

The background of the cover is a photograph of a woman with short reddish-brown hair, looking directly at the camera with a neutral expression. She is wearing a dark, long-sleeved dress with a vibrant floral pattern in shades of red, pink, and blue. Her hands are clasped in front of her. The background is softly blurred, showing indoor plants and a bright, airy setting.

it

Invalidiliitto

2/2025

**Raili Louhimaa
patistaa osallistumaan
päätöksentekoon**

Sivu 14

**Nuoret oppivat
vaikuttamaan
verkostossa**

Sivu 19

**Vammaisaktivisti
Yodit Melaku neuvoo
henkilökohtaisen avun asioissa**

Sivu 22

**Ministeri Juuso uskoo,
että uusi laki edistää
vammapalveluja**

Sivu 8

ISSN 0356-7249

JULKAISIJA
Invalidiliitto ry
Mannerheimintie 107
00280 Helsinki
Puh. 09 61 31 91

PÄÄTOIMITTAJA
Sinikka Rantala
Puh. 09 61 31 91
sinikka.rantala@invalidiliitto.fi

**JÄSENTEN
OSOITTEENMUUTOKSET**
jasenasiat@invalidiliitto.fi
Puh. 044 465 6054.

**MAKSULLISET
TILAUKSET JA
OSOITTEENMUUTOKSET**
varainhankinta@invalidiliitto.fi
Puh. 044 765 0510

ILMOITUSMARKKINOINTI
Paula Kaijanto
Puh. 040 707 1966
kaijantopaula@gmail.com

**HENKILÖUUTiset JA
TOIMINTAKALENTERI**
Pinja Eskola
Puh. 040 513 1925
(ma klo 18–20)
it-lehti@invalidiliitto.fi

TILAUSHINNAT
Kestotilaus 56 e
Vuoden tilaus 63 e
½ vuoden tilaus 39 e

KUSTANNUS JA TOIMITUS
Kamua Helsinki Oy
PL 159
40101 Jyväskylä

TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ
toimituspäällikkö (vt.)
Tapio Rusanen
Puh. 050 5755 658
karitapio.rusanen@gmail.com

ULKOAASU
Kamua Helsinki
www.kamuaahelsinki.fi

LEVIKKI
21 549 (tarkastettu 2024)

PAINO
PunaMusta Oy, Joensuu

Lehti ei vastaa tilaamatta
lähetettyjen kirjoitusten ja
kuvien julkaisemisesta,
säilyttämisestä eikä
palauttamisesta.

Kannen kuva
Jetro Stavén

IT on Aikakausmedia ry:n jäsen.
www.it-lehti.fi

INVALIDILIITTO
SOSIAALISESSA
MEDIASSA

pääkirjoitus //

Pirkko Kuusela
Liittohallituksen puheenjohtaja

Nyt on hyvä aika vaikuttaa

Invalidiliitto ja sen asiantuntijat vaikuttavat monella tasolla ja monella tavalla yhteiskunnassa. Se ei kuitenkaan riitä – tarvitaan myös yhdistysten ja meidän jäsenten henkilökohtaista vaikuttamistoimintaa. Mahdollisuuksia vaikuttamiseen on paljon, ja jokaisella on mahdollisuus valita se taso, johon omat voimavarat riittävät. Usein tuntuu, ettei yksi ihminen voi tuoda muutosta. Kun yhdistämme voimamme, pienestäkin äänestä tulee mahtava pauhu. Yhdessä meillä on voimaa ja merkitystä.

Helpoimmillaan vaikuttaminen on selkeiden epäkohtien nostamista yleiseen tietoisuuteen omassa lähiympäristössä. Antakaa palautteita vaikka palvelujen ongelmista tai esteettömyyspuutteista palvelun tuottajalle suoraan. Jos palautteen antaminen henkilökohtaisesti tuntuu vaikealta, voi palautteen antaa vammaisneuvoston kautta, joka vie asiaa eteenpäin vaikuttamistoimielimenä. Näin edistämme kaikkien asiaa. Muistathan, että vammaisille tai pitkäaikaissairaille henkilöille kuuluvat kaikki samat palvelut, kuin muillekin asukkailla kunnassa ja hyvinvointialueella.

Vaikuttamisen kannalta erityisen otollinen tilanne on nyt vaalien aikaan, jolloin on mahdollista vaikuttaa ehdokkasiin ja lisätä heidän tietoisuuttaan meille niin tärkeissä asioissa. Vaalikentillä kannattaa jutella ehdokkaiden kanssa ja osallistua vaalitulaisuuksiin. Jo osallistuminen tilaisuuksiin tuo merkittävää näkyvyyttä vammaisasioille. Invalidiliiton julkaisemat vaalitavoitteet kumpaankin vaaliin toimivat hyvänä lähteenä keskusteluihin. Vaalitavoitteita voi jakaa paperisena tai sähköisenä ehdokkaille.

Tulevissa kunta- ja aluevaaleissa on tällä kertaa listoilla paljon myös näkyvästi vammaisia ehdokkaita kaikissa puolueissa. Koska vammaisia ja pitkäaikaissairaita henkilöitä on noin 15 prosenttia väestöstä, tulisi vammaisia ihmisiä olla päättäjinä valtuustoissa vähintäänkin samassa suhteessa. Me olemme äänestäjinä merkittävässä roolissa osoittamaan luottamusta näille ehdokkaille. Jos emme itse usko vammaisiin ihmisiin ja heidän kyvykkyyteensä toimia, emme voi vaatia sitä muiltakaan. Henkilöt, jotka tuntevat meidän haasteemme, osaa- vat myös tuoda nämä asiat luontevasti osaksi päätöksentekoa.

Lähes kaikki vammaisneuvostot valitaan uudelleen poliittisten vaalien jälkeen. Jos vaikuttaminen niiden kautta tuntuu luontevalta, kannattaa asettua ehdolle myös niiden kokoonpanoon. Jos olet aktiivinen ja haluat panna itsesi likoon yhteisten asioiden puolesta, Sinua tarvitaan! Vaikuttamisen paikkoja on tarjolla myös erilaisissa työryhmissä ja kokemusasiantuntijatehtävissä.

Kannustan kaikkia mukaan vaikuttamaan tärkeisiin asioihin. Ole toimija, älä tekemisen kohde!

Mahatma Gandhin sanoin ”Ole se muutos, jonka maailmassa haluat nähdä”. ●

”
**Kun yhdistämme
voimamme,
pienestäkin
äänestä tulee
mahtava pauhu.**

AJASSA LIIKKUU

- 6** Sosiaalibarometrin mukaan asiakkaita ohjataan järjestöihin / Toteutuuko esteettömyys vaalitapahtumissa?

KANSI

- 8** Ministeri **Kaisa Juuso** odottaa järjestökentältä sopeutumista vaikeaan taloustilanteeseen.

TEEMA

- 14** Hailuotolainen **Raili Louhimaa** pääsee vaikuttamaan asioihin Pohteen vammaisneuvoston varapuheenjohtajana.
- 19** Nuorten vaikuttajien verkostossa oppii aktiiviseksi.
- 22** Vammaisaktivisti **Yodit Melaku** neuvoo työkseen henkilökohtaisen avun kysymyksissä.
- 28** Malike-toiminta tarjoaa lapsille välineitä päästä liikkumaan yhdenvertaisesti.

**VAMMAISET
JA YHTEISKUNTA**

- 34** Vammaispalvelulain tuomat muutokset tuovat niin uusia mahdollisuuksia kuin haasteitakin.
- 40** Invalidiliitto vaikuttaa.
- 42** Liittovaltuustossa oppii vaikuttamaan asioihin, tietää **Sami Tervo**.
- 43** Kela kehittää harvinaisia sairauksia sairastavien lasten kuntoutusta.

**Raili Louhimaan mielestä
päättävien elinten jäsenenä
vammaset todella ovat
tekemässä päätöksiä eivätkä ole
päättökseen kohteita.**

JUHA-PEKKA HONKANEN

VAKIOT

- 47** Liittouutiset:
Liittovaaliäänestys,
kunta- ja aluevaaliehdokkaat
- 52** Lakia ja oikeutta
- 53** Henkilöuutisia
- 54** Toimintakalenteri
- 60** Lukijan kynä
- 61** Ledare
- 62** På svenska
- 65** Kolumni:
Jari Mönkkönen.
- 66** Ristikko
- 67** Makasiini

”

***Kaikki osallistuminen on
vaikuttamista, ja vaikuttaa
voi monella eri tasolla.***

Invalidiliiton sopeutumista tukevat kurssit EVÄITÄ KOKONAISEEN ELÄMÄÄN

PARIKURSSIT

Haluatko pohtia ja etsi uusia keinoja lisätäksesi parisuhteenne hyvinvointia? Tule oppimaan muilta samassa elämäntilanteessa olevilta pareilta käytännön vinkkejä arjen haasteisiin. Kurssit on tarkoitettu pariskunnille, joissa toisella tai molemmilla puolisoista on vamman tai pitkäaikaissairauden aiheuttama fyysisen toimintakyvyn rajoite.

Kurssipaikka: Kylpylähotelli Peurunka, Laukaa

Kurssi ikääntyneille: 30.5.–1.6 ja 18.–21.9.2025,
haku päättyy 20.4.2025

Kurssi työikäisille: 29.–31.8. ja 23.–26.10.2025,
haku päättyy 29.6.2025

PERHEKURSSI

Puhetta perheeseen -perhekurssilla keskustellaan ja opitaan toisilta perheiltä kuinka selviämme perheessä olevan pitkäaikaissairauden tai vamman aiheuttamien haasteiden kanssa. Kurssi on tarkoitettu ensisijaisesti kouluikäisten lasten perheille, joissa vanhemmalla on vamman tai pitkäaikaissairauden aiheuttama fyysisen toimintakyvyn rajoite.

Kurssipaikka: Kylpylähotelli Kunnonpaikka, Siilinjärvi

Ajankohta: 5.–8.6.2025, haku päättyy 27.4.2025.

ALARAAJA-AMPUTOITUJEN KURSSI

Kurssi on tarkoitettu alaraaja-amputoiduille henkilöille, jotka tarvitsevat toisen henkilön apua selvitäkseen päivittäisistä toiminnoistaan.

Kurssipaikka: Kruunupuisto Oy, Punkaharju

Ajankohta: 20.–23.5. ja 2.–5.9.2025,
haku päättyy 30.3.2025.

YKSIKOTONA

– SOPEUTUMISTA TUKEVA KURSSI

Kurssi on tarkoitettu yksin asuville henkilöille, joilla on vamman tai pitkäaikaissairauden aiheuttama fyysisen toimintakyvyn rajoite, ja he tarvitsevat toisen henkilön apua selvitäkseen päivittäisistä toiminnoistaan.

Kurssipaikka: Rokuan kuntoutus Oy, Rokua

Ajankohta: 16.–19.6. ja 19.–22.8.2025,
haku päättyy 4.5.2025

TUKEA TYÖSSÄ JAKSAMISEEN – SOPEUTUMISTA TUKEVA KURSSI

Kurssilla voit keskittyä omaan hyvinvointiisi ja työkykyysi muiden samassa elämäntilanteessa olevien kanssa. Kurssi on tarkoitettu fyysisesti toimintarajoitteisille työssä oleville henkilöille, jotka selviävät omatoimisesti arjen toiminnoistaan.

Kurssipaikka: Kuntoutuskeskus Ruissalo, Turku

Ajankohta: 12.–15.8. ja 7.–10.10.2025,
haku päättyy 22.6.2025

Lue lisää ja ilmoittaudu osoitteessa

www.invalidiliitto.fi/tukea/sopeutumista-tukevat-kurssit

Lisätietoja: Ulla Leivo-Lahti p. 044 7650 678 ja

Hannu Kapanen p. 044 4650 555

36 000

AIVOVAMMAA VUODESSA

Arviolta 36 000 suomalaista saa vuosittain aivovamman, ja sen jälkitilan oireita on vähintään 100 000 henkilöllä. Jopa 60 prosenttia niistä syntyy kaatumisten ja putoamisten seurauksena.

Lähde: Aivovammaliitto

Tulkkauksen etäpalveluun pitää tunnistautua

KELAN Vammaisten tulkkauspalvelukeskuksen etäpalvelu uudistui tammikuun lopussa. Asiakkaiden pitää jatkossa kirjautua palveluun vahvasti tunnistauneena pankkitunnuksia tai mobiilivarmennetta käyttäen. Muutos parantaa palvelun sujuvuutta ja luotettavuutta.

Asiakas voi asioida etäpalvelussa ilman ajanvarausta ja tehdä esimerkiksi tulkkaustilauksen, antaa lisätietoja tilauksesta tai saada neuvontaa. Etäpalvelua voi käyttää myös lyhyisiin etätulkkauksiin.

Etäpalvelussa voi asioida suomalaisella viittomakielellä sekä puhutulla suomeksi ja ruotsiksi.

– Etäpalvelun pitää olla teknisesti toimiva sekä tulkkauksen että asiakaspalvelun näkökulmasta, jotta sen käyttö on kaikille osapuolille miellyttävää ja sujuvaa, Vammaisten tulkkauspalvelukeskuksen päällikkö

Sari Paloposki sanoo.

Vaikka käytettävä ohjelmisto muuttuu, palvelun konsepti pysyy samana. Etäpalvelussa voi asioida aivan samaan tapaan kuin aikaisem-

minkin. Tunnistautumisen lisäksi keskeisin uudistus on chattiloitus. Jatkossa etäpalvelun käyttö aloitetaan chatin kautta.

Chattiloitus on käytössä myös silloin, jos asiakas tekee etäpalvelussa ajanvarauksella hakemuksen suomalaisella viittomakielellä.

Myös video-osoitteesta youtu.be/4TYvGTidohg näkee, miten uudistunut etäpalvelu toimii ja miten sen käytön voi aloittaa. Videosta julkaistaan viittomakielisen käännöksen sisältävät versiot myöhemmin.

Sosiaalibarometri: asiakkaita ohjataan järjestöihin

SOSIAALI- ja terveysjärjestöt paikalla monin paikoin puuttuvia tai liian vähäisiä julkisia sosiaali- ja terveyspalveluja. Tämä käy ilmi SOSTEn tammikuussa tekemästä Sosiaalibarometri-kyselystä, johon vastasi sosiaalityöntekijöitä ja sosiaali- ja terveysjohtajia kaikilta Suomen hyvinvointialueilta.

Kyselyyn vastanneista sosiaalityöntekijöistä viidennes kertoi lisänneensä asiakkaiden ohjausta järjestöihin. Syyksi vastaajat kertovat

ennen kaikkea sen, ettei hyvinvointialueella ole omia, asiakkaiden tilanteeseen sopivia palveluita. Hyvinvointialueilla on vähennetty niin omia kuin ostopalvelujakin tai kiristetty palveluihin pääsyn kriteerejä.

Peräti kolmannes kyselyyn vastanneista sosiaali- ja terveysjohtajista ilmoitti, että ihmisiä ohjataan aiempaa enemmän järjestöjen tuen ja toiminnan piiriin hyvinvointialueen kustannusten hillitsemiseksi. Lisäksi yli puolet sote-johtajista (53 %) ajattelee,

että järjestöjen tulisi ottaa nykyistä enemmän vastuuta ihmisten hyvinvoinnin edistämisestä. Sosiaalityöntekijöiden avointen vastausten perusteella asiakkaita ohjataan hakemaan tukea järjestöistä useimmin väkivalta- ja kaltoinkohtelutilanteissa.

Ne sosiaalityöntekijät, jotka kertoivat kyselyssä vähentäneensä asiakkaiden ohjaamista järjestöihin, nimesivät keskeiseksi syyksi juuri järjestöjen toiminnan supistumisen rahoitusleikkausten vuoksi.

Järjestöjen sosiaali- turvaopas 2025 on julkaistu

JÄRJESTÖJEN sosiaalityö- ja sosiaaliturvaoppaaseen on koottu selkeää ja ajantasais-
ta tietoa pitkäaikaissairaiden, ikään-
tyneiden ja vammaisten henkilöiden
sosiaalityöstä ja palveluista.

Oppaan on kirjoittanut 19 järjes-
töstä koostuva työryhmä.

Sen voi lukea osoitteessa
www.sosiaalityurvaopas.fi.

Esteettömyys vaalitapahtumissa – Invalidiliitto kysyy kokemuksia

INVALIDILIITTO haluaa selvittää, kuinka hyvin esteettömyys toteutuu kevään
2025 alue- ja kuntavaalitapahtumissa. "Mitä mieltä" -kyselyssä jokainen voi
kertoa kokemuksistaan tapahtumien saavutettavuudesta.

Esteettömyys tarkoittaa sitä, että kaikilla on mahdollisuus osallistua vaalita-
pahtumiin yhdenvertaisesti. Tämä koskee esimerkiksi liikuntarajoitteisia henkilöi-
tä, kuulovammaisia ja muita erityisryhmiä. Kyselyn avulla Invalidiliitto saa arvo-
kasta tietoa siitä, millaisia esteitä vaalilaisuuksissa yhä esiintyy ja miten niitä
voitaisiin poistaa.

Kysely on avoinna 30. huhtikuuta 2025 asti, ja siihen voi vastata Invalidi-
liiton verkkosivuilla. Liitto toivoo, että mahdollisimman moni osallistuu ja jakaa
kokemuksiaan, jotta tulevaisuudessa vaalitapahtumat olisivat aidosti saavutet-
tavia kaikille.

iLoStu -perhepäivä 23.8.2025

Aika: lauantai 23.8.2025 klo 13–17

Tapahtuma-aikana mukaan voi liittyä joustavasti omien aika-
taulujen puitteissa.

Paikka: Kesäpaikka Huilaus, Petäjäs, Huvilapolku 20, Rauma.
Alueella on pysäköintitilaa omalla autolla tuleville.

Kohderyhmä: lounaissuomalaiset lapsiperheet, joissa
fyysisesti vammaisen perheenjäsen (lapsi, äiti, isä, isoäiti tai
isoisä). Osallistua voi, vaikka ei olisi yhdistyksen jäsen.

Hinta: Maksuton.

Huilaus on esteetön kesäpaikka, lähellä Rauman keskustaa,
mutta luonnon helmassa. Luvassa pihapelejä ja sisätiloissa
askartelupisteitä ja satuhetkiä. Lapsille myös onnenpyörä ja
pikkupalkintoja. Menossa mukana Hali-Bernit 🐾

Tarjolla grillimakkaraa, muurikkalettuja, tikkupullaa ja suklaa-
banaaneita. Mahdollisuus grillata myös omia eväitä.

Lisätiedot ja ilmoittautumiset viimeistään su 10.8.2025
invalidiliitto.fi > [tapahtumat](#) > [iLoStu perhepäivä 2025](#)

Järjestöasiantuntija Sanna Leppäjoki-Tiistola
p. 044 765 0579
sanna.leppajoki-tiistola@invalidiliitto.fi

Järjestelyistä vastaavat Invalidiliiton Lounais-Suomen aluetoi-
minta, Raision seudun Invalidit ja Rauman Invalidit ry

#iLoStuPerhepäivä

Selkokielineen vaalikone auttaa äänestäjiä

HELPOLLA suomen kielellä tehty vaalikone auttaa löytämään sopivan ehdokkaan. Selkokieli eli helppo suomen kieli on tavallista yleiskieltä ymmärrettävämpää. Selkokielessä käytetään lyhyitä lauseita, yksinkertaista sanastoa ja selkeää kieltä, jotta mahdollisimman monen on helpompaa ymmärtää mistä puhutaan.

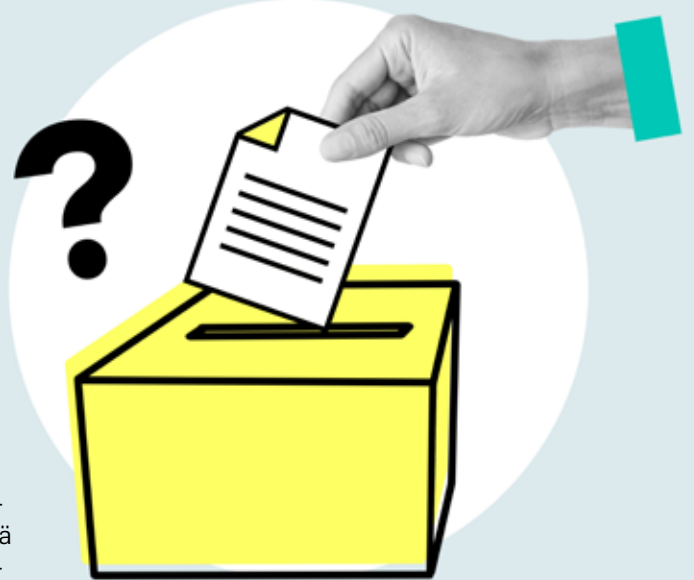
Jos lukemisen ymmärtämisessä, tekstisisällön hahmottamisessa tai esimerkiksi muistissa on ongelmia, tavalliset vaalikoneiden väittämät voivat olla vaikeita ymmärtää. Selkokielisessä vaalikoneessa väittämät ovat selkeämpiä ja niiden merkitystä on kirjoitettu auki.

Vaalikone löytyy osoitteesta selkomedia.fi. Se on selkokielisiä paikallisia uutisia julkaiseva verkkomedia. Vaalikone löytyy Helsingin, Espoon ja Vantaan kuntavaaleista sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluevaaleista.

– Vaalikoneen avulla äänestäjät voivat vertailla eri ehdokkaiden ja puolueiden näkemyksiä ja löytää itselleen parhaiten sopivan vaihtoehdon. Tavoitteena on myös lisätä äänestysaktiivisuutta ja edistää sitä kautta yhteiskunnallista osallistumista, Selkomedian päätoimittaja **Mia Laakso** toteaa.

Vaikka vaalikoneen väittämät ovat helpolla suomen kielellä, saivat ehdokkaat vastata vaalikoneen avoi-

miin kohtiin yleiskielellä. Selkomedian toimitus on kuitenkin ohjeistanut ehdokkaita vastaamaan kysymyksiin mahdollisimman selkeästi.

Sudoku

	6		7		3			5
	4	3				8		7
	5		4	2				6
	2	8			4	1		
	3			6				8
4				8	1			
		4			7		9	3
6			8			5		

Täytä tyhjiin ruutuihin numerot 1–9 siten, että jokaisella ruudukon pysty- ja vaakarivillä sekä kussakin pienemmässä ruudukossa on sama numero vain kerran. Ratkaisu on sivulla 67.

"MUN TAVOITTEENA
ON RAKENTAA
TULEVAISUUTTA"

#ihanvalidipodcast

Ihan validi -podcast Oletko jo kuunnellut?

Kokemusasiantuntijat Pekka Hyysalo ja Veera Uusitalo kertovat omat koskettavat tarinansa Ihan validi -podcastin 4. jaksossa. Mukana myös Validian kuntoutussuunnittelija Mira Kankaanpää, joka avaa kokonaisvaltaisen kuntoutuksen merkitystä.

Laita kuunteluun Spotify-alustalla ja löydät kaikki jaksot myös YouTubeista!

validia.fi

VALIDIA

ERIKOISAUTO!

Monipuoliset varusteet liikuntarajoitteisille!

Myydään täysin käyttämätön vuoden **2023 Ford Grand Tourneo Connect**. Monipuolinen varustelu. Ajettu vain 528km!

Tarkemmat tiedot
nettiauto.com
rekisterinumerolla
SPJ-572 tai
numerosta
040 726 9767.

Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuson koti on Torniossa Arpelan kylässä ja työpaikka ministeriön virastotalo Helsingin Kruunuhaassa.

Teksti Tapio Rusanen
Kuvat Jetro Stavén

Uskon, että uusi laki on edistysaskel

– En ymmärrä tätä suurta kohua
vammaspalvelulaista, sillä sehän merkitsee
parannusta entiseen, sanoo sosiaali- ja
terveysministeri Kaisa Juuso.

A portrait of Kaisa Juuso, a middle-aged woman with short brown hair, looking slightly to the right. She is wearing a dark, long-sleeved dress with a floral pattern. Her hands are clasped in front of her. The background is a blurred interior with warm lighting and vertical elements like door frames.

KAISA JUUSO

- › Kaisa Helena Juuso
- › Kotipaikka: Tornio
- › Syntynyt 1960 Alatorniassa
- › Koulutukset: Fil. kand. (Tukholman yliopisto), Vakuutustutkinto 1994, psykiatrinen sairaanhoitaja 2010 (Lapin ammattikorkeakoulu).
- › Eronnut, yksi lapsi
- › Puolue: Perussuomalaiset
- › Poliittinen ura: vuodesta 2013 Tornion kaupunginvaltuutettu, Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin hallituksen ja Lapin Liiton hallituksen jäsen.
- › Kansanedustaja vuodesta 2019.
- › Sosiaali- ja terveysministeri alkaen 20.6. 2023.
- › Asunut useita vuosia Tukholmassa ja Turussa.
- › Palasi asumaan kotikylään Arpelaan vuonna 2004 äidin sairastuttua.
- › Virallisesti äidin omaishoitaja 15 vuotta.

Kaisa Juusolle sosiaali- ja terveysministerin tehtävä Petteri Orpon johtamassa hallituksessa vuodesta 2023 on ollut kovin kiireinen muun muassa hyvinvointialue- ja vanhuspalvelukysymysten vuoksi.

Sosiaali- ja terveysministeri **Kaisa Juuso** (ps) ehti kiireiltään vastamaan IT Invalidiliitto -lehden esittämiin erilaisiin vammaispoliittisiin kysymyksiin kuten uuden vammaispalvelulain aiheuttamiin muutoksiin ja vammaisjärjestöjen avustusleikkauksiin.

1 Hallitusohjelmaan on kirjattu sote-järjestöihin kohdentuvia leikkauksia. Toisaalta YK:n vammaisyleissopimus asettaa velvoitteita vammaisten henkilöiden osallisuuden varmistamiseksi. Millaisena näette vammaisjärjestöjen ja fyysisesti vammaisten ihmisten tulevaisuuden ottaen huomioon nämä seikat?

– Vammaisten ihmisten osallistaminen on kokonaisvaltainen ja hallinnonalojen rajat ylittävä kysymys, eikä tapahdu vain järjestöjen kautta, vaikka niillä on toki merkittävä rooli. Suuri merkitys on kuitenkin esimerkiksi vammaispalveluilla ja yhteiskunnan esteettömyydellä ja saavutettavuudella, toki myös asenteilla.

– Historiallinen uudistus on uuden vammaispalvelulain voimaantulo 1.1.2025 useita hallituskausia kestäneen valmistelun jälkeen. Uuden lain tarkoituksena on tukea vammaisen henkilön itsenäistä elämää, itsemääräämisoikeutta, osallisuutta ja osallistumista yhteiskunnassa. Uusi laki vastaa aiemmin voimassa ollutta, 1970- ja 1980-luvuilta peräi-

sin olevaa lainsäädäntöä paremmin YK:n vammaisoikeussopimuksessa asetettuihin velvoitteisiin ja sisältää aiempaa laajemman palveluvalikoiman ja monipuolisempia palvelujen toteuttamistapoja.

– Myös esteettömyyden ja saavutettavuuden eteen tehdään koko ajan työtä. Ministeriöt ovat myös omassa toiminnassaan, kuten lainvalmistelussa, pyrkineet laajasti osallistamaan vammaisia ihmisiä ja heidän järjestöjään.

2 Sosiaaliturvaan kohdentuvat leikkaukset heikentävät monien vammaisten ihmisten asemaa. Miten perustelette vammaisjärjestöjen avustusleikkauksia, jotka tulevat heikentämään vammaisten ihmisten mahdollisuuksia saada apua, tukea ja neuvontaa tilanteessa, jossa sosiaaliturvaan kohdentuvat leikkaukset heikentävät monien vammaisten ihmisten asemaa muutenkin.

– Hallitusohjelmassa tunnustetaan, että kansalaisjärjestöt edistävät ihmisten hyvinvointia, demokratiaa ja osallisuutta, lisäävät luottamusta ja vahvistavat yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta ja kriisinkestävyyttä eli resilienssiä. Julkisen talouden tilan vuoksi on jouduttu hakemaan säästöjä myös sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuksista. Määräraha-leikkaukset pienentävät jaettavien avustusten määrää hallituskauden aikana noin kolmanneksella.

– Vaikeassa taloudellisessa tilanteessa on tärkeää huolehtia sosiaali- ja terveysjärjestöjen toimintaedellytyksistä, mutta myös järjestökentältä odotetaan sopeutumista nykyiseen taloustilanteeseen. Tärkeää on huolehtia jatkossa avustettavan toiminnan uudistamisen yhteydessä se, että tehtävät uudistukset aiheuttavat mahdollisimman vähän haittaa kohderyhmille. Toisaalta myös mahdollisuuksien mukaan käydään vuoropuhelua järjestökentän kanssa tehtävistä ratkaisuista.

Järjestökentältä odotetaan sopeutumista nykyiseen taloustilanteeseen.

3 Vammaisjärjestöillä on paljon tietoa omasta jäsenistöstään ja laaja ymmärrys jäsenistön tarpeista koskien yhteiskunnan tarjoamia palveluita. Miten kuvailisitte omaa suhdettanne vammaisjärjestöihin: millainen kumppani järjestöt ministerille ovat olleet tällä vaalikaudella ja missä asioissa olette eniten hyödyntänyt järjestöjen osaamista?

– Yhteistyö on todella tärkeää, on olennaista saada tietoa eri esitysten vaikutuksista vammaisten ihmisten elämään. Ministeriö osallistaa vammaisjärjestöjä hyvin laajasti lainvalmisteluun, jolla on merkitystä vammaisten ihmisten kannalta. Perinteisten kuulemisten rinnalle on otettu käyttöön uusia toimintatapoja, kuten pyöreän pöydän keskusteluja.

– Hallituskaudelle on laadittu asetuksen mukaisesti kansallinen toimintaohjelma YK:n vammaisyleis-sopimuksen täytäntöönpanemiseksi. Toimintaohjelman laatimisen koko prosessissa on osallistettu vammaiset ihmiset tiiviisti, ohjelman taustaryhmässä oli mukana myös Invalidiliiton edustaja.

– Ohjelman edetessä järjestettiin myös kaksi laajaa järjestökuulemistä ja VANE (Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta) teetätti ennen ohjelman laatimista Helsingin yliopistolla tutkimuksen siitä, miten vammaiset ihmiset kokevat oikeuksiensa toteutuvan.

Uuden lain lähtökohta on korostaa, että henkilölle kootaan yksilöllisiin tarpeisiin pohjautuva palvelukokonaisuus.

4 Moni harmittelee invalidivähennyksen poistoa. Mitä sanotte heille, jotka pohtivat, minne invalidivähennyksen poistossa vammaispalveluihin kohdennettavaksi luvatut rahat ovat menneet?

– Tuloverolain muutoksen myötä verotuksen invalidivähennyksessä luovuttiin. Sen seurauksena kasvava verotuotto (arviolta 22 miljona euroa vuonna 2023) on käytetty vammaispalveluiden kehittämiseen. Rahat on suunnattu uuden vammaispalvelulain sisältämien velvoitteiden resursointiin eli ohjataan hyvinvointialueiden rahoitukseen.

5 Uusi vammaispalvelulaki (675/2023) on ollut voimassa 1.1.2025 alkaen. Lakiin näyttää palvelujen käyttäjien piirissä liittyvän suurta huolta palvelujen jatkuvuudesta. Tiedossamme on useita tilanteita, joissa olemassa oleva palvelu on lopetettu ja vaihdettu toiseen, vaikka henkilön olosuhteissa ei ole tapahtunut muutoksia. Millaisia terveisiä lähetätte vammaisille ihmisille, jotka ovat huolissaan uuden lain voimaantulosta ja palvelujen saamisesta sen perusteella?

– Uusi laki on ollut voimassa vasta vuoden alusta, ja siihen sisältyy kolmen vuoden siirtymäaika. Ministeriö ohjaa ja tukee uuden lain hyvää toimeenpanoa järjestämällä soveltamisalasta koulutusta kuten kaikille avoimen tilaisuuden maaliskuun alussa sekä antamalla soveltamisohjeen. Myös muut hallinnonalan viranomaiset osaltaan tukevat lain oikeaa soveltamista.

– Soveltamisessa on otettava huomioon lain tarkoitus muun muassa vammaisen henkilön osallisuuden ja itsenäisen elämän toteuttamisesta. Palvelujen tulee aina vastata henkilön yksilöllisiin tarpeisiin, ja koko uuden lain lähtökohta on korostaa, että henkilölle kootaan yksilöllisiin tarpeisiin pohjautuva palvelukokonaisuus.

– Uusi laki myös edellyttää aiempaa vahvemmin vammaisen henkilön osallistamista koko hänen palveluprosessinsa ajan.

6 Palvelutarpeen arviointia on täydennettävä asiakkaalle laadittavalla asiakassuunnitelmalla (aiemmin palvelusuunnitelma) niistä palveluista ja tukitoimista, joita vammaisen henkilö tarvitsee. Siitä tulee käydä riittävän yksityiskohtaisesti ilmi ne yksilölliseen toimintakykyyn, elämäntilanteeseen ja palvelutarpeeseen liittyvät seikat, joilla on merkitystä palvelujen sisällöstä, järjestämistavasta ja määrästä päätettäessä. Miten varmistetaan, että vammaisen henkilö saa yksilöllisten tarpeidensa mukaiset palvelut?

– Kuten kysymyksestä käy ilmi on vammaiselle henkilölle laadittava yhteistyössä asiakkaan kanssa riittävän yksityiskohtainen asiakassuunnitelma ottaen huomioon yksilölliset tarpeet. Vammaispalvelulaisa on myös vahvistettu asiakkaan osallisuutta koko asiakasprosessin ajan sekä velvoitetta huomioida päätöksenteossa asiakassuunnitelmaan kirjatut seikat.

– Lisäksi lakiuudistus sisältää uudet säännökset siitä, että jos asiakassuunnitelmaan kirjatusta sosiaalipalvelujen kokonaisuudesta poiketaan, poikkeaminen on perusteltava päätöksessä.

7 Laillistettujen sosiaalityöntekijöiden sijaisina toimivien kelpoisuusehtojen muutos huolestuttaa. Uuden lain mukaan sosiaalityöntekijän viransijaisena voi käytännössä toimia vuosi kerrallaan, useita vuosia peräkkäin pätevien hakijoiden puuttuessa henkilö, joka ei edes opiskele sosiaalityöntekijän ammattiin. Miksi näin?

– Lakimuutoksen tarkoituksena on ollut ennen kaikkea varmistaa osaavien sijaisten saaminen tilanteissa, jossa tehtävään ei ole yrityksistä huolimatta saatu kelpoisuusehdot täyttävää laillistettua sosiaalityöntekijää. Ensisijaista on siis aina se, että sosiaalityöntekijän tehtäviin rekrytoidaan laillistettu sosiaalityöntekijä. Uuden lainsäädännön myötä tilapäisenä toimivilla tu-

lee olla korkeakoulututkinnon lisäksi suoritettuna sosiaalityön perus- ja aineopinnot, ja työnantajan tulee sen lisäksi arvioida henkilön osaamisen vastaavuus juuri kyseessä olevaan tehtävään. Tilapäisenä toimimisen jatkamiselle on myös laissa asetettu selkeät ehdot.

8 Vammaispalveluissa asiakkuus on useimmiten elämänmittaista. Elämäntilanteen kartoittaminen, palvelutarpeen arviointi ja palveluista päättäminen vaatii erityistä osaamista vammaisuuden moninaisuudesta, vahvaa osaamista sote-palvelujärjestelmästä, hallinnollisista menettelyistä, sosiaalihuollon, vammaispalvelun ja muusta lainsäädännöstä, asiakasasiakirjojen kirjaamisesta ja julkisen vallan käytön edellytyksistä. Edellä mainitut aihealueet sisältyvät suurelta osin vasta sosiaalityön maisterivaiheen opintoihin, eikä vastaavia ole ammattikorkeakoulujen sosionomien opinnoissa, sillä heidän koulutuksensa on suunniteltu eri työtehtäviin. Laillistettujen sosiaalityöntekijöiden sijaisina toimivien kelpoisuusehtojen muutoksen yhtenä tavoitteena on ollut asiakasturvallisuuden parantaminen. Miten turvataan vammaisille asiakkailla vammaispalvelujen saanti, kun kelpoisuusvaatimuksia kevennettiin ja suurta osaamista vaativaa työtä tehdään vähäisemmällä sosiaalityön koulutuksella?

– Vammaispalvelun tehtävät ovat vaativimpia sosiaalityön tehtäviä ja edellyttävät usein vaativaa erityisosaamista. Siksi kaikin tavoin tulisi kyetä turvaamaan osaavan työvoiman saatavuus ja pysyvyys vammaispalvelun tehtävissä. Tilapäisenä sosiaalityöntekijänä toimimista koskevan lakimuutoksen ei ole tarkoitus lisätä tilapäisenä toimimisen määrää, vaan helpottaa sijaisen saamista.

– Ensisijaista on aina pyrkiä saamaan tehtäviin laillistettu sosiaalityöntekijä silloin kun tehtävän vaatimustaso sitä edellyttää. ●

Invalidiliiton toimitusjohtaja Janne Juvakkaa huolettavat hyvinvointialueiden resurssit vammaispalvelulain soveltamisessa.

TIMO PORTHAN

Invalidiliitto huolissaan vammaispalvelulain toimeenpanosta

Uuden vammaispalvelulain voimaantulon jälkeen Invalidiliittoon on tullut yhteydenottoja, joiden mukaan hyvinvointialueilla on epäselvyyksiä lain soveltamisessa. Liitto edellyttää, että hyvinvointialueiden henkilöstöä on koulutettava vuoden 2025 alussa voimaan tulleen vammaispalvelulain sisällöistä ja YK:n vammaisyleissopimuksen merkityksestä.

Invalidiliitto on lähettänyt sosiaali- ja terveysministeriölle ja Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy:lle kirjeen, jossa se tuo esiin huolensa aiheesta. Liiton neuvontapalveluun tulleet yhteydenotot kertovat epäselvyyksistä vammaispalvelulain soveltamisessa sekä epäyhtenäisestä kohtelusta palveluiden myöntämisessä.

– Vammaispalveluiden resurssit on turvattava, jotta fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten henkilöiden oikeudet ja osallisuus voidaan varmistaa lain edellyttämällä tavalla. Vammaispalvelulain soveltamisohjeita laadittaessa on varmistettava, etteivät ne ole ristiriidassa lain kanssa, Invalidiliiton toimitusjohtaja **Janne Juvakka** tiivistää.

Invalidiliitto korostaa, että lain toimeenpanossa on huomioitava asiakasosallisuus ja -lähtöisyys, yksilölliset tarpeet sekä palveluiden jatkuvuus, toimivuus ja turvallisuus.

Asiakasosallisuuden toteutuminen edellyttää vammaisten ihmisten äänen kuulemista riittävän varhaisessa vaiheessa heitä koskevaa päätöksentekoa valmisteltaessa. Hyvinvointialueiden vammaisneuvostot sivuutetaan kuitenkin usein päätösten valmistelussa ja tekemisessä.

Vammaispalvelut ovat välttämättömiä vammaisille ihmisille, jotta heidän osallisuutensa ja perusoikeutensa toteutuvat yhdenvertaisesti. Invalidiliitto muistuttaa, että subjektiivisia oikeuksia ei voida kaventaa säästösyistä.

Raili Louhimaa painottaa vaikuttamisessa ohjelmien ja strategioiden merkitystä. Ne eivät pölyty pöytälaatikoissa, vaan vaikuttavat esimerkiksi määrärahojen ohjaamiseen.

"Vammaisten pyrkiminen päättöksentekijöiksi on tärkeää"

Lukuisille vaikuttamisen areenoille osallistunut hailuotolainen Raili Louhimaa on nähnyt vuosikymmenten ajan, miten muutokset tapahtuvat: Ne tehdään yhdessä ja toisia kuunnellen. Paras paikka vaikuttaa on siellä, missä päätökset tehdään.

Railli Louhimaa kela helmikuuisena arkipäivänä pyörätuolillaan tottuneesti Oulun yliopistollisen sairaalan lähes tuliterästä parkkihallista sisään ja muutaman kulman takaa löytyviin kokoustiloihin. Erilaiset keskustelutilaisuudet ja työpajat ovat tulleet vuosien varrella hänelle tutuksi: nyt Louhimaa on paikalla Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen Pohteen vammaisneuvoston varapuheenjohtajana. Hän on ollut myös aluevaaliehdokkaana, palvellut kotikuntansa Hailuodon kunnanvaltuutettuna kolme kautta ja kuuluu Selkäydin-vammaiset Akson ry:n perustajajäseniin.

Päivän ohjelmassa on HYTE-työpaja, jossa tulkitaan hyvinvointialueen ja kuntien syksyläjärjestämän Minun arkeni ja elämäni -kyse-

lyn tuloksia. Se on keskustelutilaisuus, jossa muun muassa vammaisneuvoston edustajat ovat varmistamassa, että eri vammaisryhmien ääni kuuluu hyvinvointikertomuksessa. Se on etenkin päättäjille suunnattu koonti alueen väestön hyvinvoinnista.

– Eri järjestöille on lähetetty laajasti kyselyitä, mutta tällainen keskustelu alustavien tulosten äärellä on tärkeää. On yksi asia, että kuunnellaan, ja toinen, että tullaan aidosti kuulluksi, Louhimaa sanoo.

Ja kuulluksi tullaan hänen mielestään parhaiten keskustelemalla ja päätöksentekoon osallistumalla.

– Nettikyselyt tavoittavat ihmiset, mutta on aina heitä, jotka eivät kyselyihin vastaa. Silloin täytyy olla keino saada myös heidän äänensä kuuluviin.

Myös osallistuminen on vaikuttamista

Louhimaa kiittelee, että Pohde on tehnyt hyvinvointitietoa kerätessään hyvää työtä tavoittaakseen eri yhdistykset ja järjestöt laajalla skaalalla.

– Kun oikeasti kuunnellaan väestöä mahdollisimman laajasti, hyvinvointikertomus voi edistää eri väestöryhmien hyvinvointia valitsemalla toimintatavat, jotka pureutuvat kyselyssä esille tuleviin ongelmiin.

Näin päästäänkin vaikuttamisen ytimeen. Louhimaa sanoo, että

kaikki osallistuminen on vaikuttamista, ja vaikuttaa voi monella eri tasolla. Sitä tehdään yhdistysten ja järjestöjen riveissä, mutta myös esimerkiksi kyselyihin vastaaminen on vaikuttamista. Ja vaikka sosiaalista mediaa usein parjataan, se on myös hyvä vaikuttamisen alusta.

– Tämänpäiväinen HYTE-työpaja oli kaikille avoin tilaisuus Teamsin kautta, ja osallistujia olikin joitain kymmeniä. Mielenkiintoisten seminaarien seuraaminen myös li-

sää omaa tietoa ja ymmärrystä, Louhimaa sanoo.

"Puoli metriä matalammalla on uusi näkökulma"

Louhimaa oli opiskeluaikoina aktiivinen opiskelijapolitiikassa. Hän pohtii, että yhteiskunnallinen aktiivisuus taitaa olla jo äidinmaidosta saatua ja perheeltä opittua.

– Minusta sivistynyt yhteisö pitää huolen heikommista. Tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus ovat yhteiselämän perusasioita.

Railli Louhimaalle yhteisöllisyys on yhteistä vastuuta. Sen syntyminen edellyttää yhteistä tekemistä. Uusi yhteisö ja paikka yhteisen elinympäristön kehittämiseen voi löytyä omalta asukastuvalta.

Vuonna 2001 hän vammautui polkupyöräilijänä autokolarissa. Edellinen työpaikka Oulun yliopistolla odotti töihin paluuta kahdeksan kuukautta myöhemmin. Työpaikka oli myös esteetön, kiitos vastavalmistuneen rakennuksen.

– Esteettömyys ei ollut minulle uusi käsite, mutta tulee silleen uusi näkökulma, kun katsoo maailmaa puoli metriä matalammalta kuin aikaisemmin. Siinä huomaa, miten pienestä asiasta itsenäinen elämä voi olla kiinni.

Myöhemmin silloisessa Invalidiliiton Käpylän kuntoutuskeskuksessa Louhimaa tapasi useita selkäydinvammaisia ja vertaiskuntouttajia eri puolelta Suomea. Keskusteluissa virisi idea, että Suomesta puuttuu juuri heidän asiaansa keskittynyt yhdistys. Louhimaasta tuli Selkäydinvammaiset Akson ry:n ensimmäinen sihteeri, kun yhdistys perustettiin vuonna 2009.

– Järjestö on tosi hyvä keino – väline – koska sen avulla päästään neuvottelemaan, tiedottamaan jäsenille ja keskustelemaan vammautumiseen liittyvistä asioista ja saadaan vertaistukea.

Yksin asioiden edistäminen on joko vaikeaa tai mahdotonta. Vaikuttaminen tehdään yhteisönä.

– Isommalla porukalla muutoksen tekeminen onnistuu – asiassa tullaan kuulluksi yhteisönä.

Nähdäänkö ihminen vain vammansa edustajana?

Kuulluksi tuleminen ei kuitenkaan riitä loputtomiin. Louhimaa kannustaa vammaisia asettumaan ehdolle alue- ja kuntavaaleissa ja menemään mukaan lautakuntiin ja vammaisneuvostoihin. Esimerkiksi Pohteen tulevaisuus- ja turvallisuuslautakunnat tekevät suuria eri vammaisryhmiä koskevia päätöksiä, aluevaltuustosta puhumattakaan.

Louhimaa huomauttaa, että apuvälinettä käyttävä jäsen tekee näkyväksi tilojen esteellisyyden tai esteettömyyden jo läsnäolollaan.

Apuvälineiden käyttäjän tulee päästä seminaareihin ja kokouksiin, eli tilojen esteettömyys tulee varmistaa. Se tuo vammaisuuden ja apuvälineen konkreettisesti esille. Päätök-

Louhimaan yhteys kotisaarelta mantereeseen on vielä hetken lauttamatkan takana. Pengerretty maantieyhteys avataan vuonna 2026.

senteko ei toimi elleivät perusasiat ole kunnossa.

Mutta ennen kaikkea vasta päättävien elinten jäsenenä vammaiset todella ovat tekemässä päätöksiä eivätkä ole päätöksenteon kohteita. Louhimaa huomauttaa, ettei vammainen ole ainoastaan vammansa edustaja: hänen oma vaalitavoitteensa aluevaaleissa käsitteli esteettömyyttä ja saavutettavuutta, mutta ensisijaisesti sote-palveluiden järjestämistapaa sekä sijaintia. Vammaisella ihmisellä on elämässä monta roolia, kuten on kaikilla. Hän voi olla puoliso, työntekijä, eläkeläinen, omaishoitaja.

Aiemmin Hailuodon kunnanvaltuutettuna Louhimaalle oli ilo huomata, ettei heti ensimmäisen kauden valtuutetun odotettu jäävän rivivaltuutetuksi, vaan hänelle annettiin heti luottamustehtäviä – vaikuttamisen paikkoja.

– Hailuodon valtuustossa sosiaali- ja terveysasiat olivat tuttuja vammautumiseni kautta, mutta olen myös merkonomi peruskoulutukseltani ja koulutuksen kautta perehtynyt sosiaalilainsäädäntöön. Vam-

mautumiseni jälkeen valmistuin tradenomiksi, joten tietopohjaa oli useisiin eri asioihin.

Kotikuntaan vaikutetaan valtuustossa ja lautakunnissa

Vielä vammautuessaan Louhimaa asui synninkaupungissaan Oulussa. Kaupungin edustalta löytyvä Hailuodon saari on tuttu hänen äitinsä kotipaikkana jo 1970-luvulta lähtien. Vaikka mantereelta on päässyt aivan näihin päiviin saakka Hailuotoon ainoastaan lauttayhteydellä, Louhimaalle saari tarjosi ratkaisun jatkaa tärkeää retkeilyharrastusta vammautumisen jälkeen.

– Hailuodossa pääsen ajamaan mönkijällä ympäri saarta metsäautoteitä pitkin. Saaressa ei ole esteetöntä laituria, mutta mönkijän avulla pääsy kajakkiiin ja melomaan onnistui. Saareen mennään lautalla, mutta luonnossa liikkuminen on siellä helpompaa kuin Oulussa.

Louhimaa muutti Hailuotoon pysyvästi vuonna 2007. Vuotta myöhemmin hän asettui ehdolle kun-

Yksin asioiden edistäminen on joko vaikeaa tai mahdotonta.

nanvaltuustoon ja pääsi ensiyrittämällä läpi.

– Olin heti ensimmäisenä valtuustokautena perusturva- ja tarkastuslautakuntien puheenjohtaja, minkä ansiosta pääsin kunnan asioihin nopeasti todella syvälle.

Pienessä, alle tuhannen asukkaan kunnassa yhteisiin asioihin vaikutettiin monella eri tasolla. Kun kuntalaiset halusivat jatkaa keskustan lyhyenlöntä kevyen liikenteen väylää,

**Muutos tapahtuu
silloin, kun
tarpeellisuus
todetaan
yhdessä.**

asia eteni kuntalaisaloitteella. Net-tiaika ei ollut vielä koittanut, joten adressia pidettiin esillä lähikaupassa ja allekirjoituksia kerättiin ovelta ovelle. Väylää jatkettiin, ja kulkemisen kapean maantien halkaisemalla saarella helpottui merkittävästi.

Ongelmaan tarttuminen tekee sen näkyväksi

Yksi esimerkki vaikuttamisesta on Hailuodossa julkaistu Esteetön kulku Hailuodossa -opas. Hailuodon vammaisneuvostossa huomattiin, etteivät keskeiset palvelut olleet esteettömiä. Ratkaisuksi laadittiin opas, jossa kuvattiin rakennetun ympäristön soveltuvuutta liikuntaesteisille. Ensimmäinen opas ilmestyi kymmenen vuotta sitten. Oppaan ilmestyminen teki näkyväksi liikuttamisen esteet ja sai monen palveluntarjoajan tekemään remontteja esteettömyyden parantamiseksi.

– Kun toimintakyky heikkenee, oppaasta voi katsoa palvelun soveltuvuutta itselleen. Ensimmäistä opasta tehdessämme kuljimme itse mitta-

Pohteen vammaisneuvoston puheenjohtaja Maija Koistinen on tiivis keskustelukumppani. Yhdessä ratkotaan muun muassa kuulluksi tulemistä – etteivät päätöksentekijät ainoastaan kuuntele vammaisryhmiä, vaan heidät otetaan aidosti huomioon.

nauhan kanssa mittaamassa oviaukkoja ja kaltevuuksia. Myöhemmin kuntaan perustettiin esteettömyystyöryhmä.

Mitä enemmän Louhimaa paneutui kuntavaikuttamiseen, sitä selkeämmin hän huomasi, että käsiteltäviin asioihin tulee perehtyä laajasti: ensin pitää ymmärtää itse, vasta sitten voi argumentoida oman kantansa puolesta. Oma mielipide ei riitä muutoksen ajamiseksi, vaan on hah-

motettava päätettävän asian taustalla olevat tekijät. Näin syntyy Louhimaalle hedelmällisen vaikuttamisen tapa, keskusteleminen.

– Se vaatii halua kuunnella eri tavalla ajattelevia ihmisiä ja halua etsiä yhteistä ratkaisua. Vaikka olisit kuinka lautakunnan, valtuuston tai järjestön puheenjohtaja, eivät asiat etene sanelemalla. Muutos tapahtuu silloin, kun tarpeellisuus todetaan yhdessä. ●

RAILI LOUHIMAA

- Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen vammaisneuvoston I varapuheenjohtaja.
- Koulutukseltaan merkonomi ja tradenomi.
- Asuu Hailuodon saarella. Ensimmäinen työpaikka nuorena oli siellä jäkälän kerääjänä.
- Työkokemus työvoimatoimistossa ja työttömyysetuuksien käsittelijänä avasi työmarkkinoiden realiteetit jo oman työuran alussa.
- Vammautui pyöräilijänä autokolarissa vuonna 2001. Käyttää pyörätuolia.
- Harrastanut pitkään retkeilyä ja melontaa.
- Perhe: avopuoliso, kaksi aikuista lasta ja kolme lastenlasta.

Vaikuttaminen on mun juttuni

– Oli huikeaa, kun joukko nuoria, joita yhdistää omien sairauksien lisäksi kiinnostus vaikuttaa asioihin, kokoontui yhteen oppimaan.

Akaalainen **Vilja Kalliotiura**, 25, osallistui Invalidiliiton nuorten vaikuttajien valmennukseen vuonna 2023, ja on sen jälkeen kuulunut Nuorten vaikuttajien verkostoon. Hän sanoo tienneensä heti, että ”tämä on mun juttuni ja että haluan mukaan”.

– Olen ollut aina kiinnostunut vaikuttamisesta eri tavoin ja viime vuosina aktiivisemmin somessa, erityisesti Instagramissa. Jaan omasta elämästäni muutenkin asioita ja arkeani

ja olen halunnut jakaa sairauksistani tietoisuutta lisää. Ajattelin, että tämän valmennuksen kautta saisi siihen varmasti vinkkejä ja boostia.

Kalliotiuran Instagram-tili on @viljuskah, ja hän odottelee viestejä, jos joku haluaa vertaistukea tai muuten vaan sairauksistaan tietoa.

Vilja Kalliotiuralle Invalidiliiton nuorten toiminta on ollut lähellä sydäntä, koska siellä on saanut vertaistukea ja uusia ystäviä.

– Vuoden 2023 vaikuttajavalmentusporukka oli yhtenäinen, toisiaan tsemppaava. Ystävystyimme todella hyväksi porukaksi. Moni tästä ryh-

Sisustusartesaaniksi opiskeleva Vilja Kalliotiura sairastaa Ehlers-Danlosin syndroomaa, joka aiheuttaa sidekudoksien haurautta. Hän aikoo vaikuttaa tulevaisuudessa muun muassa piirtämällä sarjakuvia elämästään harvinaisen sairauden kanssa.

mästä osallistui myös vammaisjärjestöjen nuorten meemikouluun viime syksynä, ja oli kiva, kun homma jatkui siitä, mihin jäätin silloin 2023.

– Haluan tulevaisuudessa olla vielä aktiivisempi somessa vammaisvaikuttajana, omien voimavarojen mukaan tietenkin.

Tamperelainen **Celina Kallio** on toinen koulutuksessa mukana ollut nuori, pian 20-vuotias.

– Sain kyseisestä valmennuksesta hyvin paljon tietoa vaikuttamisesta, käytännön oppeja, koulutusta ja paljon muuta. Ennen kaikkea sain paljon varmuutta omaan vaikuttamiseeni.

Hän on hyödyntänyt koulutuksen antia muun muassa korkeakoulujen järjestöpäivillä kertoen omia kokemuksiaan toiminnasta ja sairaudesta sekä Lastensuojelun Keskusliiton nuorten neuvottelukunnassa.

– Voin suositella vaikuttajavalmennusta kaikille, joilla on edes pieni palo vaikuttaa asioihin niin, että vielä jonain päivänä maailma olisi vähän parempi paikka.

**Ennen kaikkea
sain paljon
varmuutta
omaan
vaikuttamiseeni.**

Liitto tukee nuoria vaikuttajia

Invalidiliiton Nuorten vaikuttajien toimintaa luotsaa järjestöasiantuntija **Hanna Lahti**. Sen verkostossa on parisenkymmentä nuorta aikuista, ja Lahti toivottaa lämpimästi tervetulleeksi myös uudet kiinnostuneet. Hän koordinoi nyt kolmatta vuotta Invalidiliiton valtakunnallista 18–29-vuotiaiden nuorten vaikuttajien toimintaa.

– Toiminta on avointa kaikille vaikuttamistoiminnasta sekä yhdenvertaisuuden ja esteettömyyden edistämisestä kiinnostuneille. Koska nuoret asuvat eri puolilla Suomea, hyödynnämme kasvokkaisten tapaamisten lisäksi myös verkkokokouksia.

– Mukana voi olla kerran tai säännöllisesti, oman elämäntilanteen ja kiinnostuksen mukaan.

Nuoret vaikuttajat on yksi liiton tarjoama väylä osallistua ja vaikut-

taa. Se on vaikuttajayhteisö, jossa on mahdollista verkostoitua muiden nuorten kanssa sekä vahvistaa samalla omaa vaikuttamisosaamista.

Yhdessä muiden vammaisjärjestöjen kanssa

Mukana olevat nuoret osallistuvat yhteiseen toimintaan oman elämäntilanteensa mukaan.

– Olen huomannut, että välillä osalla nuoria on haasteita löytää aikaa toiminnalle opintojen tai työelämän vaatimusten keskellä. Joskus myös oma sairaus tai vamma vie voimia enemmän, ja sekin on varsin ymmärrettävää, toteaa Hanna Lahti.

Vaikuttamisryhmällä on monenlaisia toimintatapoja. Nuoret vaikuttajat tekee yhteistyötä muun muassa Vammaisjärjestöjen nuorisoyhteistyöverkoston (VNY) kanssa. Yhdessä toimimalla saavutetaan monia etuja. Esimerkiksi viime keväänä toteutettiin vammaisjärjestöjen nuorten yh-

teinen eduskuntavierailu. Mukana oli 17 vammaista nuorta eri puolilta Suomea. Heistä 12 on ollut Invalidiliiton nuorten vaikuttajien toiminnassa mukana. Vierailua varten nuoret valmistelivat ennakolta keskusteluteemoja verkkotyöpajoissa. Palautteiden mukaan vierailu oli erittäin merkityksellinen mukana olleille nuorille.

Verkon kautta on viime syksynä järjestetty myös vaikuttamisviestinnän koulutusta ja loppuvuodesta kolme vammaisjärjestöjen nuorten verkkotyöpajaa alue- ja kuntavaali-vaikuttamiseen liittyen.

– Verkkotyöpajoissa saadun aineiston työstö on jatkunut alkuvuodesta 2025, ja nuorten vaaliteemoja tullaan nostamaan esiin vaalien alla mukana olleiden vammaisjärjestöjen somekanavissa, Hanna Lahti lisää.

VNY-verkoston vammaisjärjestöjen nuoret suunnittelevat myös yhteisosallistumista valtakunnalliseen NUORI2025 -nuorisotyön tapahtumaan Tampereella 1.–2. huhtikuuta. Silloin nuoret tuovat tietoa nuorisotyön ammattilaisille, miten huomioida eri tavoin vammaisia nuoria toiminnassa.

Vertaistukea ja vinkkejä

Vilja Kalliotiuran mukaan moni nuori voi olla kiinnostunut vaikut-

tamistyöstä, mutta tarvitsee rohkaisua ja vinkkejä siitä, miten käytännössä voi edetä. Myös vertaistuki ja vinkkien saaminen ammattilaisten lisäksi muilta vertaisilta nuorilta on todella tärkeää. Ja verkostoituminen muiden vaikuttajien kanssa luo tulevaisuuteen hienoja mahdollisuuksia.

– Tällaisen toiminnan järjestäminen on todella hienoa ja arvokasta, tuumaa Kalliotiura.

– Itse haluan kehittyä vaikuttajana ja uskon, että koskaan ei ole valmis vaan aina voi oppia uutta. Haluaisin oppia lisää erilaisista tavoista käyttää omaa taiteellista osaamista vammaisvaikuttamisessa. Mee-mikoulu oli hieno alku sille. (Mee-mi on netissä leviävä ilmiö, joka on usein vitsi tai oivaltava ajatus, joka ilmaistaan kuvana, animaationa tai videona.)

– Kannustan kaikkia, joita kiinnostaa vaikuttaminen, olemaan rohkeita ja vaan aloittamaan jostain. Ei voi kehittyä ennen kuin aloittaa! Tapoja vaikuttaa on niin monta erilaista kuin ihmisiäkin, ja kaikkia niitä tarvitaan, Vilja Kalliotiura päättää.

Lisätietoa: hanna.lahti@invalidiliitto.fi, p. 044 765 0535.

Hanna Lahti on
Invalidiliitossa Länsi-Suomen
järjestöasiantuntijana, jonka
työnkuvaan myös nuorten
vaikuttajien toiminta kuuluu.

Ensi syksynä uusi vaikuttaja- valmennus

Invalidiliitto tarjoaa jälleen ensi syksynä mahdollisuuden osallistua nuorille aikuisille suunnattuun vaikuttajavalmennukseen. Se koostuu kahdesta viikonlopun mittaisesta lähitapaamisesta Virroilla Nuorisokeskus Marttisissa 5.–7.9. ja 13.–14.12. Valmennukseen kuuluu lisäksi neljä verkkotapaamista eri vaikuttamisteemoin 22.9. alkaen.

– Osallistujille tarjotaan ryhmätapaamisten lisäksi mahdollisuutta saada henkilökohtaista valmennusta omaan kehittymiseen sekä vaikuttamissuunnitelman rakentamiseen. Syyskuulta joulukuulle kestävä valmennusjakso on erinomainen mahdollisuus lähteä mukaan nuorten vaikuttajien toimintaan sekä saada vahvistusta omalle vaikuttajapolulle, sanoo Hanna Lahti.

50 euron osallistumismaksu kattaa täysihoidon lähitapaamisissa sekä matkakulut.

Tarvittaessa palkataan yleisavustajia, ja henkilökohtaiset avustajat ovat myös tervetulleita.

Lisätiedot ja hakeminen:

Auli Tynkkynen | auli.tynkkynen@invalidiliitto.fi | 040 7788 690
Lisätietoa: www.invalidiliitto.fi/koulutuksia

Töissä sosiaaliohjaaja, vapaalla vammaisaktivisti

Sosiaaliohjaaja Yodit Melakun päivätyötä on neuvoa ja auttaa vammaisia arjen ja henkilökohtaisen avun asioissa. Melaku on vammaisaktivistina valmis vapaaajallaan pistämään itsensä likoon esteettömyyttä edistääkseen.

"Täällä pääsee aivan kaikkialle", vammaisjärjestö Kynnys ry:n Assistentti.infon sosiaaliohjaajana työskentelevä **Yodit Melaku** kehui vuolaasti

Joensuun torin uudistusta sanomalehti Karjalaisessa syyskuussa 2023.

Uutinen kertoi Yoditin olevan Joensuun torin ja kauppahallin esteettömyydestä halitioissaan. Ensimmäisen kerran hän oli vierailnut pyörätuolissaan Joensuun uusitulla torilla kesällä 2022.

Karjalaisen juttu on esimerkki Yoditin aktivismista. Vapaa-aikanaan hän vaikuttaa muun muassa Vantaan vammaisneuvoston jäsenenä.

Yodit on koulutukseltaan sosionomi AMK. Pyörätuolin käyttäjänä Yodit tuntee Assistentti.infon asiakkaiden arjen itsekin. Työ-aikaa kuluu eniten neuvonnassa ja kuunnel-

lessa asiakkaita henkilökohtaisen avun kysymyksissä: miten haen henkilökohtaista avustajaa, minne voin valittaa, kun minulle ei ole myönnetty henkilökohtaista apua?

Ruohonjuuritason työtä

Assistentti.info on erilaisista toimijoista koottu avoin henkilökohtaisen avun valtakunnallinen verkosto, joka tuottaa neuvontaa ja tiedottavaa koulutusta.

– Tämä on mitä suurimmassa määrin ruohonjuuritason työtä, jota ei voisi tehdä asettumatta itsekin autettavan asemaan.

Sosionomin koulutus ja sosiaaliohjaajan työ ei ole Yoditille vain työtä elannon tienämiseksi. Niin päivätyö kuin aktivismikin liittyvät vahvasti ihmisoikeuksiin, joista Yodit kiinnostui jo pikkutyttönä.

– Jo lapsena tiesin, että olen arvokas ihminen, kuten ihan kaikki muutkin. Sen takia en

Yodit Melaku on tuttu IT Invalidiliitto -lehden lukijoille lukuisista jutuista, joissa hän on ollut testaamassa eri kaupunkien esteettömyyttä.

kysy minuun yhteyttä ottavalta asiakkaalta mitään hänen taustastaan: en nimeä, paikkakuntaa, diagnoosia, sukupuolista suuntautumista tai etnistä taustaa. Tärkeää on vain auttaa ja kuunnella toista parhaansa mukaan, Yodit sanoo.

Tärkeää myös kuunnella

Ennen valmistumistaan sosionomiksi vuonna 2006 Yodit teki oppaan vammaisille maahanmuuttajille.

– Eräs tuttuni oli silloin Vammaisten maahanmuuttajien tukikeskus Hilmassa ja kysyi haluaisinko tehdä oppaan, jota voin hyödyntää lopulta opinnäytetyössäni. Toteutin oppaan siis tilaustyönä heidän tarpeestaan. Hilma tekee todella arvokasta ja hienoa työtä.

– Omassa työssäni sosiaaliohjaajana en sen sijaan kysy mitään asiakkaan taustasta. Niillä seikoilla ei ole mitään merkitystä. Tärkeää on paitisi neuvua, myös kuunnella asiakasta, Yodit sanoo.

Arjen kielessä ihmisoikeuksiksi mielletään ensisijaisesti tasavertaisen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet tulla esimerkiksi rekrytoiduksi työpaikkaan. Helposti jää noteeraamatta, että vammaiselle ihmisoikeudet ja yhdenvertaisuus tarkoittavat myös esteettömyyttä.

Onhan esteettömyys mainittu YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevassa yleissopimuksessakin ihmisoikeutena.

– Vantaalaisena minun pitää päästä pyörätuolillani samoihin paikkoihin kuin samanikäisen ja vammattomankin vantaalaisen, Yodit sanoo.

Yodit on käyttänyt pyörätuolia 15 vuotta. Sitä ennen hän turvautui kepeihin.

– En koe joutuneeni pyörätuoliin, vaan nimenomaan päässeeni siihen. Pyörätuoli on avartanut omaa maailmaani, hän sanoo.

Avuntarve ei katso kelloa

Nykyisen työnsä 12 vuotta sitten aloittanut Yodit on nähnyt vuosien saatossa paljon edistystä, mutta myös katteettomia juhlapuheita. Juuri nyt eletään kovia aikoja. Useiden miljoonien leikkaukset kohdistuvat vammaisjärjestöjen perustoimintaan: vammaisten ihmisten ja heidän läheistensä tukemiseen, neuvontaan, tiedon jakamiseen ja oikeuksien edistämiseen.

Vammaisten henkilökohtaisen avun määrä on vuodenvaihteessa voimaan tulleen vammaispalvelulain mukaan säilynyt ennallaan. Niin sosiaalista kun perinteistäkin mediaa seuraamalla henkilökohtaisen avun saannista syntyy toisenlainen mielikuva.

– Henkilökohtaisen avun saaminen on aina ollut hankalaa. Ikäviä linjauksia on ollut jo nähtävissä joillakin hyvinvointialueilla. Minulle on kuitenkin neuvontaankin tullut jo nyt joitakin soittoja, joiden perusteella

*Jos leikataan,
niin leikata
pitää kaikilta,
myös vammattomilta.*

voin päätellä, että avun saanti on nyt vaikeutunut entisestään.

Vaikka henkilökohtaisen avun tuntimäärä virallisesti pysyisikin ennallaan, eri asia on, miten tuo tuntimäärä on käytettävissä. Esimerkkinä Yodit mainitsee joidenkin hyvinvointialueiden myöntävän henkilökohtaista apua pääsääntöisesti vain arkipäivisin, maanantaista perjantaihin kello 8–18.

– Henkilökohtainen apu on kuitenkin subjektiivinen oikeus. Sitä pitää olla saatavilla silloin, kun vammaisen henkilö sitä tarvitsee. Nyt jos vammaisen on töissä iltpäivällä kello 17 asti ja apu loppuu kello 18, hänelle jää vain tunti aikaa tehdä työpäivän jälkeen esimerkiksi kotiarjen kannalta välttämättömiä ostoksia ja muita askareita. Meillä vammaisillakin on tavallista arkea, jota elää normaalisti, mutta avun saanti on aika tiukalle vedetty.

Aktivismi myös raskasta

Ihmisoikeudet ja yhdenvertaisuus ovat Yoditille suorastaan pyhä asia.

– Jos leikataan, niin leikata pitää kaikilta, myös vammattomilta. Jos vammaisen pääsee vessaan tai suihkuun kerran viikossa, niin tasavertaisuuden nimissä haluan, että silloin myös vammattomat pääsevät vessaan tai suihkuun yhtä harvoin. Onko se ihmisen arvoista elämää, jos pääset suihkuun vain kerran viikossa? Ei ole! Yodit sanoo.

Vammaisaktivistina Yodit korostaa pienten tekojen merkitystä.

– Elämme kovia aikoja, mutta em-

Henkilökohtaisen avun kehittämistä jo 21 vuotta

Assistentti.info on vuonna 2004 perustettu henkilökohtaisen avun kehittämiseen keskittyvä verkosto.

Yleistavoitteena on, että henkilökohtainen apu toimii yhdenvertaisuuden ja itsenäisen elämän mahdollistajana ja omien valintojen turvaajana.

Verkoston jäseniä ovat yli sata eri organisaatiota, muun muassa Invalidiliitto. Vastuuorganisaatio on Kynnys ry.

Assistentti.infon toiminta on pääosin verkostoyhteistyötä, muun muassa koulutusta ja neuvontaa.

Lähde: Assistentti.info

me saa antaa niille periksi. Nykyinen työni on tehnyt minusta aktivistin, ja aktivistin työ on joskus myös todella raskasta. Kun tulen töihin, ajattelen aina, että pyrin tänään neuvonnassa palvelemaan asiakkaitani mahdollisimman hyvin. Pyrin aina ajatte-

lemaan, miten itse toivoisin minua kohdeltavan samassa tilanteessa, jossa asiakas soittaa minulle. Toivon, että pienikin tekemäni juttu kannustaa tulevia sukupolvia jatkamaan tätä työtä, kun meitä nykyisiä aktivisteja ei enää ole. ●

Yodit Melaku korostaa tekevänsä Assistentti.infon henkilökohtaisen avun sosiaaliohjaajana ruohonjuuritason työtä, jota ei voisi tehdä asettumatta itsekin autettavan asemaan.

// Mun halu auttaa vertaistukijana on vahva ja se antaa mulle paljon. – Viivi, 29 v.

Pieni ele -keräyksen lahjoituksilla tuetaan vammaisia ja pitkäaikaissairaita.

Voit antaa oman tukesi lahjoittamalla Mobilepaylla numeroon 64971 tai www.pieniele.fi. Keräyslippaaseen voit lahjoittaa alue- ja kuntavaalien äänestyspaikoilla 2.–8.4. ja 13.4.

Kiitos, kaikenkokoisista lahjoituksista on apua!

Viivi ja Kristiina sairastavat molemmat MS-tautia. Heille lahjoituksilla on mahdollistettu vertaistukea. Se on ollut heille iso voiman lähde ja ystävyyden alku.

Poliisihallituksen keräyslupa RA 2020/814

64971

MobilePay

pieniele.fi

Invalidiliitto on mukana pienessä eleessä ja vie apua eteenpäin.

KUNTA- JA ALUEVAALIEHDOKKAITA

 KOKOOMUS

EHDOLLA ALUE- JA KUNTAVAALEISSA

Saavutettava Hyvinkää ja Keski-Uusimaa kaikille!

SAMI MATIKAINEN

ÄÄNESTÄ TUNNET, LÖYDÄT SADUN

Satu Plick

Pitkän linjan aktiivi- ja yhteiskuntavaikuttaja Pohjois-Karjalasta

Olen EHDOLLA KUNTA- JA ALUEVAALIT 2025

Perus

Ehdolla Helsingin kuntavaaleissa

KRISTIINA KARHOS

Varatuomari
Vammaisaktiivi
Helsingin vammaisneuvosto

 Vihreät De Gröna

 MINNA MUUKKONEN

Esteetön Lappi - kaikille!

Lapissa on vielä paljon tehtävää esteettömyyden, yhdenvertaisten palveluiden ja osallisuuden eteen. Haluan varmistaa, että jokaisen ääni kuuluu päätöksenteossa - niin kunnissa kuin hyvinvointialueella.

Siksi olen ehdolla!

Olen ehdokas ETELÄ-POHJANMAAN ALUEVAALEISSA JA KUNTAVAALEISSA
Olen kuulovammainen ja minulla on polviproteesit, siksi minulle on tärkeää ihmisten tasa-arvoisuus ja vammaisuuden kunnioittaminen.

Mielestäni terveyden hoidon ja sosiaalipuolen palvelut pitää hoitaa kotikunnissa ja apuvälineet on turvattava oikeuden mukaisesti

EIJA MÄNTYMÄKI

050-5905953_eija.mantymaki1903@gmail.com
Tukiryhmäni Mobilpay lipas 4502KP

 vasemmisto VANTAA VANTAA JA KERAVA

Mainoksen maksaa Elina Nykyriä

Äänestä Elina Nykyriä -meidän vammaisten ja läheistemme ääntä valtuustossa Vantaalla ja Keravalla!

LEENA SAARI

 SDP

Lohjan kaupunginvaltuutettu
Länsi Uudenmaan hyvinvointialueen aluevaltuutettu

Olen 55-vuotias työterveyshoitaja ja aktiivinen vaikuttaja. Minulle tärkeintä on ihmisten hyvinvointi - niin vanhusten, lasten, nuorten kuin työikäistenkin.

Olen ehdolla, koska haluan olla rakentamassa inhimillisempää ja elinvoimaisempaa yhteisöä meille kaikille.

Teen tätä työtä sydämellä - Sinua ja meitä kaikkia varten.

Leena

ANNA ÄÄNI ESTEETTÖMYYDELLE

SAILA HOXHA

Kotkan ja Kymenlaakson hyvinvointialueen vammaisneuvostojen varapuheenjohtaja

HUOLETONTA ARKEA KAIKILLE, EI HARVOILLE

 vasemmisto VÄSTERN

Mainoksen maksaja: Saira Hoxha

Teksti Mikko Kääriäinen **Kuvat** Ville Muranen ja Laura Vesa

Jokaisella on oikeus osallistua – toimintavälineet avaavat ovia yhdenvertaisuuteen

Matkalle, liikkeelle, keskelle elämää! Näistä sanoista syntyy Kehitysvammaisten Tukiliiton Malike-toiminta, joka edistää vaikeasti vammaisten ihmisten mahdollisuuksia osallistua erilaisiin aktiviteetteihin toimintavälineiden avulla.

Kuvassa Huckleberry Hiking Cascade -retkikärry lähdössä ensitestiin yhtenvertaisesti luontoon -retkellä Nuuksiossa (1.2.2025). Malikkeen työntekijät Susanna Tero ja Kari Vuorenää kuljettavat Alinaa.

Malikkeen työntekijät Susanna Tero ja Kari Vuorenpää varmistavat Alinan turvallisuutta. Kärryä vetää äiti Sofia Ruokanen.

Susanna Tero toimii Malike-toiminnan johtavana asiantuntijana Kehitysvammaisten Tukiliitossa. Hän tietää, että melkein kaikenlaiseen toimintaan on meillä ja maailmalla keksitty välineitä, joiden avulla liikuntavammaisten ja monivammaisten rima esimerkiksi retkeilyyn, leikkeihin ja liikuntaan madaltuu huomattavasti.

– Mutta se, miten tarvitsija saa välineen käyttöönsä, on iso haaste niin kouluissa, päiväkodeissa kuin perheiden arjessakin.

Malike palvelee sekä vaikeasti vammaisia lapsia että aikuisia, heidän perheitään, läheisiään ja eri alojen ammattilaisia.

– Etenkin vaikeasti vammaiset ihmiset ovat sydäntäni lähellä, ja heidän ihmisoikeuksien edistämisenä on minulle tärkeää. Siksi olen viihtynyt työssäni pitkään, asian ydin ei ole muuttunut – ja töitä riittää, Tero sanoo.

YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista on oi-

keudellisesti sitova kansainvälinen asiakirja. Se ja YK:n lapsen oikeuksien sopimus on Teron mukaan perusta yhdenvertaisuuden edistämiseen hänen työssään.

– Meillä Suomessa valitettavasti ei aina ymmärretä, että ratifioidut vammaissopimukset ovat lain ta-
soisia.

Eri alueet, eri käytänteet

Apuvälineiden myöntämisessä on myös alueellisia eroja, ja samalla välineellä voi olla eri käytännöt eri alueilla. Esimerkiksi yhdessä kunnassa nuorelle voidaan myöntää toiset maastokelpoiset pyörätuolin renkaat, kun taas toisessa kunnassa saatetaan myöntää vain yhdet renkaat.

Jos apuvälineen myöntäminen on ollut ongelmallista, on tärkeää perustella tarve ja vedota lainsäädäntöön.

– Olemme Malikessa ohjanneet monia perheitä kuvaamaan elämän tilannetta ja välineen tarvetta apuvälinehakemukseen, Susanna Tero sanoo.

Myös Invalidiliitto ja Kehitysvammaisten Tukiliitto tarjoavat neuvontaa, ja sen kautta voi saada tukea haastavissa tilanteissa.

Apuvälinepäätöksen tulee aina perustua yksilölliseen tarvearviointiin.

– Apuvälinepäätöksen tulee aina perustua yksilölliseen tarvearviointiin. Esimerkiksi maaseutualueilla apuvälineiden käyttö ja tarve voi olla erilaista kuin kaupungeissa, koska maaseudulla voi olla hiekkateitä ja huonosti aurattuja katuja, jolloin tavallinen pyörätuoli ei ole riittävä.

Tero kertoo esimerkin pohjoisessa asuvasta perheestä; lapsen pyörätuolin renkaat olivat aivan sileät, eikä pyörätuoli soveltunut käytettäväksi talvella tai lumisissa olosuhteissa.

– Kävimme keskustelua lapsen huoltajien ja fysioterapeutin kanssa. Kahden viikon kuluttua perhe sai pyörätuoliin leveät renkaat sekä Wheelblades-sukset, jotka soveltuvat pa-

remmin pohjoisen talviolosuhteisiin.

Suomessa lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutuksesta säädetään terveydenhuoltolaissa ja apuvälineasetuksessa, jonka mukaan hyvinvointialueiden on järjestettävä lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälinepalvelut osana terveydenhuoltoa.

Tämä tarkoittaa, että apuvälineet, jotka ovat välttämättömiä sairauden tai vamman vuoksi, luovutetaan käyttäjälle maksutta.

Susanna Teron mukaan iso haaste on tiedonsaanti. Jos vammaisen henkilö ei saa tarvitsemaansa apuvälinettä terveydenhuollosta, hän jää usein myös ilman ohjausta sosiaalipalveluihin.

– Jos perhe saa sosiaalipalvelujen viranomaiselta ilmoituksen, että määrärahat ovat loppuneet, monet jättävät valitettavasti hakematta apuvälineitä, vaikka tarve olisi olemassa.

Seurauksena voi syntyä vammaisten oikeuksia polkeva noidankehä: kun hakemuksia ei tule, apuvälineille ei budjetoida rahaa, mikä taas vähentää mahdollisuuksia saada tukea jatkossa.

Vammaispalvelulain mukaan hyvinvointialue korvaa puolet sellaisen välineen, koneen tai laitteen hankintakustannuksista, joka on tarpeen vammaisen henkilön suoriutumiseksi tavanomaisista elämäntoimin-

noista. Tämä koskee tilanteita, joissa apuväline ei kuulu lääkinnällisen kuntoutuksen piiriin.

– Erityispyörät maksavat useita tuhansia euroja. Monessa perheessä niiden hankkimiseen voi olla mahdollista, vaikka puolet summasta korvattaisiinkin, Tero sanoo.

Joensuun esimerkki innostaa

Malike pyrkii lisäämään tietoa toimintavälineistä ja tarjoaa myös mahdollisuuksia niiden kokeiluun ennen hankintapäätöstä tai silloin, kun välinettä tarvitaan uuden toiminnan kokeiluun. Malikelta saa myös neuvontaa ja ohjausta kaikenlaisissa

apuvälineiden hankintaan liittyvissä kysymyksissä.

– Pyrimme myös vaikuttamaan siihen, että välineitä hankittaisiin yhteiskäyttöön, kuten kuntiin, päiväkoteihin, kouluihin, ryhmäkoteihin ja päivätoimintayksiköihin.

Teron mukaan Suomen kunnissa voisi olla enemmän yhteistyötä toimintavälineiden hankkimisessa yli hallintorajojen. Rohkaisevia esimerkkejä tästä on, esimerkiksi Joensuusta.

– Joensuun kaupungin liikunta-toimi hankki vuonna 2024 toimintavälineitä 75 000 euron testamenttilahjoituksella kaikkien kuntalaisten käyttöön, ja niitä ymmärtääkseni lainataan myös lähikuntiin. Olen kuullut, että perheitä on käynyt Joensuussa pidemmältäkin kokeilemassa uusia välineitä ja saamassa

kokemusta. Kun välineistä saa kokemuksia, vältetään virrehankinnoilta.

Kenttätyö palkitsee

Palkitsevinta Susanna Teron työssä on olla mukana käytännön tekemisessä, kuten Malikkeen järjestämissä tapahtumissa kohtaamassa ihmisiä. Hiljattain hän opasti erästä kävelykykynsä menettänyttä aikuista Malikkeen järjestämän laskettelutapahtuman yhteydessä.

– Ohjasimme hänet ottamaan yhteyttä Paralympiakomitean apuvälinetoimintaan, josta saa vuokrattua välineitä pidempiaikaiseen kokeiluun.

Helmikuun alussa Malike järjesti Yhdenvertaisesti luontoon -retken Nuuksion kansallispuistossa yhteistyössä Vammaisperheyhdistys Jaatin ry:n kanssa.

– Ilmoittautuneet saivat kukin käyttöönsä oman apuvälineen, kuten maastorattaat tai maastopyörätuolin. Kuljimme esteetöntä reittiä, joka tosin ei talvella ihan esteetön sekään ole.

Liikkumisen lisäksi retkellä paistettiin lettuja, juotiin nokipannukahvit ja lämmintä mehua sekä nautittiin yhteisestä luontokokemuksesta.

– Tapahtumat ovat myös hyviä tilaisuuksia saada vertaistukea, ja samalla voimme neuvoa ja ohjata ihmisiä.

Pienestä pitäen mukaan – liikunnan kuuluu olla jokaisen lapsen oikeus

Vaikka tietoisuus yhdenvertaisuudesta ja liikkumisen apuvälineistä on lisääntynyt, liikuntarajoitteiset lapset kohtaavat edelleen haas-

Peräkkäin poljettava kolmipyöräinen tandem toimii hyvin esimerkiksi silloin, kun pyöräilijä tarvitsee tukea ohjaamiseen ja liikennesääntöjen harjoitteluun. Tandem voi olla joskus myös apuväline harjoiteltaessa kohti itsenäistä pyöräilytaitoa.

Malikkeen johtava asiantuntija Susanna Tero on ensimmäiseltä koulutukseltaan kehitysvammaisten hoitaja. Kehitysvammaisten Tukiliittoon hän päätyi alkujaan töihin kysyttyään liitosta aineistoa opinnäytetyöhönsä. Tukiliitossa hän on tehnyt 27 vuoden mittaisen uran sekä työskennellyt 14 vuotta liiton alaisuudessa toimivassa Malikkeessa. Susanna Tero vastaa Malikkeen toiminnasta aina rahoitushakemuksista raportointeihin, mutta viihtyy parhaiten kenttätössä ihmisten parissa.

teita osallistumisessa esimerkiksi varhaiskasvatuksen ja koulun toimintaan. Lainsäädäntö, kuten varhaiskasvatuslaki ja opetussuunnitelmat, määrittelee periaatteet apuvälineiden saatavuudesta, mutta käytännössä vastuu kääntyy usein perheiden harteille.

– Velvoitteet on selkeästi kirjattu, mutta käytännössä tilanne kääntyy helposti niin, että välineiden odotetaan tulevan lapsen mukana. Perheillä ei kuitenkaan aina ole tietoa siitä, mitä välineitä on saatavilla tai kenen vastuulla niiden järjestäminen on, Susanna Tero huomauttaa.

Tämä johtaa tilanteisiin, joissa liikuntarajoitteinen lapsi jää ulkopuolelle sellaisesta toiminnasta, joka on muille lapsille arkipäivää.

– Jos lapsi ei pääse mukaan, hänelle saattaa muodostua opittu este, että hän ei voi osallistua. Kun kokemuksia ei kerry, identiteetti alkaa rakentua sen varaan, ettei liikunta tai osallistuminen kuulu hänelle, Tero kuvailee.

Sen sijaan, jos lapsi pääsee pienestä pitäen mukaan liikunnallisiin aktiviteetteihin kotona, varhaiskasvatuksessa ja koulussa, hän oppii pitämään oikeuksistaan kiinni.

”
**Jos lapsi
pääsee pienestä
pitäen mukaan
liikunnallisiin
aktiviteetteihin,
hän oppii pitämään
oikeuksistaan
kiinni.**

– Kun osallistuminen on mahdollista, lapsi oppii, että tämä kuuluu myös hänelle. Hän saa kokemuksen, että hänellä on oikeus liikkua ja olla mukana muiden kanssa.

Kaikki liikuntarajoitteiset lapset eivät pysty itse tuomaan esiin tarpeitaan, jolloin vastuu yhdenvertaisuuden toteutumisesta kuuluu aikuisille.

– On ammattilaisten ja päättäjien velvollisuus huolehtia siitä, että jokaisella lapsella on mahdollisuus osallistua ja kokea osallisuutta muiden kanssa, Tero painottaa. ●

MALIKE – MATKALLE, LIIKKEELLE, KESKELLE ELÄMÄÄ

- Perustamisvuosi: 1997
- Toiminnan tarkoitus: Edistää vaikeasti vammaisten ihmisten mahdollisuuksia osallistua ja saada kokemuksia uusista asioista toimintavälineitä hyödyntäen.
- Kohderyhmä: Vaikeasti vammaiset lapset ja aikuiset, jotka tarvitsevat toimintavälineen ja toisen ihmisen apua voidakseen osallistua ja liikkua.

Keskeiset toiminnot:

- Järjestää toiminnallisia kursseja, koulutuksia ja tapahtumia.
- Tarjoaa toimintavälineiden kokeilumahdollisuuksia sekä neuvontaa niiden käyttöön ja hankintaan.
- Vaikuttaa yhdenvertaisuuden edistämiseen ja toimintavälineiden saatavuuteen.
- Rahoitus: Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA).

Yhteystiedot:

- Osoite: Sumeliuksenkatu 18 B, 3. krs, 33100 Tampere
- Puhelin: 040 4839 327
- Sähköposti: malike@tukiliitto.fi
- Verkkosivut: tukiliitto.fi/malike
- Malike on osa Kehitysvammaisten Tukiliittoa ja toimii valtakunnallisesti ilman diagnoosirajoja.

Uudessa vammaispalvelulaissa edelleen paljon tulkintakysymyksiä

Teksti Mikko Kääriäinen
Kuvitus Adobe Stock

Vuoden 2025 alussa voimaan tullut uusi vammaispalvelulaki tuo merkittäviä muutoksia vammaisten henkilöiden palveluihin, erityisesti liikkumisen tuen ja kohtuullisten mukautusten osalta. Hyvinvointialueiden rooli ja viranhaltijoiden yhteistyö voivat tuoda haasteita lain käytännön soveltamisessa, mutta samalla avautuu uusia mahdollisuuksia järjestämällä palveluita joustavammin.

Uuden lain perusteella vammaisten henkilöiden tarvitsemat palvelut tulisi järjestää yhteistyössä eri viranomaisten kesken.

Esittelijäneuvos **TaPIO RÄTY** on vammaispalvelulain asiantuntija. Eduskunnan oikeusasiamiehen kansliassa työskentelevä juristi näkee uuden uudistuneen vammaispalvelulain tuomissa muutoksissa niin uusia mahdollisuuksia kuin haasteitakin.

Uusi laki painottaa Rädyn mukaan entistä enemmän sitä, että vammaisten henkilöiden tarvitsemat palvelut – kuten sosiaalipalvelut, terveyspalvelut, kuntoutus ja koulutustuki – tulisi järjestää yhteistyössä eri viranomaisten kesken. Tämä auttaa varmistamaan, että vammaisella henkilöllä on pääsy kaikkiin tarvittaviin palveluihin ja että palvelut ovat tehokkaita ja täydentävät toisiaan.

- Tämä on mielestäni positiivinen asia. Se on mahdollisuus, jota ei pitä ottaa taakkana, Rätty sanoo.

Uudet hyvinvointialueet ovat saaneet vastuun myös vammaispalveluista, mutta niiden resurssit ja käytettävissä olevat varat voivat vaih-

della alueittain. Eri alueet saattavat kohdata erilaisia haasteita, ja se voi vaikuttaa palveluiden saatavuuteen ja laatuun.

- Hyvinvointialueilla päätöksentekoa on delegoitu, ja tämä voi aiheuttaa haasteita, kun arvioidaan, minkä lain mukaan palveluja järjestetään. Jos esimerkiksi sovelletaan sosiaalihuoltolakia, viranhaltijan on arvioitava, pitääkö suoja säännös ottaa huomioon. Suoja säännös on osa sosiaalista harkintaa, ja sen soveltaminen voi vaikuttaa siihen, miten palveluja myönnetään.

Vammaispalvelulain suoja säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että henkilöt, jotka ovat jo saaneet tiettyjä vammaispalveluja ja -etuja ennen lainmuutosta, eivät menetä näitä palveluja tai etuja, vaikka uusi laki tuo muutoksia tai rajoituksia.

Aiemmassa lainsäädännössä vaikeavammaisuus oli keskeinen kriteeri monien palveluiden, kuten henkilökohtaisen avun, saamiselle.

- Nyt kun vaikeavammaisuuden termi on poistettu, keskustelussa lähdetään siitä, että tämä sulkee sisälleen entistä enemmän ryhmiä. Suoja-

Eri hyvinvointialueet saattavat kohdata erilaisia haasteita, ja se voi vaikuttaa palveluihin.

Vammaispalvelulain siirtymähaasteet herättävät huolta

Uuden vammaispalvelulain voimaanton jälkeen Invalidiliittoon on tullut joitakin huolta herättäviä yhteydenottoja. Eräs esiin noussut ongelma liittyy tilanteisiin, joissa vammaisen henkilö on 65 vuotta täytettyään siirretty senioripalveluiden piiriin, ja samalla hänen aiempi vammaispalvelulain mukainen palveluasuminsensa on muutettu sosiaalihuoltolain mukaiseksi asu-
mispalveluksi.

Tapio Rätty huomauttaa, että vammaispalvelulain uudistuksen ensisijainen tarkoitus ei ollut muuttaa kaikkia asiakkaiden vammaispalveluja yleislainsäädännön mukaisiksi, vaikka viranomaisella asiassa päätösvalta onkin.

– Palvelujen tarpeen arviointi lähtee edelleen asiakkaan yksilöllisen tarpeen kartoittamisesta ja sen jälkeen sopivan ja riittävän palvelukokonaisuuden räätälöinnistä asiakkaan etu huomioiden. Mikäli myönteinen palveluasumispäätös on muutettu sosiaalihuoltolain mukaiseksi palveluksi, edellyttää se joko lain siirtymäsäännöksen mukaan palvelujen tarpeessa tapahtuneita muutoksia, jolloin uusi palvelutarpeen arviointi on tehtävä, tai vammaisen henkilön omaa aloitetta. Joka tapauksessa asiassa tulee tehdä vanhan lain mukaista palveluasumista koskeva lakkautuspäätös ja uutta palvelua koskeva päätös.

Toinen huolenaihe liittyy henkilökohtaiseen apuun ja sen lisätunteihin. Esimerkiksi joillakin hyvinvointialueilla henkilökohtaisen avun lisätunteja on haettu vapaa-ajan toimintoihin, kuten uimahallikäynteihin, mutta sen sijaan on myönnetty sosiaalihuoltolain mukaisia kotipalveluja tai kotihoitoa.

– Jos vanhoja päätöksiä mennään muuttamaan, on otettava huomioon luottamuksensuojaperiaate. Asiakkaalla on siis oikeus luottaa päätösten pysyvyyteen. Toki siirtymäsäännös oikeuttaa muuttamaan päätöksiä, mutta siihen on oltava peruste, eli "vammaisen henkilön palvelutarve sitä edellyttää." Tapauksessa kotipalvelut ja tukipalvelut eivät edes kata harrastuksia, kuten uimahallikäyntejä, Rätty huomauttaa.

Invalidiliittoon tulleen tiedon mukaan myös henkilökohtaisen avun päätöksiä on joissakin tapauksissa pyritty muuttamaan omaishoidon päätöksiksi.

Tässä on otettava huomioon, että omaishoidontuen soveltamisala on erilainen, se ei sovi kodin ulkopuoliseen toimintaan. Lisäksi omaishoidontuki on sidottu omaishoitaja-hyvinvointialue-sopimussuhteeseen. Viranomaisen ei voi ilman vammaisen henkilön omaa hakemusta ja hoitajaksi ehdotetun suostumusta päättää omaishoidontuen järjestämisestä, Rätty toteaa.

säännöksellä pyritään paikkaamaan tätä, Rätty sanoo.

Tapio Rätty arvioi, että vammais- palvelujen myöntämiseen ja maksu- jen määrittämiseen liittyy useita haas- teita erityisesti silloin, kun viranhalti- ja ei ole suoraan vastuussa molem- mista toiminnoista.

Jos palvelujen myöntäminen ja maksun määrittäminen ovat erillään, viranhaltijalla saattaa olla epäselvä asema päättää maksun suuruudesta. Tällöin hänen on yhteistyössä mui- den viranomaisten kanssa huoleh- dittava siitä, että suoja säännökset otetaan huomioon, jotta vammaisen henkilö saa oikeudenmukaisesti ensi- sijaisia palveluja.

” Uusi laki korostaa vammaisen henkilön itseään määräämis- oikeutta.

Lisäksi osa vammaisista henkilöis- tä tarvitsee erityistä tukea, ja silloin heidän oikeutensa määräytyvät so- siaalihoitolain mukaan. Tämä voi kuitenkin aiheuttaa haasteita, kos- ka sosiaalihoitolaki edellyttää, että välttämättömistä palveluista päätet- täessä ratkaisun tekee eri taho kuin henkilön oma työntekijä. Tämä voi johtaa epäselvyyksiin ja hankaluuk- siin, erityisesti päätöksenteossa, mi- kä lisää viranomaisten vastuuta ja yh- teistyötarpeita.

Esimerkkinä voisi olla tilanne, jos- sa vammaisen henkilö, jonka sosiaa- lihoitolain mukaiset palvelut ovat välttämättömiä, saa palvelun myön- tämispäätöksen omalta työntekijäl- tään.

- Mikäli kyse on välttämättömistä

palveluista, päätöksentekijän pitäisi olla joku muu kuin vammaisen hen- kilön oma työntekijä, mutta tämän periaatteen toteutumisessa voi olla ongelmia.

Liikkumisen tukeen enemmän yksilökohtaisia mahdollisuuksia

Yksi merkittävä ongelma on se, että liikkumisen tuen saaminen voi vaih- della hyvinvointialueittain, sillä hy- vinvointialueella on laaja harkinta- valta palveluiden myöntämisessä.

Vaikka laki tarjoaa yleisiä suunta- viivoja, hyvinvointialueilla saattaa ol- la eroja siinä, miten he tulkitsevat ja soveltavat lakeja liikkumisen tuke- miseen liittyen. Tämä voi johtaa sii- hen, että joillain hyvinvointialueilla tukea myönnetään herkemmin, kun taas toisissa se on vaikeammin saa- vutettavissa, mikä aiheuttaa epäoi- keudenmukaisuutta ja epävarmuut- ta vammaisten henkilöiden kannalta.

- Vammaisen henkilön oikeuksi- en toteutumisen kannalta oleellista on se, että palvelutarpeen arvioin- ti tehdään yhdessä hänen kanssaan, samoin asiakassuunnitelma.

Vanhassa vammais- ja palvelulaissa asiakassuunnitelman tekeminen oli pitkälti viranhaltijan vastuulla, mutta uusi laki korostaa vammaisen henki- lön itseään määräämisoikeutta ja oikeut- ta osallistua oman suunnitelmansa tekemiseen.

Vammaiselle henkilölle annetaan entistä enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa siihen, mitä palveluja hän tarvitsee ja miten ne tulisi järjestää.

EDUSKUNTA

Tämä on tärkeää erityisesti silloin, kun vammaisen henkilö ei pysty täy- sin itse määrittämään omia tarpei- taan. Tällöin voidaan käyttää asian- tuntijoiden ja läheisten näkemyksiä, mutta henkilön omaa mielipidettä tulee silti kuulla ja ottaa se huomi- oon.

- Asiakassuunnitelman laati- misessa vammaisen henkilön kannattaa olla erityisen tarkka ja huolellinen. Jos hänen kä- sityksensä omasta tilantees- taan ja tarpeistaan poikkeaa viranhaltijan arvioista, hä- nellä on oikeus vaatia oman mielipiteensä kirjaamista suunnitelmaan, Rätty huo- mauttaa ja jatkaa:

- Tämä voi olla erittäin tärkeää mahdollisessa muu- toksen hakuprosessissa, sil- lä se osoittaa, miten henkilö itse kokee tarpeensa ja mil- laisia palveluja hän arvioi tar- vitsevänsä. Monilla palvelu- alueilla ei pelkästään päätetä palve- lun myöntämisestä, vaan myös sii- tä, millä tavalla palvelu järjestetään. Siksi päätöksellä, joka koskee palve- lun järjestämistapaa, voi olla suuri merkitys vammaisen henkilön ar- jessa ja elämänlaadussa.

Matkakorvauksiin tarjoaa josta- vuutta uudessa laissa säädetty Mat- kakukkarok, jota alkujaan esitti sosi- aali- ja terveysministeriön asetta- ma selvitysmies **Kalle Könkkölä**. Matkabudjetti on uusi tapa järjestää vammaisten henkilöiden kuljetus- palvelut. Se tarkoittaa käytännössä henkilökohtaiselle maksutilille la- dattavaa rahamäärää, jota vammai- nen henkilö voi käyttää itselleen so- pivaan liikkumiseen, kuten taksiin, joukkoliikenteeseen tai muuhun kul- jetuspalveluun.

Matkakukkaron ideana on lisätä joustavuutta, jotta vammaisen hen- kilö voi itse valita, millä tavalla hän haluaa liikkua. Käytännössä se voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että jos hän ei halua käyttää joukkoliiken-

Juristi Tapio Rätty on osallistunut lakien valmisteluun sosiaali- ja terveysministeriössä. Nykyään hän työskentelee esittelijäneuvoksena eduskunnan oikeusasiamiehen kansliassa.

Matkabudjetti on uusi tapa
järjestää vammaisten
henkilöiden kuljetuspalvelut.

nettä, hän voi käyttää matkakukkaron varoja taksimatkoihin.

Asuinkuntaan tai lähikuntiin suuntautuvat matkat

Kuljetuspalvelujen tavoitteena on edistää vammaisen henkilön tasa-arvoa ja aktiivisia toimintamahdollisuuksia. Näitä vapaa-aikaan ja asiointiin tarkoitettuja matkoja voi käyttää käytännössä kaikkeen muuhun paitsi terveydenhuoltomatkoihin. Terveystenhuollon taksimatkoihin voi saada korvausta Kelasta.

Kuljetuspalveluilla tarkoitetaan henkilön asuinkunnan alueella tai lähikuntiin suuntautuvia matkoja. Lä-

hikunta voidaan määrittellä ns. toiminnallisena lähikuntana, joihin kuljetuspalveluiden saajalla on matkustusoikeus silloin kun vammasta tai sairaudesta aiheutuu tarve saada sellaisia palveluita, joita ei ole tarjolla oman asuinkunnan alueella. Matkojen tarkoitukset ja kohteet asuin- ja lähikuntien alueilla ovat vammaisen henkilön itsensä päätettävissä.

- Hyvää liikkumisen tuessa on se, että henkilö voi tehdä erilaisia yksilöllisiä ratkaisuja ja yhdistellä eri järjestämistapoja: julkisella joukko liikenteellä, taksilla, saattajien avulla, riippuen yksilöllisistä tarpeista.

Viranhaltijan tehtävänä on asiakassuunnitelman arviointi ja rakentaa palvelujen kokonaisuus.

Rädyn mukaan uuden vammais- palvelulain liikkumisen tuessa on tulkinallinen epäselvyys. Liikkumisen tuessa korostetaan joukko liikenteen käyttöä. Toisaalta kuitenkin siinä sanotaan, että vapaa-ajan matkoja on myönnettävä vähintään 18 kappaletta kuukaudessa.

- Pykälä ei määrittele asiaa tarkasti, mutta ”kohtuulliset” matkat on korvattava. Saattaa olla, että lopulta tuomioistuin määrittelee, miten asia menee. Ehkä laki olisi pitänyt säätää yksiselitteisemmin, Rätty pohtii. ●

Invalidiliitossa tehdään niin valtakunnallista, alueellista kuin paikallistakin vaikuttamistyötä aktiivisessa vuoropuhelussa vammaisten ihmisten, järjestöjen, yritysten, päättäjien, viranhaltijoiden, mielipidevaikuttajien ja kansalaisyhteiskunnan kanssa. Tässä katsaus muutamiin ajankohtaisiin aiheisiin, joiden parissa työskentelemme Invalidiliiton vision ”Yhdenvertainen ja esteetön Suomi” toteutumiseksi.

Invalidiliitto vaikuttaa

Invalidiliitto kritisoi raporttia sote-järjestöjen avustustoiminnan uudistamisesta

LIITTO painottaa lausunnossaan, että järjestöjen toiminnan tulee perustua niiden omiin tavoitteisiin ja jäsentensä tarpeisiin, ei valtionhallinnon linjauksiin. Kansalaisyhteiskunnan elinvoimaisuus ja järjestöautonomia ovat tärkeitä, turvattavia arvoja, jotka mahdollistavat myös heikoimassa asemassa olevien äänen kuulumisen yhteiskunnassa.

Invalidiliitto nostaa vammaiset henkilöt näkyviin väkivallan vastaisessa työssä

NAPE on STM:n yhteydessä toimiva naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunta. Invalidiliitto on nostanut esiin vammaisnäkökulmaa NAPEn työryhmissä, joissa lähdetään päivittämään vuoden 2014 Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelmaa. Aktiivinen vaikuttaminen on välttämätöntä, jotta vammaiset henkilöt tulevat huomioiduksi osana väkivallan vastaista työtä.

Kysymyksiä alue- ja kuntavaalitulaisuuksiin

ALUE- ja kuntavaalit lähestyvät ja erilaisia vaalitulaisuuksia, paneeleja ja toritapahtumia järjestetään kaikkialla Suomessa. Näissä tilaisuuksissa on hyvä mahdollisuus nostaa keskusteluun vammaisille ihmisille tärkeitä asioita. Ehdotuksia ehdokkaille esitettävistä kysymyksistä voi lukea liiton verkkosivujen vaaliosiosta.

Invalidiliitto aktiivinen Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen yhdenvertaisuussuunnitelman valmistelussa

LIITTO osallistui Etelä-Pohjanmaan järjestöneuvoston edustajana asiakkaiden ja asukkaiden yhdenvertaisuussuunnitelman valmisteluun vastaamalla taustakyselyyn, osallistumalla työpajaan sekä lausunnon kirjoittajana. Hyvinvointialuetta kannustetaan konkreettisiin yhdenvertaisuustekoihin ja nostetaan esiin esimerkiksi lakisääteisten vaikuttamistoimielinten tärkeä rooli yhdenvertaisuuden edistämisessä sekä esteettömyyden ja saavutettavuuden merkitys vammaisille ihmisille.

Hallitus haluaa kerätä tietoa kuljetuspalveluista

INVALIDILIITTO antoi lausuntonsa hallituksen esityksestä, jonka tavoitteena on julkisesti tuettujen kuljetuspalveluiden kehittäminen keräämällä tietoa niiden kysynnästä, tarjonnasta ja toteutuksesta. Hanke on tarkoitus toteuttaa Pohjois-Pohjanmaan, Lapin, Kainuun ja Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueilla vuosina 2026–2027.

Lue lisää verkkosivuiltamme:

➤ invalidiliitto.fi/ajankohtaista

Tilaa Invalidiliiton uutiskirjeitä:

➤ invalidiliitto.fi/invalidiliiton-uutiskirjeet

Invalidiliitto tekee yhteistyötä Lapin hyvinvointialueen valvontayksikön kanssa

INVALIDILIITTO ja Näkövammaisten liitto tapasivat Lapin hyvinvointialueen valvontayksikön asiantuntijoita keskustellen alueella raportoiduista epäkohdista. Asiantuntijat ohjeistivat laatimaan lisäksi epäkohtailmoituksen. Se sisälsi sote-palveluiden vastuualueeseen liittyviä epäkohtia: viranhaltijoiden yhteystietojen puuttuminen verkkosivuilta, ei-saavutettavat hakemuslomakkeet sekä sähköisen asioinnin haasteet. Seuraava tapaaminen valvontayksikön kanssa on sovittu toukokuulle.

Uusi vammaispalvelulaki -webinaarisarja ja uusia I-studiojaksoja

INVALIDILIITTO järjesti tammi-helmikuussa webinaarisarjan, jossa käsiteltiin uuden vammaispalvelulain keskeisiä sisältöjä. Suuren suosion saaneet webinaarit ovat nähtävissä myös tekstitettyinä tallenteina.

I-studiossa asiantuntijat keskustelevaliiton vaikuttamistoimintaan liittyvistä aiheista lyhyissä videokatsauksissa. Alkuvuoden aikana on julkaistu kolme I-studiojaksoa: apuvälineiden huoltopalveluista, koulujen esteettömyydestä sekä liikenneturvallisuudesta ja -valvonnasta.

Sekä webinaarit että I-studiojaksot löytyvät katsottavaksi liiton verkkosivujen I-kanavalta.

Pirhan aluehallitus palautti vammaispalvelujen myöntämisperusteet valmisteluun

PIRKANMAAN hyvinvointialueen vammaisneuvosto laati joulukuussa lausunnon uuden vammaispalvelulain mukaisten uusien ja määrärahasidonnaisten palvelujen myöntämisperusteista. Vammaisneuvoston mukaan osa ohjeistuksista on lain hengen vastaisia. Asia oli menossa jo päätettäväksi, mutta aluehallitus halusi perehtyä neuvoston näkemyksiin ennen päätöksentekoa.

Asian käsittely jatkuu ja vammaisneuvosto laatii uuden lausunnon muutosehdotuksineen. Invalidiliiton edustaja vaikuttaa aktiivisesti vammaisneuvoston kautta, kuten myös liiton jäsenyhdistysten jäsenet.

Tutkimus: hallitus tekee virheen leikatessaan sote-järjestöjen rahoitusta

NELJÄ viidestä suomalaisesta pitää sosiaali- ja terveysalan järjestöjen rahoitusta huonona leikkauskohteena. Tulokset ilmenevät Invalidiliiton ja yhdeksän muun sosiaali- ja terveysjärjestön E2 Tutkimuksella teettämästä Kansalaisjärjestöjen rooli yhteiskunnassa -tutkimuksesta, joka tarkastelee suomalaisten näkemyksiä järjestöistä ja niiden tekemästä työstä.

Miksi kannattaa asettua ehdolle Invalidiliiton liittovaltuustoon?

Invalidiliiton liittovaltuusto valitaan joka neljäs vuosi. Seuraava liittoäänestys on marraskuussa, ja ehdokkaaksi asetutaan kevään aikana. Sami Tervo Kotkasta kertoo, miten hän on kokenut kautensa liittovaltuutettuna.

Kauanko olet ollut mukana Invalidiliiton toiminnassa?

– Olen ollut invalidiyhdistyksen jäsen vuodesta 1989 alkaen, ensin Etelä-Saimaan Invalidit ry:ssä ja sitten Kotkan Seudun Invalidit ry:ssä vuodesta 2005, hallituksen jäsenenä vuodesta 2017 lähtien ja puheenjohtajana vuoden 2021 alusta alkaen.

– Invalidiliiton liittovaltuustossa olen ensimmäistä kautta. Pääsin valtuustoon vuonna 2022 varapalkalta Kaakkois-Suomen vaalipiiristä, kun **Päivi Mielikäinen** valittiin liittohallitukseen.

Mitä osaamista liittovaltuutettu tarvitsee?

– Liittovaltuustossa tärkeimpiä ominaisuuksia ovat hyvä kuuntelutaito ja ymmärrys siitä, että valtuutettu edustaa koko aluettaan, ei vain omaa yhdistystään. On tärkeää osata kuunnella jäsenkentän tarpeita ja tuoda niitä esiin päätöksenteossa.

– Valtuutetulle on hyödyksi, jos hän tuntee, miten päätökset yhteiskunnassa syntyvät ja miten asioihin voidaan vaikuttaa tehokkaasti. Myös aloitekyky ja rohkeus kertoa mielipiteensä ovat tärkeitä.

– Sähköisten työkalujen sekä etäkokousten hyödyntämisen tunteuksesta on selkeästi etua.

– Koska valtuutetut tulevat eri puolilta Suomea, heidän ajatuksensa

ja näkökulmansa voivat poiketa toisistaan paljonkin. Se haastaa, opettaa ja avartaa ajattelua. Tässä korostuu kuuntelutaidon merkitys.

– Jos haluat olla mukana kehittämässä vammaisyhdistysten toimintaa ja edistämässä yhdenvertaisuutta, liittovaltuusto on hyvä paikka siihen!

Mihin asioihin olet päässyt vaikuttamaan Invalidiliiton valtuustossa?

– Olen päässyt vaikuttamaan useisiin keskeisiin päätöksiin. Yksi merkittävimmistä on ollut liiton sääntöuudistus, joka oli laaja ja perusteellinen prosessi. Lopputuloksena saimme päivitetyt säännöt, jotka palvelevat entistä paremmin jäsenistön ja yhdistysten tarpeita.

– Olen ollut mukana myös toimintastrategian linjaamisessa sekä käsittelemässä yhdistysten tekemiä aloitteita, joiden kautta jäsenistön ääni pääsee suoraan vaikuttamaan liiton toimintaan. Lisäksi valtuustossa käsitellään liiton talouteen liittyviä asioita.

– Lisäksi valtuustotyöllä on ollut vaikutusta siihen, että liiton henkilökunnalla on riittävät resurssit hoitaa tehtäviään.

– Vaikuttaminen tapahtuu pitkäjänteisesti, ja on palkitsevaa nähdä, miten yhdessä tehdyt päätökset vievät liiton toimintaa eteenpäin ja parantavat vammaisten henkilöiden asemaa yhteiskunnassa.

Miten olet hyötynyt liittovaltuustotyöstä?

– Se on antanut paljon uutta näkökulmaa yhdistystoimintaan ja vaikuttamiseen. Minulle on avautunut aivan uudella tavalla, kuinka laaja ja merkittävä organisaatio Invalidiliitto on – erityisesti, kun tarkastellaan koko konsernia. Liitto ei ole vain kattojärjestö jäsenyhdistyksille, vaan sillä on monipuolista toimintaa, joka ulottuu muun muassa koulutukseen, vaikuttamistyöhön ja palvelutuotantoon.

– Valtuustossa toimiminen on

Sami Tervo

myös lisännyt ymmärrystäni siitä, miten liiton päätökset ja strategiset linjaukset vaikuttavat paikallisyhdistysten arkeen. Tämä on tehnyt oman yhdistykseni toiminnasta sujuvampaa.

Mikä on ollut parasta valtuuston jäsenenä?

– Yhteistyö muiden valtuutettujen kanssa eri puolilta Suomea.

– Valtuustotyö on myös avannut uuden näkökulman liiton toimintaan ja päätöksentekoon. On ollut mielenkiintoista nähdä, miten laaja ja monipuolinen organisaatio Invalidiliitto on, ja kuinka paljon työtä tehdään vammaisten ihmisten aseman parantamiseksi.

Miten olet kokenut toiminnan liittoäänestystoimikunnassa?

– Se on ollut erittäin mielenkiintoista ja jopa yleissivistävää. Toimikunta vastaa liiton vaalien käytännön järjestelyistä ja ohjeistuksesta, jotta vaaliprosessi sujuu oikeudenmukaisesti ja demokraattisesti.

– Työ on tuonut mukanaan myös haasteita, erityisesti sääntöjen tulokunnassa ja ohjeiden laadinnassa.

– Erityisen merkittävää on ollut liiton uusien sääntöjen huomioiminen vaaliprosesseissa sekä nuorten vaalipiirin perustaminen. Vaalijärjestelyihin on tullut uusia näkökulmia ja toimintatapoja, joiden toteutus on vaatinut tarkkaa suunnittelua ja ohjeistusta. ●

Teksti Timo Kiiski

Kuvat Tuire Punkki/Savon Sanomat ja Invalidiliitto

Harvinais- sairaiden lasten kuntoutus tehostuu

Kelassa parhaillaan kehitettävä uusi kuntoutusmalli kokoaa yhä useampien harvinaissairaiden lasten perheet yhteen.

ADOBE STOCK

ADOBE STOCK

”

**Kehittämisessä
keskitytään
laajemmin
psykkiseen
tukeen ja
vertaistukeen.**

Kela kehittää harvinaissairaiden lasten kuntoutukseen nykyistä useampia perheitä tavoittavaa sopeutumisvalmennusmallia.

Kehittämisprojektissa luodaan uusi kuntoutuspalvelu perheille, joiden lapsella on harvinaissairaus. Projekti ajoittuu vuosille 2023 – 2027.

Invalidiliitto on yksi Kelan harvinaissairaiden lasten kuntoutuksen ja sopeutumisvalmennuksen kehittämisprojektin tärkeistä yhteistyökumppaneista. Muita Kelan yhteistyökumppaneita projektissa ovat

Harvinaiset-verkosto, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen THL:n harvinaissairauksien kansallisesta koordinaatiosta vastaavat asiantuntijat, Harvinaiskeskus Norio, harvinaissairaiden ja vammaisten yhdistysten kattojärjestö HARSO sekä Pohjois-Savon hyvinvointialueen harvinaissairausyksikkö.

Harvinaisia sairauksia on tuhansia, mutta lasten ja heidän perheidensä huolet ovat diagnoosista riippumatta samankaltaiset. Suomessa harvinaissairaus koskettaa arviolta 450 000 ihmistä ja heidän lähipiiriään.

Yksittäinen sairaus voi olla harvinaisen, mutta erilaisiin harvinaisiin

sairaus- tai vammaryhmiin kuuluu 6–8 prosenttia väestöstä. Karkean arvion mukaan harvinaissairautta

sairastavia alle 18-vuotiaita lapsia ja nuoria Suomessa voisi olla noin 45 000.

Eri sairaudet, samat huolet

Useimmiten perinnölliset harvinaissairaudet todetaan lapsuusiässä. Oireyhtymät, joihin liittyy merkittäviä rakennepoikkeamia tai aineenvaihdunnan muutoksia, ilmenevät jo varhaislapsuudessa.

Koska harvinaisia sairauksia on niin paljon, mutta yksittäisen sairauden omaavia potilaita vähän, on tähän asti ollut vaikea järjestää riittävän isolle joukolle perheitä ja lapsia tarkoituksenmukaista sopeutumisvalmennusta. Tämän takia Kelalla on ollut tarve kehittää sopeutumis-

valmennuksen malli, joka palvelisi riittävän isoa joukkoa.

– Uuden sopeutusvalmennusmallin taustalla on se, että harvinaissairaita lapsia ja heidän perheitään yhdistävät kuitenkin samankaltaiset haasteet diagnoosista ja sairausryhmästä riippumatta, projektissa asiantuntijalääkärinä toimiva **Antti Saari** sanoo.

Saari toimii Pohjois-Savon hyvinvointialueen harvinaissairausryhmän (HARSY) ylilääkärinä.

Saari, Kelan projektipäällikkö **Soile Huumonen** ja Invalidiliiton harvinaistoiminnan suunnittelija **Jenni Kuusela** painottavat, että harvinaissairaantutkimuksen ja parhaimmista hoitoista on paljon muitakin oleellisia asioita, jotka

– Harvinaissairautta sairastavien lasten kuntoutuksen uutta sopeutumisvalmennusta kehittäessämme olemme hyödyntäneet asiakaskyselyyn saatuja vastauksia, projektipäällikkö **Soile Huumonen** sanoo.

– Harvinaissairaita lapsia ja heidän perheitään yhdistävät samankaltaiset haasteet diagnoosista ja sairausryhmästä riippumatta, painottaa HARSYn ylilääkäri **Antti Saari**.

eivät liity suoraan sairauden hoitoon.

– On tärkeää, että riittävän iso joukko perheitä on lähtökohtaisesti samassa tilanteessa ja pystyy jatkamaan keskenään omia kokemuksiaan ja tunteitaan. Yleisten sairauksien puolella esimerkiksi lasten tyypin 1 diabeteksen sopeutumisvalmennuskursseja on helpompi järjestää, koska sairastavien määräkin on suurempi ja sairaus kaikilla sama, Saari sanoo.

– Huomasimme, että eri harvinaissairauksia sairastavilla ja heidän perheillään on paljon yhdistäviä tekijöitä, vaikka elämäntilanne ja kuntoutustarve poikkeavaisivatkin toisistaan. Yhteistä on vertaistuen ja psyykkisen tuen tarve; siksi olemme lähteneet kehittämään tästä sopeutumisvalmennuksesta laajempaa kokonaisuutta, Soile Huuonen sanoo.

8 000 eri sairautta

Tunnistettuja harvinaissairauksia maailmalla on tällä hetkellä noin 8 000.

– Tutkimusmenetelmien kehityksessä perinnöllisyyttä opitaan kuitenkin tuntemaan yhä paremmin ja tämän myötä myös sairastavien määrä ja uudet sairaudet lisääntyvät koko ajan, Antti Saari sanoo.

Harvinaissairauksista osa diagnosoidaan jo raskauden aikana tai heti syntymän jälkeen. Jotkut harvi-

naissairaudet vaikuttavat kasvuun ja kehitykseen tai lapsen ulkoisiin piirteisiin.

Kelan uuden sopeutumisvalmennusprojektin kohderyhmänä ovat perheet, joiden lapsella on esimerkiksi harvinainen endokrinologinen sairaus, aineenvaihduntasairaus, sukukromosomipoikkeavuus, harvinainen luustosairaus tai synnynnäinen rakennepoikkeavuus. Kela järjestää näille kohderyhmille tällä hetkelläkin sopeutumisvalmennuksia, ja niihin voi hakea.

– Tähän kehittämisprojektiin eivät kuulu neurologiset kehityshäiriöt, joiden kuntoutukseen Kelalla on omat sopeutumisvalmennuksensa, Huuonen sanoo.

Kelan uuden sopeutumisvalmennuksen kehittämisessä keskitytään laajemmin psyykkiseen tukeen ja vertaistukeen.

– Parhaillaan kehitettävän uuden sopeutumisvalmennuksen näkökulma vastaa laajemmin kuntoutettavien lasten ja heidän perheittensä tarpeisiin, Kuusela sanoo.

Invalidiliiton Jenni Kuuselakin on toiveikas kehitteillä olevan voimavaroja painottavan ja laajemman sopeutumisvalmennuksen suhteen.

– Kelan suunnaltakin on tullut tietoa, että diagnooseihin ja sairausrhyhmiin painottuvista kursseista osa on jäänyt toteutumatta osallistujien vähäisyyden takia. Keskeinen pyrkimys onkin sopeutumisvalmennuskurssien parempi tavoitettavuus. Kuntoutuksen rinnalla on tärkeää auttaa lapsia ja heidän perheitään myös sopeutumisessa harvinaiseen sairauteen, Kuusela sanoo.

– Teimme asiakkaille kyselyn ja saimme siihen paljon hyviä vastauksia, joita on hyödynnetty uuden palvelun rakentamisessa, Huuonen sanoo.

– Me olemme tuoneet tähän projektiin nimenomaan harvinaissairaiden ja heidän läheistensä ääntä. Invalidiliiton harvinaistoiminnassa on vuositasolla mukana yli 500 hen-

– Niin harvinaissairaille lapsille kuin heidän perheilleen on tärkeää nähdä muita, jotka painivat samojen asioiden kanssa, Invalidiliiton harvinaistoiminnan suunnittelija Jenni Kuusela tietää.

kilöä: aikuisia, lapsia ja heidän perheitään, Kuusela sanoo.

Hoitosuhde ei saa katketa

Valtion hyvinvointialueille kohdistamat säästöpainheet eivät voi olla vaikuttamatta myös harvinaissairaiden kuntoutukseen. Harvinaissairauksien hoidot ja lääkkeet ovat usein kalliita. Harvinaissairaudet ovat pääsääntöisesti myös pitkäaikaisia ja seuraavat mukana läpi elämän.

– Jos kriteereitä tiukennetaan, ja joudumme tilanteeseen, jossa päätökset kuntoutussuunnitelmista ovat lyhyempiä, vaikuttaa se toki erityisesti harvinaissairauskenttään, jossa harkinnanvaraisuus ja kuntoutuksen tarve ovat yksilöllisempiä kuin yleisissä sairauksissa. Oma lukunsa on kuntoutusketjun katkeamisen vaara, joka koskee myös yleisiä sairauksia, kun lapsesta tulee aikuinen ja hoitopaikka vaihtuu, Antti Saari sanoo.

Harvinaissairaiden lasten kuntoutuksen ympärillä toimiva ammattilaisten joukko on monipuolinen: siihen kuuluu lääkäreitä, sairaanhoitajia, fysioterapeutteja, kuntoutusohjaajia, sosiaalityöntekijöitä, psyykkisen tuen ammattilaisia sekä ravitsemusterapeutteja.

Tärkeää on myös tiedon välittyminen tukea ja apua tarvitseville perheille.

– Perheet saattavat usein kokea, että palveluiden piiriin pääseminen on vain heidän oman aktiivisuutensa varassa, ja he tarvitsevat sen takia tietoa, minkälaisia palveluita on olemassa ja miten niitä haetaan. Psyykkisen tuen ja vertaistuen rinnalla perheet tarvitsevat tietoa myös erinäisistä sosiaali- ja terveystalviteista sekä sosiaalietuuksista, Jenni Kuusela sanoo.

Vertaistuen merkitys korostuu erityisesti lapsilla: on tärkeää, etteivät he koe olevansa ainoita.

– Siksi on tärkeää, että sopeutumisvalmennuskursseja järjestään mahdollisimman laajalle joukolle harvinaissairaita, diagnoosista riippumatta. Niin lapsille kuin heidän perheilleen on tärkeää nähdä muita, jotka painivat samojen asioiden kanssa, Kuusela sanoo. ●

Liittouutiset

47 Koulutukset | **52** Lakia ja oikeutta | **53** Henkilöuutiset | **54** Toimintakalenteri

Invalidiliitto kouluttaa

Monimuotoista yhdistystoimintaa Aika: 19.3.2025 klo 17–19

Paikka: Teams

Kohderyhmä: Invalidiliiton jäsenyhdistysten hallitusten jäsenet ja muut kiinnostuneet

Tavoite: Keskustella keinoista, joilla yhdistykset voivat avata toimintaansa eri kulttuuritaisuille vammaisille ihmisille ja heidän läheisilleen

Hinta: Maksuton

Ilmoittautuminen: 17.3. mennessä

Mistä iäkkäät vammaiset ihmiset saavat palveluja ja millä perusteilla?

Aika: 23.4.2025 klo 17–18:30

Paikka: Teams

Kohderyhmä: Iäkkäät vammaiset ihmiset ja heidän omaisensa

Tavoite: Saat tietoa, miten perustella omaa palveluntarvetta vammaispalvelulain, sosiaalihoitolain ja terveydenhuoltolain mukaisissa palveluissa

Hinta: Maksuton

Ilmoittautuminen: 21.4. mennessä

Yhdenvertaista palvelua kaikille: yleistä esteettömyydestä

Aika: 7.5.2025 klo 17–18

Paikka: Teams

Kohderyhmä: Yhdenvertaista palvelua kaikille (YPK) -merkin haltijat sekä muut yrittäjät ja palveluntarjoajat ja kaikki esteettömyydestä kiinnostuneet

Tavoite: Osaat tunnistaa palvelujen ja tilojen esteettömyysvaatimukset ja esteettömyyden merkityksen osana liiketoimintaasi

Hinta: Maksuton

Ilmoittautuminen: 5.5. mennessä

Yhdenvertaista palvelua kaikille: Esteettömyystiedon kerääminen ja lisääminen verkkosivuille

Aika: 14.5.2025 klo 17–18

Paikka: Teams

Kohderyhmä: Yhdenvertaista palvelua kaikille (YPK) -merkin haltijat sekä muut yrittäjät ja palveluntarjoajat

Tavoite: Osaat kerätä oman palvelun ja toimipisteen esteettömyystiedot sekä viestiä niistä omilla verkkosivuilla

Hinta: Maksuton

Ilmoittautuminen: 12.5. mennessä

Koulutuksiin ilmoittautumiset ja lisätiedot

Ilmoittautuminen: www.invalidiliitto.fi/koulutuksia

Lisätietoja: koulutussuunnittelija Auli Tynkkyseltä, auli.tynkkynen@invalidiliitto.fi, p. 040 778 8690.

Opintokeskus **Sivis**

Koulutukset toteutetaan Opintokeskus Siviksen tuella.

Ryhdy kuukausilahjoittajaksi ja tue kotimaista vammaistyötä

Lahjoittamalla säännöllisesti varmistat, että fyysisesti vammainen ihminen ja hänen perheensä saavat apua silloin, kun sitä tarvitsevat.

NÄIN LAHJOITAT:

- Ryhdy kuukausilahjoittajaksi osoitteessa www.invalidiliitto.fi/lahjoita tai soittamalla **044 765 0510** (arkisin klo 8–16).

MUUT TAVAT LAHJOITTA:

- Soita lahjoituspuhelinnumeroon **0600 100 300** (10,18 euroa / puhelu + pvm)
- Lähetä tekstiviesti **TUKI10** numeroon 16301 (10 euroa / viesti)

Keräyslupa <https://www.invalidiliitto.fi/keraysluvut>

Tiedote liittoäänestyksestä 7.-21.11.2025

INVALIDILIITON korkeinta päätösvaltaa käyttää liittovaltuusto, johon kuuluu 39 liittovaltuutettua sekä yksi varavaltuutettu jokaiselta äänestysalueelta. Liittoäänestys tapahtuu postiäänestyksenä tai sähköisenä äänestyksenä 7.-21.11.2025 välisenä aikana äänestysalueittain suoritettavalla enemmistövaalilla liittovaltuuston vahvistaman äänestysaluejaon mukaisesti.

Valituiksi tulevat kultakin äänestysalueelta eniten ääniä saaneet. Liittovaltuuston toimikausi on vuodet 2026–2029.

Vaalia varten maa on jaettu kahdeksaan (8) alueelliseen äänestysalueeseen, yhteensä (1) valtakunnallisten yhdistysten äänestysalueeseen sekä yhteensä (1) nuorten äänestysalueeseen.

Alueellisiin äänestysalueisiin kuuluvat kunkin äänestysalueen paikalliset ja alueelliset jäsenyhdistykset.

Valtakunnalliseen äänestysalueeseen kuuluvat liiton valtakunnalliset henkilöjäsenistä muodostuvat jäsenyhdistykset.

Uutena äänestysalueena on nuorten äänestysalue, johon kuuluvat kaikki liiton jäsenyhdistysten 15–29-vuotiaat jäsenet (syntyneet 8.11.1995–7.11.2010).

Liittoäänestyksen toimeenpanosta vastaa liittohallituksen vaalikaudeksi nimeämä liittoäänestystoimikunta.

Äänestysalueiden paikkajako

Invalidiliiton liittovaltuuston liittoäänestysjärjestyksen mukaisesti liittoäänestystoimikunta on kokouksessaan 4.2.2025 vahvistanut äänestysalueiden yhteenlasketun paikkajaon (39) seuraavaksi:

Valtakunnallisten yhdistysten äänestysalue	8 paikkaa
Oulu-Kainuun äänestysalue	3 paikkaa
Sisä-Suomen äänestysalue	4 paikkaa
Lapin äänestysalue	1 paikka
Lounais-Suomen äänestysalue	5 paikkaa
Nuorten äänestysalue	1 paikka
Länsi-Suomen äänestysalue	4 paikkaa
Kaakkois-Suomen äänestysalue	3 paikkaa
Itä-Suomen äänestysalue	4 paikkaa
Etelä-Suomen äänestysalue	6 paikkaa

Ehdokasasettelu

Invalidiliiton jäsenyhdistys, joka on hyväksytty liiton jäseneksi 31.12.2024 mennessä ja joka on maksanut liiton sääntöjen mukaisen jäsenmaksun 31.3.2025 mennessä, voi asettaa ehdokkaita liittoäänestystä varten. Yhdistyk-

sen ehdokasasettelu tapahtuu jäsenyhdistysten sääntöjen mukaisesti, useimmilla yhdistyksillä kevätkokouksen yhteydessä. Ehdokkaita voi asettaa haluamansa määrän.

Jäsenyhdistyksen on ilmoitettava ehdokkaiden nimet kirjallisesti (sähköinen lomake) liittoäänestystoimikunnalle 12.5.2025 mennessä. Ilmoitukseen on liitettävä ehdokkaan kirjallinen suostumus (sähköinen lomake).

15–29-vuotias jäsen (syntynyt 8.11.1995–7.11.2010) voi asettua ehdokkaaksi joko oman yhdistyksensä äänestysalueella yhdistyksen kautta tai nuorten äänestysalueella. Ehdolle asettuminen nuorten äänestysalueella tapahtuu ilmoittamalla ehdokkuudesta liittoäänestystoimikunnalle viimeistään 12.5., mukana suostumus ehdokkuudesta (sähköinen lomake).

Ehdokkaan tulee olla jäsenmaksunsa maksanut jäsenyhdistyksen varsinainen jäsen. Jos jäsen on vapautettu jäsenmaksusta (esim. kunniajäsen, vapaajäsen), hänet katsotaan vaalikelpoiseksi. Ehdokkuus on sitova.

Ehdokkaaksi ei voi asettaa henkilöä, joka on työsuhteessa Invalidiliitto ry:hyn tai sen määräysvallassa oleviin osakeyhtiöihin tai vastaaviin.

Äänioikeus vaaleissa

Liittoäänestyksessä äänioikeus on niillä jäsenyhdistysten varsinaisilla jäsenillä, joista on toimitettu tieto 31.5.2025 mennessä liiton jäsenrekisteriin, joiden syntymäaika on liiton jäsenrekisterissä ja jotka ovat täyttäneet 15 vuotta 7.11.2025 mennessä. Alle 15-vuotiaan vanhempi ei voi käyttää äänioikeutta lapsen puolesta, vaikka jäsenyhdistyksen omissa säännöissä näin olisi säädetty. Vaalissa voi äänestää vain oman äänestysalueen ehdokasta ja jokaisella on käytössään yksi ääni.

Jos henkilö on varsinaisena jäsenenä yhdessä tai useammassa paikallisessa tai alueellisessa sekä yhdessä tai useammassa valtakunnallisessa liiton jäsenyhdistyksessä, tai hän ikänsä puolesta kuuluu nuorten äänestysalueeseen, hän tekee äänestysaluevalinnan äänestyshetkellä. Henkilö valitsee äänestysalueen ja valitsemansa äänestysalueen ehdokkaan. Jäsenyyksien määrästä riippumatta jokaisella on käytössään vain yksi ääni.

Äänioikeuden tarkastus

Liittoäänestystoimikunta ilmoittaa yhdistysten puheenjohtajille, kun yhdistyksen äänioikeutettujen jäsenten luettelo on tarkastettavissa Kilta-jäsenrekisterissä. Yhdistyksen tehtävä on tarkistaa luettelon tiedot. Jos yhdistys ei käytä Kilta-rekisteriä, äänioikeutettujen luettelo lähetetään puheenjohtajalle turvapostilla viimeistään 1.7.2025. Jäsen voi tarkistaa oman äänioikeutensa puheenjohtajalta ja tehdä tarvittavan oikaisuvaatimuksen yhdistyksen hallitukselle viimeistään 31.8.2025.

Äänestystoimitus

Liittovaltuuston jäsenten liittoäänestys tapahtuu postiäänestyksenä tai sähköisenä äänestyksenä 7.–21.11.2025 välisenä aikana. Postiäänestyksen äänestyslippu voidaan palauttaa ainoastaan postin välityksellä asianmukaisella palautuskuortia käyttäen.

Liittoäänestyksen tuloksen vahvistaminen

Liittoäänestystoimikunta vahvistaa liittoäänestyksen tuloksen äänestysalueittain 3.12.2025 mennessä.

Lisätietoja:

liittoäänestystoimikunnan sihteeri, vastaava järjestöasiantuntija Mirva Kiiveriltä mirva.kiiveri@invalidiliitto.fi tai 044 765 0658 ja www.invalidiliitto.fi/liittoaanestys.

Helsingissä 4.2.2025

INVALIDILIITON

LIITTOÄÄNESTYSTOIMIKUNTA

Tärkeät päivämäärät liittovaalien toteutuksessa

Alle on koottu liittovaalien toteutuksen kannalta tärkeitä päivämääriä yhdistyksille, äänioikeutetuille ja ehdokkaille.

HELMIKUU 2025

Liittoäänestystoimikunta vahvistaa paikkajaon äänestysalueittain 14.2. mennessä. Paikkajako perustuu yhdistysten jäsenmäärän tilanteeseen 31.12.2024.

MAALISKUU 2025

Liiton jäsenmaksu erääntyy 31.3. Jäsenmaksun maksaminen sääntöjen mukaisesti on edellytys ehdokasasettelulle.

HUHTIKUU 2025

Ehdokasasettelu tulee olla tehtynä kevätkokouksessa 30.4. mennessä, jos yhdistys noudattaa liiton mallisääntöjä. Yhdistykset toimivat liiton mallisääntöjen tai omien sääntöjensä mukaisesti.

TOUKOKUU 2025

Yhdistysten tulee ilmoittaa ehdokkaiden nimet kirjallisesti liittoäänestystoimikunnalle 12.5. mennessä, mukana ehdokkaan kirjallinen suostumus. Ilmoitus ehdokkuudesta nuorten äänestysalueelle toimitetaan liittoäänestystoimikunnalle 12.5. mennessä kirjallisen suostumuksen kanssa. Äänioikeus on niillä jäsenillä, joiden tiedot on toimitettu liiton jäsenrekisteriin 31.5.2025 mennessä. Äänioikeus koskee 15 vuotta täyttäneitä jäseniä (15 vuotta viimeistään 7.11.2025).

KESÄKU 2025

Äänioikeutta varten jäsenellä on oltava syntymäaika liiton jäsenrekisterissä. Äänioikeuden tarkastusmenettelystä ilmoitetaan 6.6.2025 ilmestyvässä It-lehdessä.

Lista äänioikeutetuista jäsenistä toimitetaan yhdistysten puheenjohtajille 1.7. mennessä, jos yhdistys ei käytä Kilta-rekisteriä. Kilta-rekisteriä käyttävät yhdistykset tarkastavat itse äänioikeutettujen jäsentensä tiedot Kilta-rekisteristä.

ELOKU 2025

Mahdolliset muistutukset äänioikeudesta yhdistyksen hallitukselle 31.8. mennessä.

Ehdokaslistat julkaistaan liittoäänestysivulla.

SYYSKUU 2025

Yhdistysten hallitusten muutosesitykset äänioikeuteen liittyen tulee toimittaa vaalitoimikunnalle 15.9. mennessä. Ehdokaslistat julkaistaan It-lehdessä.

LOKAKUU 2025

Ehdokaslistat julkaistaan It-lehdessä.

MARRASKUU 2025

Posti- ja sähköinen äänestys 7.–21.11.2025.

JOULUKUU 2025

Vaalin tulos vahvistetaan liiton verkkosivuilla 3.12. mennessä.

KUNTAVAALI-EHDOKKAAT

Espoo

Pirkko Kuusela

SDP

ESPIN ry

Hankasalmi

Varpu Pöyhönen

SDP

Hankasalmen Invalidit ry

Helsinki

Jan Huopainen

Vihreät

Helsingin Invalidien Yhdistys ry

www.facebook.com/esteettomyys-osaaja.JanHuopainen/

Kristiina Karhos

Vihreät

Helsingin Invalidien Yhdistys ry

www.facebook.com/VammaisaktiiviKristiinaKarhos/

Arzu Caydam-Lehtonen

SDP

Helsingin Invalidien Yhdistys ry

www.facebook.com/ArzuCaydamLehtoneneryityinenaani

Hollola

Santeri Ala-Röyskö

Keskusta

Lahden Seudun Invalidit Ry

Hyvinkää

Jukka Tikka

SDP

Hyvinkään Invalidit ry

Sami Matikainen

Kokoomus

Hyvinkään Invalidit ry

Katja Vihmakoski

Vasemmistoliitto (sit)

Hyvinkään Invalidit ry

Järvenpää

Henri Ihander

Keskusta

Järvenpään Seudun Invalidit ry

Marja Vainikainen

SDP

Järvenpään Seudun Invalidit ry

Jyväskylä

Jyrki Ahlgrén

Perussuomalaiset

Jyväskylän Seudun Invalidit ry

www.facebook.com/jyrkiahlgrenps/

Kaarina

Sanna Leppäjoki-Tiistola

SDP

ESPIN ry ja Lyhytkasvuiset

– Kortväxta ry

www.facebook.com/SannaLeppajokiTiistola

Kajaani

Kaija Patronen

Keskusta

Kajaanin Seudun Invalidit ry

Juha Tervonen

Vasemmistoliitto

Kajaanin Seudun Invalidit ry

Kauhava

Olli Aula

Perussuomalaiset

Kauhavan Invalidit ry

Vuokko Aula

Perussuomalaiset

Kauhavan Invalidit ry

Kirkkonummi

Hannele ”Hantta” Rauhanen

Vihreät

Kirkkonummen Seudun Invalidit ry

hannelerauhanen.jimdofree.com/

Kotka

Saila Hoxha

Vasemmistoliitto

Kotkan Seudun Invalidit ry

www.facebook.com/sailahoxhapoliitikko/

Kuopio

Virpi Sourunjärvi

SDP

Kuopion Invalidit ry

Kurikka

Eija Mäntymäki

Keskusta

Seinäjoen Seudun Invalidit ry

Sari Riskumäki

SDP

Jalasjärven Invalidit ry

www.facebook.com/KuntavaaliehdokasSari/

Lahti

Mikko Virtanen

Perussuomalaiset

Lahden Seudun Invalidit ry

Roosa Reponen

SDP

Vammaisten naisten valtakunnallinen

yhdistys Rusetti ry

www.instagram.com/reponenroosa/

Lempäälä

Hannu Salonpää

Keskusta

Tampereen Seudun Invalidit ry

Mäntsälä

Mikko A Ratia

Kokoomus

Järvenpäänseudun Seudun Invalidit ry

www.facebook.com/solitaryman76/

Nokia

Tanja Hakala

SDP

Nokian Invalidit ry, Suomen

Ehlers-Danlos-yhdistys SEDY

Raasepori

Martti Immonen

Vihreät

Karisnejdens Invalider Rf

– Karjaanseudun Invalidit ry

Riihimäki

Sari Palm (os. Lehtikainen)

SDP

Riihimäen Seudun Invalidit ry

www.facebook.com/sari.lehtikainen.35/

Rovaniemi

Minna Muukkonen

SDP

Rovaniemen Invalidit ry

Saarijärvi

Marjut Pollari

Vasemmistoliitto

Saarijärven Invalidit ry

<http://www.facebook.com/marjut.pollari57>

Savonlinna

Heli Lyytikäinen

Kokoomus

Savonlinnan Seudun Invalidit ry

www.facebook.com/heli.lyytikainen

Piritta Punnonen

SDP

Savonlinnan Seudun Invalidit ry

www.facebook.com/pirittapunnonen

Sipoo

Tuula Räikkönen

Vihreät

Porvoon Invalidit-Borgå Invalider ry

Valkeakoski

Susanna Mallander

Vasemmistoliitto

Valkeakosken Seudun Invalidit ry

www.tiktok.com/@hissisoturi

Vantaa

Elina Nykyri

Vasemmistoliitto

Suomen Turner -yhdistys ry

www.facebook.com/nykyriyelina

Varkaus

Katri Räsänen

Vasemmistoliitto

Varkauden Invalidit ry

Ähtäri

Annika Sormunen

Perussuomalaiset

AH-Potilaat ry

Äänekoski

Tiina Talso

Vasemmistoliitto

Saarijärven Invalidit ry

ALUEVAALI- EHDOKKAAT

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue

Olli Aula

Perussuomalaiset

Kauhavan Invalidit ry

Vuokko Aula

Perussuomalaiset

Kauhavan Invalidit ry

Eija Mäntymäki

Keskusta

Seinäjoen Seudun Invalidit ry

Sari Riskumäki

SDP

Jalasjärven Invalidit ry

www.facebook.com/

KuntavaaliehdokasSari/

Etelä-Savon hyvinvointialue

Piritta Punnonen

SDP

Savonlinnan Seudun Invalidit ry

www.facebook.com/pirittapunnonen

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue

Tuula Räikkönen

Vihreät

Porvoon Invalidit-Borgå Invalidier ry

Kainuun hyvinvointialue

Kaija Patronen

Keskusta

Kajaanin Seudun Invalidit ry

Juha Tervonen

Vasemmistoliitto

Kajaanin Seudun Invalidit ry

Kanta-Hämeen hyvinvointialue

Tiina Hofström

Vihreät

Hämeenlinnan Seudun Invalidit ry

Sari Palm (os. Lehtikoinen)

SDP

Riihimäen Seudun Invalidit ry

www.facebook.com/

sari.lehtikoinen.35/

Keski-Suomen hyvinvointialue

Jyrki Ahlgrén

Perussuomalaiset

Jyväskylän Seudun Invalidit ry

www.facebook.com/jyrkiahlgrenps/

Varpu Pöyhönen

SDP

Hankasalmen Invalidit ry

Tiina Talso

Vasemmistoliitto

Saarijärven Invalidit ry

Satu-Maria Virtanen

Vasemmistoliitto

Jyväskylän Seudun Invalidit ry

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Sami Matikainen

Kokoomus

Hyvinkään Invalidit ry

Marja Vainikainen

SDP

Järvenpään Seudun Invalidit ry

Jukka Tikka

SDP

Hyvinkään Invalidit ry

Katja Vihmakoski

Vasemmistoliitto (sit)

Hyvinkään Invalidit ry

Kymenlaakson hyvinvointialue

Saila Hoxha

Vasemmistoliitto

Kotkan Seudun Invalidit ry

facebook.com/sailahoxhapoliitikko/

Lapin hyvinvointialue

Minna Muukkonen

SDP

Rovaniemen Invalidit ry

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

Martti Immonen

vihreät

Karisnejdens Invalidier Rf

– Karjaan Seudun Invalidit ry

Pirkko Kuusela

SDP

ESPIN ry

Hannele ”Hantta” Rauhanen

Vihreät

Kirkkonummen Seudun Invalidit ry

hannelerauhanen.jimdofree.com/

Pirkanmaan hyvinvointialue

Milla Ilonen

SDP

AMC ry

Hannu Saloppää

Keskusta

Tampereen Seudun Invalidit ry

Pohjois-Savon hyvinvointialue

Hannu Ilonen

SDP

Varkauden Invalidit ry

Katri Räsänen

Vasemmistoliitto

Varkauden Invalidit ry

Virpi Sourunjärvi

SDP

Kuopion Invalidit ry

Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Roosa Reponen

SDP

Vammaisten naisten valtakunnallinen

yhdistys Rusetti ry

www.instagram.com/reponenroosa/

Santeri Ala-Röyskö

Keskusta

Lahden Seudun Invalidit ry

Mikko Virtanen

Perussuomalaiset

Lahden Seudun Invalidit ry

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue

Elina Nykyri

Vasemmistoliitto

Suomen Turner -yhdistys ry

www.facebook.com/nykyriyelina

Varsinais-Suomen hyvinvointialue

Sanna Leppäjoki-Tiistola

SDP

ESPIN ry ja Lyhytkasvuiset

– Kortväxta ry

www.facebook.com/

SannaLeppajokiTiistola

VAALIPÄIVÄT
Ennakkoäänestys
2.-8.4.
vaalipäivä
13.4.

Uusi vammaispalvelulaki astui voimaan vuoden alussa

Uuden vammaispalvelulain voimaantulo mietityttää monia asiakkaita. Kysymyksiä herää muun muassa omien palvelujen säilyvyydestä, siitä miten jatkossa määritellään oikeus vammaispalveluihin sekä mahdollisten vaikutusten aikataulusta.

On selvää, että uusi laki tuo tullessaan uudistuksia. Kyseessä on uusi lakikokonaisuus, joka lopulta saatiin kompromissien kautta aikaiseksi kahden eduskuntakäsittelyn myötä. Ensimmäisessä käsittelyssä lakiin tuotiin uusia sekä uudelleen muokattuja palveluita kehitysvammaispalvelujen puolelta. Vammaisuuden määritelmää uudistettiin ja asiakkaan osallisuutta oman palveluprosessinsa käsittelyssä vahvennettiin.

Toisessa käsittelyssä viime vuoden loppupuolella soveltamisalaa tarkennettiin ja samalla myös osittain laajennettiin.

Laissa oleva kolmen vuoden siirtymäaika on herättänyt epävarmuutta. Muuttuuko palveluni ja jos, niin millä aikataululla ja miten? Hetimiten ei oletettavasti synny ryntäystä uusiin päätöksiin. Jo annetut toistaiseksi voimassa olevat päätökset ovat voimassa enintään kolme vuotta uuden lain voimaantulosta. Päätökset on kuitenkin saatettava uuden vammaispalvelulain mukaisiksi aina vammaisen henkilön tai hyvinvointialueen aloitteesta silloin, kun vammaisen henkilön palvelutarve sitä edellyttää ja viimeistään kolmen vuoden sisällä.

Kaikkia vammaisen henkilön palvelupäätöksiä ei saateta uuden lain mukaiseksi samalla kertaa, ellei palvelutarve sitä edellytä tai vammaisen henkilö sitä itse halua. Mikään ei toisaalta mahdollisesti estä hyvinvointialuetta ryhtymästä kuitenkin jo hyvissä ajoin prosessiin, vaikka asiakkaan olosuhteissa ei ole tapahtunut muutoksia.

Kun asiakkaalle ryhdytään tekemään uutta päätöstä, on prosessin yhteydessä laadittava asiakkaalle asiakassuunnitelma. Asiakassuunnitelma on tehtävä yhteistyössä vammaisen henkilön kanssa niin, että vammaisella henkilöllä on mahdollisuus olla osallisena. Yksilöllinen asiakassuunnitelma laaditaan yhdessä vammaisen henkilön ja tarvittaessa hänen perheensä tai muiden henkilön hyvin tuntevien läheisten kanssa.

On tärkeää, että asiakkaan näkemys, toivomukset

”Nyt luodaan vammaispalveluiden uutta aikakautta ja oikeuskäytäntöä.”

ja mielipiteet tarvittavista palveluista ja tukitoimista kirjataan asiakassuunnitelmaan. Asiakassuunnitelman voi kuvitella asiakkaan ja viranomaisen välisenä yhteistyösopimuksena, joka parhaimmillaan tuo hyvän ja oikean lopputuloksen palveluihin. Siksi asiakassuunnitelman on syytä olla mahdollisimman yksityiskohtainen.

Myös mahdollisesti syntyvät eriävät näkökulmat on syytä kirjata siihen. Mahdollisessa muutoksenhaussa sillä on asiakkaan oikeusturvaa tukeva elementti näytönä. On kuitenkin huomioitava, ettei asiakassuunnitelma luo oikeutta palveluihin.

Mielen päällä oleviin kysymyksiin vaikuttaa suuresti se, miten haasteellisissa resurssitilanteissa kamppailevat hyvinvointialueet alkavat soveltaa ja toimeenpanna uutta lakia. Kyseessä on edelleen erityislainsäädäntö, jonka palveluita annetaan toissijaisesti niille vammaisille henkilöille, jotka tarvitsevat vamman tai sairauden aiheuttaman pitkäaikaisen fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen, sosiaalisen tai aisteihin liittyvän toimintarajoitteen johdosta välttämättä apua tai tukea tavanomaisessa elämässä. Palveluja järjestetään vain, jos muussa laissa tarkoitetut palvelut eivät ole henkilön yksilöllisen palvelutarpeen ja edun kannalta sopivia ja riittäviä.

On tärkeää havaita, että nyt luodaan vammaispalveluiden uutta aikakautta ja oikeuskäytäntöä. Siksi mahdollisiin asiakassuunnitelmien laadintaan, hakemuksiin ja mahdollisiin muutoksenhakutilanteisiin kannattaa paneutua. Näin saadaan kaikille meille solidarisesti oikeudenmukaisemmin toimeenpantava laki.

Uudesta laista saat tietoa THL:n Vammaispalvelujen käsikirjasta sekä Invalidiliiton I-kanavalta www.invalidiliitto.fi/i-kanava > Webinaarit: Vammaispalvelulain mukaiset palvelut. ●

Hei, olen **Pinja Eskola** ja kokoon IT-lehteen yhdistyksistä tulevat tiedot. Voit soittaa minulle puhelinaikana **ma klo 18–20** numeroon **040 513 1925**.

Voit jättää myös soittopyynnön tai lähettää sähköpostia osoitteeseen **it-lehti@invalidiliitto.fi**.

Seuraavan lehden (3/2025) aineistot 26.3. mennessä.

ONNEA

HYVINKÄÄ 85 Anita Immonen 10.4., Martti Suominen 20.4. – **70** Riitta Pirttilahti 27.3. – **65** Leija Kajanto 11.4.

KOUVOLA 80 Tuula Mentula 14.3., **75** Inkeri Peltola 6.4., **70** Maria Busi 12.4., Helvi Iiskola 22.4.

KUOPIO 90 Ensio Hämäläinen 27.4. – **60** Anu Tamio 6.4., Ulla Kettunen 8.4., Anssi Oikari 21.4.

KURIKKA 90 Salme Koivisto 14.2., Maria Valkama 10.3., **75** Raimo Mäkelä 30.3.

KUUSANKOSKI 85 Eila Tapanainen 26.3. – **75** Tuire Pasila 18.3., Airi-Kaija Laine-Kyyhkynen 5.4., Paula Hämäläinen 19.4. – **60** Aija Hilto 16.3., Matti Matikainen 20.4.

PORVOO 75 Ritva Anttila 27.2.

Lähetä aineistot vuoden 2025 kolmanteen numeroon 26.3. mennessä.

RAUMA 90 Sirkka Viljanen 18.4. – **85** Matti Arvo 23.3.

TAMPERE 70 Arto Hell 6.2.

VAASA 75 Taina Lehto 7.4. – Marja-Liisa Ihamäki 10.4.

VIHTI 80 Leena Nikkinen 10.1. – **75** Maija Tyvitalo 30.3. – **70** Veikko Hyttinen 18.1.

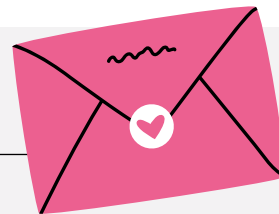
OULU 70 Kari Lumiaho 20.2.

MYYDÄÄN / VUOKRATAAN

Vuokrataan vastaremontoitu **2–3 huoneen n. 70 m² esteetön asunto Helsingin Ullanlinnasta**, Vuorimiehenkatu 10, 4. krs. Asuntoon on hissi. Parveke etelään ja avara näköala vastakkaisen katon yli. Vuokra, 1650 €/kk. Palvelut ovat lähellä: kauppa vastapäätä, ravintola ulko-oven vieressä, apteekki vinosti vastapuolella. Korkeavuorenkadun monipuoliset kahvila-, ravintola- ym. palvelut korttelin kulkemalta alkaen. Lisät. Anneli p. 044 0158 899, Tapio p. 050 3028 447.

Myydään **Chrysler 300 c**, vm. 2006, grey. Automaattivaihteisto, Menox-käsihallintalaitte, webasto, Ajettu 310 000 km. Hp. 10 500 €, neuvotteluvaraa on. Yht. Ari. p. 044 3044 543.

Mercedes-Benz Vito 116 CDI-3,05/32 tila-auto, pohja Tourer. vm 2016. Invavarusteltu: käsihallintalaitteet, kauko-ohjauksella toimii takaoven avaus/sulku sekä pyörätuolihissi. Seur. katsastus 3/2026. Ajettu 277 800 km, Diesel, takaveto, automaatti, Musta/metallinhohto. Hyväkuntoinen, huollettu, kahdet renkaat vanteineen. Bussimallinen sisusta. Rekisteröity pakettiautoksi, erilliset etuistuimet (kaksi penkiriviä mukaan). Hp. varusteineen 25 600 € / tarjous. Yht. Lauri Piironen lauripiironen@gmail.com, p. 050 4121 921.

YSTÄVÄPOSTIA

Haluaisin kirjekaveriksi yli 50-vuotiaan miehen. Asun Tampereella kissan sekä koiran kanssa ja kovasti jo odottelen tulevaa kesää. Minulla käy avustaja joka päivä. Olisi kiva saada kirje juuri sinulta. Postimerkit ovat jo valmiina vastausta varten. Sirpa Jääkivi, Puuvillatehtaankatu 6 F 235, 33210 Tampere.

Moikka kaikki sinkkumiehet!

Olen 53-vuotias eronnut nainen Satakunnasta. Etsin kumppania tositarkoituksella. Jos kiinnostut, ota yhteyttä: romantikko72@gmail.com

Myydään vähän käytetty, hyväkuntoinen **pakettiauton invanostin BRAUN CENTURY XT** vm. 2010. Hp. 1 500 €. Yht. Petteri Tiittanen, p. 050 3172 595.

KUOLLEITA

Marja Karttunen

Joensuun Seudun Invalidit Ry

Raija Papadopoulos

Järvenpään Seudun Invalidit Ry

Matti Uusitalo

Kauhajoen Invalidit Ry

Stigu Enlund, Markus Hakamäki, Karl-Erik Kantola, Aarno Pukkinen

Vaasan Seudun Invalidit Ry

Maija Mannila, Antti Valtanen

Vammalan Invalidit Ry

IN MEMORIAM

Gunvor Alice Vesterlund 21.5.1939 Österö – 25.8.2024 Vaasa

Sota oli silloin alkanut ja polio alkoi yleistyä ja Gunvorkin sairastui. Hän oli alusta asti liiton jäsen ja johtokunnassa. Kaksikielisenä hän käänsi yhdistyksen asioita ruotsiksi. Rauhallinen ja ystävällinen hän oli aina. Kun bingopeli tuli kuvioihin, Gunvor pyöritteli palloja, viimeksi juhannuksena. Yhdistykseen tuli suuri aukko, kun Gunvor poistui keskuudestamme. Gunvoria kaipaava suuri joukko omaisia ja meitä yhdistyksen jäseniä.

Teksti Eila Ilola

Pirkko Koivu 15.8.1943–16.1.2025

Pirkko Koivu menehtyi nopeasti sairautensa heikentämänä 16. tammikuuta 2025. Hän oli 81-vuotias, syntynyt Hyvinkäällä 15. elokuuta 1943. Pirkko Koivu asui avopuolisonsa Esko O. Männistön kanssa 25 vuotta Usminjärven rannalla, Pirkon isän rakentamassa talossa. Pirkko oli perustamassa Usminjärven alueen asukas-yhdistystä ja Usminjärven Kalamiehet yhdistystä. Hyvinkään Invalidit ry:n Kesä-koti on Usminjärven rannalla. Yhdistyksen toimintaan ja kehittämiseen Pirkko Koivu otti aktiivisesti osaa. Hän liittyi yhdistykseen vuonna 2002, toimi varapuheenjohtajana 2010 ja puheenjohtajana 2011–2012 sekä yhdistyksen vammaisneuvojana. Kerrotaan, että hän auttoi silloin paljon jäseniä ja neuvoi heitä jopa veroilmoituksen teossa.

Pirkko Koivu oli luonnossaliikkuja ja luonnon suojelija. Hän opetti toisiakin ymmärtämään kierrätyksen ja ympäristönsuojelun merkityksen. Hänen puheenjohtaja-aikanansa tehtiin yhdistyksen Kesäkodilla suuri remontti. Tehtiin turvalliset ja esteettömät inva-WC: et.

– Töitä tehtiin kolmena kesänä osaksi talloilla, vaativat erikoistyöt teetettiin alan ammattilaisilla, kertoo Seija Lehto, joka silloin toimi yhdistyksen sihteerinä.

Pirkko Koivu oli juuriaan myöden yhdistysihminen. "Mennään yhdessä ja teh-

dään yhdessä", oli Koivun motto. Hänet muistetaan ystävällisenä ja myönteisenä ihmisenä, joka kuunteli ja otti huomioon toistenkin mielipiteet.

Teksti Eeva-Liisa Vanhatalo, Kirsi Vierimaa sekä Pirkko Kilpeläinen
Hyvinkään Invalidien puheenjohtaja, yhdistyksen sihteerin ja yhdistyksen jäsen

Yhdistysten kevätkokouksissa on esillä sääntömääräiset asiat sekä Invalidiliiton liittovaalien ehdokasasettelu.

ETELÄ-SUOMI

ESPIN

ESPINin puhelinneuvonta, jäsenasiat sekä lisätietoja tapahtumista ym. Anne Virtanen 041 5480 638, espinry.toimisto@gmail.com. **ÄIJÄkahvit** ma 7.4. ja ma 5.5. klo 13.30, lisät. Jarmo Nurmi p. 040 0873 877. **Lounastapaaminen** pe 4.4. ja pe 9.5. klo 12.30, paikat ilm. myöh., lisät. ja ilm. viim. pe 21.3. ja pe 25.4., Tuovi Nykänen, p. 045 1314 455, tuovi.nykanen@gmail.com. Kahvilatapaamisia tulossa lisät. jäsentiedote ja Aija Tarkiainen, p. 040 090 0657, aija.tarkiainen@gmail.com. **Kirjapiiri** etänä klo 17 ma 31.3. luetaan Risto Isomäki: Sarasvatin hiekkaa, ma 28.4. luetaan Sofia Tawast ja Riikka Leinonen: Suuri valhe vammaisuudesta ja ma 26.5. luettava kirja sovitaan myöh., lisät. ja ilm. Ritva Viljanen, ritva.viljanen64@gmail.com. **Luovan toiminnan kerho** joka 2. to klo 12–14, lisät. ja ilm. Ritva Viljanen. **Asahi** live-etänä ma 12.5. asti klo 13–13.45, lisät. ja ilm. Kristina Bjugg, p. 040 5773 398, kitti.bjugg@hotmail.fi. **Tuolilattarit** to 15.5. asti klo 16.50–18. Kuitinmäen koulu os. Kuitinkuja 4, Espoo, lisät. ja ilm. Kristina Bjugg. **Kevätkokous & kevätjuhla** la 26.4. klo 14, lisät. ja ilm. Aija Tarkiainen. Lisää tapahtumia & lisät. tapahtumista jäsentiedotteessa. Jäsentiedote 2/2025 ilmestyy maaliskuun aikana. Ks. espin.fi.

FORSSAN SEUDUN INVALIDIT

Jäsentapaamiset 25.3., 27.5. klo. 12, Ystävänkammari Forssa, tilaisuuksissa lounasbingo ja kahvitarjoilu. **Kevätkokous** + kahvitarjoilu 29.4. klo 12, Ystävänkammari Forssa.

HELSINGIN INVALIDIEN YHDISTYS

Toimisto Voudintie 6, www.hiy.fi. Toimisto auki ma, ti, to 9–15, ke 9–19. HUOM! Toimisto joka pe 30.4. asti kiinni. Työntekijät tavoittaa klo 9–15, p. 09 7206 240, toimisto@hiy.fi. Sp. muotoa etunimi.sukunimi@hiy.fi. Pj. Kristiina Karhos p. 050 4635 732, pj.hiy@hiy.fi. Tj. Pirjo Virtaintorppa, p. 09 7206 2415. **Kevätkokous** ma 7.4. klo 17–18.30 toimistolla ja etänä Teamsissa. Käsitellään sääntöjen 68:n

mukaiset kevätkokousasiat, valitaan yhdistyksen ehdokkaat Invalidiliiton liittoäänestystä varten sekä Voudintie 6:n remonttiin otettu luotto ja luoton vakuudeksi tarvittavien kiinteistökiinnitysten panttaukset. Etäosallistujat ilm. viim. pe 4.4. toimistolle. **Digipisteen koulutukset:** 20.3. Tekoälyä käytännössä. 24.4. Virtuaaliset museot. 22.5. Turvallisesti netissä. Koulutukset klo 13.15 HIY:n toimintakeskuksessa. **Toivekahvilat:** ke klo 17–18.30. Vaalipaneeli 2.4., ilm. 31.3. Testamentti ja hoitotahto 7.5: Kristiina Karhos, HIY:n pj. Ilm. 5.5. Kaikkiin HIY:n ryhmiin on pakollinen ennakkoilmoittautuminen. Voudintien ryhmät: **ASAHI** ma 24.2.–26.5. klo 10–11. Kausimaksu HIY:n jäsenille 41 €, muille 82 €. Ilm. toimistolle. **Boccia** ti klo 12–15. Yht. Paula Talpia, 040 5143 395. **Tuolijooga** ke 14.5. asti klo 15–16 (myös etänä). Ilm. toimistolle. Kausimaksu HIY:n jäsenille 41 €, muille 82 €. **Tuolijumppa** to 22.5. asti (Huom! Ei 17.4.) klo 11.45–12.45. Maksuton. **Canasta** klo 13–20. Yht. Seija Suominen, p. 040 7443 209. Henkilökoh- taisten avustajien työnantajat kk:n 1. pe klo 18–20 Teamsissa. Yht. Heikki Aulio heikki.aulio@gmail.com. Maksuton. **Kädentaidoista lautapeleihin -kerho** joka 2. ti (parilliset viikot) klo 15–17.30. Ilm. toimistolle. **Torstaikerho** to 22.5. asti (HUOM! Ei 17.4.) klo 12.45–14.15. Lisät. toimistolta. Maksuton **vertaistukiryhmä Hyväikäiset vammaiset naiset**, ke klo 17.30–19 (26.3., 9.4., 23.4.). Ilm. toimisto@rusettiry.fi, Riitta Jolanki, p. 040 5147 526. Muualla kokoontuvat ryhmät: Maksuton **lasten ja nuorten sulkapallokerho** (10–22 v.) la 26.4. asti klo 10–12 Ruskeasuon liikuntahalli, Ratsastie 10. Ilm. Anja Kima, anja.kima@welho.com, p. 041 4405 315. **Vammais-sulkapallo** la 26.4. asti klo 10–12 Ruskeasuon liikuntahalli. Yht. Anja Kima. Kausimaksu HIY:n jäsenille 41 € ja muille 82 €. **Istumalentopallo** to 9.1.–24.4. klo 18–20 Siltakyläntie 7–9. Ilm. Hiyhelsinki. nimenhuuto.com. **Kuntosali** to 17.4. asti klo 18–20 Nordenskiöldinkatu 18 B. Ilm. toimistolle. **Pyörätuolikoripallo** to 17.4. asti klo 18–20 Nordenskiöldinkatu 18 B, yht. Jarmo Leppänen, jarmo.leppanen@live.com, p. 040 8389 479. **Pyörätuolirugby** ke 8.1.–16.4. klo 18.30–20.30 Nordenskiöldinkatu 18 B. Yht. Anna Pasanen, pasanenanna@gmail.com, p. 0400 648 620. **Pyörätuolisalibandy** ma 28.4. asti klo 19–20.30, Nordenskiöldinkatu 18 B.

Kausimaksu HIY:n jäsenille 41 €, muille 82 €. Yht. Olli Palonen, opalonen@gmail.com, p. 040 7187 577. Istumentopallo, lasten ja nuorten sulkapallokerho, tuolijumppa ja tuolijooga järjestetään yhteistyössä Helsingin kaupungin liikuntapalvelujen kanssa. Lisät. www.hiy.fi.

HYVINKÄÄN INVALIDIT

Kevätkokous 30.3. klo 13 (kahvitarjoilu klo 12.30), Onnensilta, käyntios. Värtnäpölkö A7, Hyvinkää. Tied. p. 044 2903 693 tai paivikarna60@gmail.com. **Boccia** la klo 10–12 Hyria Kruunu B-talo Kauppalankatu 18. Kevätkausi päättyy 19.4. Harvinaisten vertaistukiryhmä ma 14.4. klo 15–17 Onnensilta. Lisät. Sanna-Kaisalta, harvinaiset.hyvinvaa@gmail.com. **Kuntosali** Lepovilla (Torilatu 10) ti klo 14–15 ja pe klo 17–19. **Kuntosali** Mäntykoto (Sähkökatu 28), ti klo 15–17 ja to klo 17.30–19. **Kässäkerho** to klo 13–15.30, Onnensilta. **Tietoisku sosi-aali- ja terveyspalveluista** pe 14.3. klo 14–15.30 Onnensilta. Puhujina Keusoten asiantuntijoita ja Invalidiliiton sos.- ja terveyspoliittinen asiantuntija Riitta Saksanen. Kahvio avoinna alk. klo 12.30. **Kake Randelinin 70-vuotisjuhlakonsertti** to 10.4. klo 19–21, Hyvinkääsalin. Hinta 35 e/jäsen, avustaja maksuton. Ilm. jasensih-teeri.hyvinvaa@gmail.com tai p. 046 6445 221 / Kirsi ja maksu FI14 4270 0220 0665. **Jäsenilta** ti 22.4. klo 17–18.30 Onnensilta. Käydään läpi kesän toiminta. Kahvitarjoilu. Lisät. Aamupostin Yhdistykset-palstalta, www.hyvinvaa.fi, p. 056 6446 121.

JÄRVENPÄÄN SEUDUN INVALIDIT

Hallitus 2025: Tomi Passi pj., Jouni Kaukonen vpj., Markku Leskinen, Reija Lummemäki, Anu Mäkelä, Anja Rantanen, Antero Vainikainen, Marja Vainikainen ja Saila Vesanto. **Boccia** ti 18.3., 29.4. ja 13.5. klo 14–15.30 Järvenpään ev.lut. seurakunnan liikuntahalli, Kirkkotie 1 C. **Yhteis-Asahi jatkoryhmä** ma 7.4.–12.5. klo 16.30–17.30. Kulttuuritalo Monio, kartanosali, Pataljoonantie 6, Tuusula. (viiden eri järjestön yhteistyönä toteuttama). Jollet ole vielä ilmoittautunut tutustumisjakson jälkeen vetäjä Ritva Tervalle, niin ilm. Tuusulanjärven Reuma ry:n kotisivujen kautta (liikuntaryhmät) siellä olevasta linkistä tai liikuntavastaava Heidi Vaska, p. 050 3841 063. Maksu (15 € sis. 5 kertaa): viim. 15.4. maksunsaaja Tuusulanjärven Reuma ry, FI76 5092 0920

2394 62, maksun viite on 20763. **Invalidiliiton ajankohtaiset asiat ja palvelut jäsenille**, näistä kertoo järjestöasian-tuntija Aapo Rantanen ti 25.3. klo 15–17. **Kevätkokous** ti 22.4. alk. klo 16. Kumpikin em. tapahtuma on Järvenpäässä Myllytien toimintakeskus, Myllytie 11, Luokka, käynti sisäpihan kautta, ovi C, kahvitarjoilu molemmissa. **Huom!** Lipas-vahteja tarvitaan **Pieni ele-keräyk-sessä** vaalien aikana + ennakkoon, yht. Anja, p. 045 2561 114. Tapahtumatiedot Keski-Uusimaa -lehden järjestöpalsta, js-inva.fi, Facebookissa sekä p. 050 434 9166/Saila.

LOVIISAN SEUDUN INVALIDIT – LOVISANEJDENS INVALIDER

Jäsenillat kk:n 1. ma klo 17, Kumppanuustalo Kulmassa, Sibeliuksenkatu 3. Tarjolla ajankohtaisia asioita, mielenkiintoisia aiheita ja sekä jutustelua kahvitarjoilun kera. Tapahtumista sekä retkistä tied. jäsentiedotteilla, tekstiviesteillä, sähköposteilla sekä Facebookissa os. Loviisan Invalidit. Tarjolla jäsenetuja, tapahtumia ja vertaistukea. Lisät. sihteeri Eija Salmelalta, p. 045 7731 9275 tai 050 5306 634, eija.salmela@loviisaninvalidit.fi www.loviisaninvalidit.fi.

RIIHIMÄEN SEUDUN INVALIDIT

Kevätkokous 12.4. klo 15 Inkilänhovissa. **Sulkapallo** pe klo 19–21 Karan koululla ja su klo 16–19 Herajoen koululla. **Boccia**-harjoitukset su klo 9–12 Uimalan yläsalilla. **Sauna** la klo 14–18 Inra-majalla. Tarjolla pikkusytävää ja juotavaa. Lisät. Rinva.fi.

VANTAAN INVALIDIT

www.vantaaninvalidit.fi **Istumalentopallo & sisäboccia** ti 17.3.–22.4. klo 17.30–19.30 Kuusikon koululla. **Askartelu** to 20.3.–24.4. klo 12–14 Markkulassa. **Sisäboccia** to 20.3.–24.4. klo 17–19 Kuusikon koululla. **Länsi-Vantaan kerhot:** ke 9.4. klo 12–15 Keskiviikkokerho saapuu vierailemaan! Skipboa ja muita pelejä. Ma 14.4. **tuolijumppa** klo 14–16. Vantaan asukastilat Myyrmäkitalo, tapahtumahuone, 2. kerros (kirjastotalo). **ATK-kerho** ma 7.4. klo 17–20 Markkulassa, omat tietokoneet ja älypuhelimet mukaan! **Hengellinen piiri** 26.3. klo 13–14.30. Tikkurilan seurakunnan pappi Jarkko Hyttinen vierailee. **Nais-ten piiri** pe 21.3. klo 12–15 Markkulassa Anin askartelupäivä. Materiaalimaksu

5 € maksetaan Anille paikan päällä.

Keskiviikkokerho ke 9.4. klo 12–15: menemme vierailulle Länsi-Vantaan kerholle Myyrmäkeen. Pelaamme Skipboa ja muita mahdollisia pelejä. **Tuolijumppa** ke 26.3. ja 23.4 klo 14.30–15.30 ja 16.4. 14–15. Markkulassa. **Jäsenilta** 19.3. klo 17–20 Markkulassa, Keskiviikkokerho järjestää 17–20. Pelaamme Skipboa ja muita pelejä! 16.4. klo 17–19 järjestäjänä Hengellinen piiri.

SISÄ-SUOMI

KANGASALAN INVALIDIT

Boccia ti & pe klo 13–15 Asarilla, Asemantie 470. **Jumppa** ma klo 12–13 Malm-areenalla. **Keilailu** pe 4.4. klo 11–12 Kaupin keilahallilla. **Uinti** Kangasalan uimahalli Kuohussa jäsenhintaan aikuiselta 3 €/vuoro ja lapset 0–16 vuotta 1 €/vuoro. Jäsenhinnan saa näyttämällä kassalla voimassa olevaa yhdistyksen jäsenkorttia. **Kevätkokous** pe 21.3. klo 15 monitoimikeskus Asarilla. **Kulttuuri- ja hyvinvointitori** la 26.4. klo 10–14 Kangasalatalossa. Pj. Timo Kokki, p. 045 1380 377. Vpj. Tapani Lähtenmäki, p. 050 3138 003. info@kangasalaninvalidit.fi, www.kangasalaninvalidit.fi.

JYVÄSKYLÄN SEUDUN INVALIDIT

Toimiston osoite Kilpisenkatu 6 (Fysios Mehiläisen tilat) p. 050 5759 068. Toimiston aukiolo vain sovittaessa. jklinikat@gmail.com, jklinikat.yhdistysavain.fi. Jäsenetuina yhdistyksen Jysi-tiedote 2 krt/v, valtakunnallinen IT-lehti 8 krt/v, vertaistukea sekä hyviä etuja tapahtumista. Hyvää yhdistyksen 80-vuotisjuhlavuotta! **Yhdistysten yhteinen bingo** 5.4. klo 14–16, Matara-Sali 2.krs, Matarankatu 6. Mukana useita paikallisyhdistyksiä! Kahvitarjoilu! **Kahviklubi** to 20.3 klo 17 Presso, Seppälä (Prisma), Ahjokatu 7 Jyväskylä. Kahvit ovat omakustanteiset, jollei toisin mainita. **Kevätkokous** la 19.4. klo 13–16, Kansalaistoimintakeskus Matara, Matarankatu 6 A 1, Jyväskylä, 2. krs Matarasali. **Kahviklubi** 24.4. klo 16 Robert's Coffee, Kauppatie 33. Jyväskylä. Kahvit ovat omakustanteiset, jollei toisin mainita. **Perinteinen makkaranpaisto Rusokilla** 17.5. klo 13–15, Validia Rusokinkadun palvelutalolla, Grillikatoksessa, os. Rusokinkatu 1. Tervetuloa palvelutalojen asukkaat ja yhdistyksen jäsenet. Ilmainen. Yhdis-

tyksen tiedotuslehti Jysi 1/2025 ilmestyi helmikuussa, FB: Jyväskylän Seudun Invalidit ry ja Instagram: jysi 1945.

TAMPEREEN SEUDUN INVALIDIT

Kevätkokous 28.4. klo 17. Liisan Sali, Kuninkaankatu 36 B. Kahvit alk. 16.30.

VALKEAKOSKEN SEUDUN INVALIDIT

OLKA-piste ke 19.3. klo 10–14 Yhdistyksen hallituksen väkeä tavattavissa Tampereen Hatanpään TAYS:n OLKA-pisteellä. Pyöritä onnenpyörää ja kuule kevään ja kesän tapahtumista. **OLKA-piste** ke 16.4. klo 10–14 Yhdistyksen hallituksen väkeä tavattavissa TAYS Valkeakosken pääaulan OLKA-pisteellä. Pyöritä onnenpyörää ja kuule kevään ja kesän tapahtumista. **Kerho** ke 26.3. 23.4. alk. 16. Lisät. myöh. Facebookissa ja Instagramissa. Ainakin luvassa vertaistukea ja yhdessä oloa, sekä kerhokahvila. Valtakatu 20. **Aktiveiteettipäivä** la 12.4. klo 13–17. Ohjelmassa pelailua, yhdessäoloa ja kerhokahvila. Valtakatu 20.

LOUNAIS-SUOMI

EURAN SEUDUN INVALIDIT

Kevätkokous ma 14.4. klo 13. **Kuukausikerho** ma 12.5. klo 13. Vieraana sydän-sairaanhoitaja Marita Valpola / Satakunnan sydämpiiri. Ota verenpainemittarisi mukaan, jos haluat että se kalibroidaan. **Kuukausikerho** ma 9.6. klo 13. Ota kaikkiin em. tapahtumiin mukaan paketti arvontaan. **Juhannuksenvietto** pe 20.6. alk. klo 13. Tarjoilu 10 €/hlö. Kaikki tilaisuudet ovat Anttilantien Tuvalla. (ent. Invapirtti). Ti **boccia** klo 12–14 ja **Skipbo-korttipeli** klo 14–16. **Oma toimintapäivä** ke n. 2 vk:n välein klo 13–16. Ks. ohjelma ilmoitustaululta. **Seiska-korttipeli** to klo 12–15. Kaikki kerhot Anttilantien Tuvalla. **Vesijumppa** pe klo 13–13.30 Euran uimahallilla. Etenkin vesijumppaan ja seiska korttipeliin toivotaan lisää osallistujia.

HARJAVALLAN SEUDUN INVALIDIT

Toimisto, Yhteisöotalo, Satakunnantie 110, avoinna ma klo 9–13.30, p. 044 0877 020. Pj. Tellervo Mansikkamäki, p. 040 5113 280, siht. Anneli Mannelin-Pelkonen, p. 040 8354 120. **Kevätkokous** ma 7.4. klo 15 koulukeskuksen ruokasalin viereisessä kabinetissa. Kahvitarjoilu alk. klo 14.30. Kerhot kk:n pariton ma klo

15 koulukeskuksessa, ruokasalin viereisessä kabinetissa, Myllykatu 3 A, Harjavalta. **Pelikerho** parillisena ma klo 12–16 toimistolla. **Askartelukerho** ti klo 12–15 toimistolla. **Boccia** ti klo 13.30–15.30 Vinnassa. **Vesijumppa** ke klo 10 Hopeakeitaassa Fysio SimMar, hinta 6 €/krt. Mukaan mahtuu 10 hlöä. Toimistolla on myynnissä adresseja 10 €, kortteja 3 € ja sukkia vauvasta vaariin. **Kerhossa** ma 24.3. Anne Back esittelee Tena-tuotteita miehille ja naisille. **Avaimet ovet ja kevätmyyjäiset** ti 15.4. klo 10–13 toimistolla. Kerhossa 5.5. **Kylpylämatka** Pärnuun su 4.5. - la 10.5. yhdessä Noormarkun Seudun Invalidien kanssa. Matkanjärjestäjä Aaro E. Mäkelä. Hinta 580 €/hlö/2hh huoneessa, lisähintaan P-talo 1 h/h 20 €/vrk. Hintaan sisältyy bussimatkat, laivamatkat kansipaikoin, täysihoidto (aamiainen, lounas, päivällinen), kiertoajelu ja ostoskiertopäivät Pärnussa, lääkärin tarkastus, 3–4 hoitoa/pv ja seiso- van pöydän ruokailu laivalla paluumatkalla. Hotelli on Estonia Medical Spa & Hotel. Sit. ilm. Tellervo, p. 040 5113 280, tai Anneli, p. 040 8354 120, ja maksut tili FI08 5037 0520 0872 44 ti 31.3. Lisät. toimistolta, www.hsinv.fi.

NOORMARKUN SEUDUN INVALIDIT

Kevätkokous 25.3. **Retki** Kuntokeidas Kankaanpää 10.4. Lähtö Noormarkun kirkolta klo 8.15. Kahvi klo 9, vesijumppa 10–10.45, (mahtuu 15) samaan aikaan muille jumppaa. Ruokailu klo 12. Hinta 35 €. Sis. matka, kahvi, ruoka ja ohjelma. Ilm. viim. 25.3. Maarit, p. 044 3361 401, tai Lauri, p. 040 5633 286. **Vappujuhla** 29.4. **Pärnun matka** vko 19. Hinta 580 €. Ilm. Laurille viim. 4.4. **Kerhot** klo 18.30 SRK-talolla. Kahvitarjoilu klo 18.

PORIN SEUDUN INVALIDIT

Toimisto avoinna kk:n 1. ti klo 11–13, alk. 2.4. Pohjoispuisto 1, p. 02 6334 024. Sähköpostiyhteys toimii koko ajan, info@porinseuduninvalidit.fi. **Vesivoimistelu** to klo 12, Diakon, Metsämiehenkatu 2. Kuntosali 25.3., 8.4., 22.4. klo 13, Fyy-sinki, Mikonkatu 5. **Jäsenpäivät** 17.3., ja 14.4. klo 13 toimistolla. **Kerhopäivä** 31.3. klo 13 toimistolla. **Kevätkokous** 22.4. klo 13 toimistolla.

RAISION SEUDUN INVALIDIT

Kerho 24.3. klo 13, srk-talolla. Liikunta-neuvoja Saima Kokkonen puhuu liikunnasta ja pitää pienen jumpan. Kerhoissa

on aina ilmaiset kahvit, arpoja 2 €/3 kpl & bingo 2 €/kuponki. Asiantuntijoiden luen-
toja tai omaa ohjelmaa. **Kevätkokous**
ma 28.4. klo 13 Raision srk-talolla.

RAUMAN INVALIDIT

Toimisto auki to klo 15–16.30, os. Ait-
takarinkatu 1, katutaso. Jäsenasiat ja
tied. p. 02 8241 631 ark. klo 10–15. **Kei-
laus** ma 17.3. ja 7.4. klo 13 keilahalli. **Cur-
ling** ma 24.3. ja 14.4. klo 17 Kaunisjär-
ven hyvinvointikeskus. **Kuntosali** to klo
11.30–12.30 Fysio-Rauma (ent. Kunto-
Rauma), os. Pakkahuoneenkatu 4, Potku-
rin kattotasanne. Hinta 3 €/krt. **Boccia-
harjoituksista** lisät. Marko Ylikleemola,
p. 045 1265 974. **Invan Mimmit** ma
24.3. ja 14.4. klo 13–15 toimistolla. **Äijä-
piiri** ke klo 10–12 mökillä, Huvilapolku
20. **Kevätkokous** to 24.4. klo 16.30 Kau-
nisjärven hyvinvointikeskuksessa. Toi-
minnoista lisää Raumalaisen Kokouk-
set -palstalla sekä www.raumaninvalidit.blogspot.com.

SALON INVALIDIT

Kerhot ti klo 15.30–18 Piritan palveluta-
lossa, Kauppiaankatu 4. **Kerhot** alk. 29.4.
Leirirannassa. **Boccia & curling** ke klo
11–13 Salon Urheilutalolla. **Kuntosali** pe
klo 13–14 Näkkärissä, Ylhäistenkatu 2.
Kevätkokous ti 25.3. klo 16 Kauppiaan-
katu 4. **Vappujuhla** ti 29.4. klo 16 Toi-
mintakeskus Leirirannassa, Vähä-Ryt-
köntie 14 Muurla. Lisät. ohjelmista www.saloninvaliditry.yhdistysavain.fi.

TURUN SEUDUN INVALIDIT

Toimisto avoinna ti klo 9–14 Asesevän-
katu 1, p. 044 9859 085 (HUOM! Toimisto
suljettu 31.3.–5.4., tuona aikana kiireel-
liset asiat Pentti Poremalle, p. 040 0787
180.) toimisto@turunseuduninvalidit.fi
www.turunseuduninvalidit.fi. Tilinumero:
FI 67 5710 9720 0599 15. **Kevätkokous**
23.4. klo 17. Lounatuulet Yhteisöotalo ry,
Läntinen Pitkäkatu 33. Bingo 1 x/kk la
(maaliskuussa 29.3.) klo 12 toimistolla.
Lisät. kotisivuilta tai vesa.virtanen@renta.fi. **Kirjallisuuspiiri** ma 10.3. ja ma
14.4. klo 18. toimistolla. Tapahtumien tie-
dot myös nettisivuilta. **Kuusiston Loma-
keskus**, Munkkentie 251. Lomakodin
yrittäjät Sanna ja Toni Karonen, vuokraa-
vat asuntolasta huoneita joko lyhyt- tai
pidempiaikaisesti. Tied. info@kuusistonlomakeskus.fi tai p. 045 3304 578. Loma-
kodilla paljon vapaita asuntovaunupaik-
koja kesäksi 2025. Tied. Pentti Porema

tai toimistolta ti ja ke klo 9–14. **Kesä-
asukaskokous** 12.3. klo 17 toimistolla.
Kokous on vain kesäasukkaille ja heille
on lähetetty kokouksesta erillinen kutsu.
Toimistolla myynnissä muistoadres-
seja 14 €/kpl. Vuokraamme yhdistyksen
kokous- ja saunatiloja jäsenille 30 %:
alennuksella. Tilat sopivat erilaisten juh-
lien tai tapahtumien järjestämiseen.
Tied. toimistolta. ti ja ke klo 9–14.

ULVILAN SEUDUN INVALIDIT

Pj. Ari p. 044 3044 543, ari.t.lehtinen@gmail.com. Siht. Laura p. 044 5200 281,
usi.ry.sihiteeri@gmail.com. **Hallituksen
kokous** pe 28.3. ja 25.4. klo 15. **Kevät-
kokous** la 26.4. klo 11 lounas ja yhdessä-
oloa, kokous klo 12. **Vertaiskahvila** ma
17.–31.3. ja 14.–28.4. klo 11.15 (kaupungin
tarjoaman jumpan jälkeen). **Elokuva** ke
2.4. klo 11. **Boccia**: tied. erikseen. Ellei
muuta mainita, kokoonnumme Ulvilan
Olohuoneessa, Friitalantie 18.

KAAKKOIS-SUOMI

HEINOLAN SEUDUN INVALIDIT

Kevätkokous su 16.3. klo 15 (kahvit klo
14.30) Konsulinkatu 4 C, käynti sisäpihan
kautta kerhohuoneelle. **Vierailu Mal-
vaan**, Lahteen siirtyä teknisistä syistä
maaliskuulle.

IMATRAN INVALIDIT

Keilaus ma 17.3., 31.3., 14.4. klo 14–15
Imatran Keilahallilla. **Naistenkerho** ke
26.3. klo 13–15. **Miestenkerho** ti 15.4.
klo 13–15. **Peli-ilta** ke 19.3., 23.4. klo
14–16. **Karaoke** su 27.4. klo 14. **Kevät-
kokous** su 13.4. klo 14. Tapahtumat
Kesäkotia Hakalassa, Hakalantie 10.

KOUVOLAN SEUDUN INVALIDIT

Kevätkokous pidetään ti 22.4. klo 15,
Tuulensuojassa, osoitteessa Hallitus-
katu 9. Kahvitarjoilu klo 14.15–14.45.
Kerho ti 25.3. klo 15 Tuulensuojassa: far-
maseutti Tea Metsälä kertoo lääkkeistä,
kelakorvauksista sekä maksatuksista.
Kahvitarjoilu klo 14.15–14.45, kahvi ja
pulla 2 €. Toimisto on avoinna ti klo 9–14
sekä **kerho** tiistaisin 25.3. ja 22.4. klo
12–13.30. Seuraa ajankohtaisia tapahtu-
mia www.ksiry.net, Kouvolan Sanomien,
Keskiviikko-lehden järjestöpalstalta sekä
Facebookista. **Boccia** ma klo 10–11.30,
Lehdokin nuorisotalo, Madekuja 1. **Kun-
tosalivuoro** to klo 16–17, Kouvolan

Lyseon lukion kuntosali, Palomäenkatu
33. Kuntosalivuoroa ei ole yo-kirjoitus-
ten aikana. **Lentopallo** pe klo 16–17.30
Kaunisnurmen koulun liikuntasali, Paja-
raitti 10.

ITÄ-SUOMI

IISALMEN INVALIDIT

Invatalo, Joukolankatu 6, p. 0440 824
455. Pj. Eila Koistinen, p. 044 0817 350,
puheenjohtaja@iisalmeninvalidit.fi. Toi-
misto auki ma-ke klo 10–12, toimisto@
iisalmeninvalidit.fi, www.iisalmeninvalidit.fi. Hallitus v. 2025: pj. Eila Koistinen, vpj.
Kaarina Koistinen, Taimi Hiltunen, Jouni
Hätinen, Pertti Laajalahti, Sirpa Kouva-
lainen, Pentti Räisänen, Seppo Rönkkö,
Pirjo Tervo. **Ohjattu vesivoimistelu** ma
klo 14.15–14.45 Iisalmen uimahallissa.
Tehdään käsin-kerho joka 2. ma klo
14–16.30 Invatalolla. Maksuton **oma-
toiminen kuntosali** ti klo 15.30–16.30
ja to klo 10–11 Aurinkokellossa, Aurin-
gonkehrä 10. **Keilavuoro** to klo 13–14,
Keilahallissa, Untamonkatu 8. **Lauluil-
lat** to klo 17–19 Invatalolla. **Jäsenilta** ke
19.3. klo 17 Invatalolla. Apteekkari Jani
Rönkkö kertoo ajankohtaisista apteek-
kiasioista. Kahvit klo 16.30 alk. Perintein
Iisalmen Invalidit ry:n **kirkkopyhä** ja
kirkkokahvit su 23.3. klo 12 Pyhän Ris-
tin kirkossa. Tulethan Pieni ele-lipaske-
rääjäksi 2.–8.4. ja 13.4. ilm. toimistolle
Ulkoilupäivä ja **lohipilkki** maaliskuh-
tikuun vaihteessa Iisalmen sataman ran-
nassa. **Kevätkokous** ti 29.4. klo 17 Inva-
liditalolla. Seuraa ilmoituksia Iisalmen
Sanomien järjestöpalstalla, Facebookista
ja kotisivuilta.

JOENSUUN SEUDUN INVALIDIT

Koulukatu 24 B 23, p. 040 0123 156
(puhelinpäivystys ma-pe klo 10–16).
Tapaamisen voit sopia puhelimitse.
joeninva@gmail.com. www.joeninva.fi.
Neuvontapisteessä palvelevat yhdis-
tyksen kokeneet vapaaehtoiset. Voit
kysyä neuvoa vammaisuuteen liitty-
vissä asioissa, esim. vammaispalvelu-
jen hakemiseen, hakemusten täyttämi-
seen ja avustamista oikaisupyyntöjen
tekemiseen. Soita tai lähetä s-postia toi-
mistollemme ja varaa aika asiaksi käsit-
telyyn. Jos haluat merkkipäiväsi IT-leh-
teen, ilmoita siitä 3 kk ennen Jaana Tol-
vaselle p. 044 5226 677 tai joeninva@gmail.com. Muussa tapauksessa sitä ei

ilmoiteta. Kunniamerkit jaetaan 80-vuotishuhtausjuhlassa. Jos haluat saada Invalidiliiton myöntämän ansiomerkin, ilmoita asiasta Jaanalle. **Peli-illat** kk:n 1. ke (seuraava 2.4., vuorossa boccia/keilaus) klo 16–18 Kuntokeitaalla. Omavastuu 5 €/kerta. **Kontakti-ryhmä** kk:n 2. to (seuraavaksi 10.4.) klo 17–20 Vessel-keskuksessa, Koulukatu 24 B 23. Yht. Iiris Karvinen, p. 040 0649 677, iiris_karvinen@hotmail.com, Mauri Pietilä p. 050 3597 713, pietilamauri@gmail.com. **Kirjoitaja- ja kulttuuripiiri** ke 19.3. sekä 16.4. Vessel-keskuksessa. Ohjaajana Paula-Helena Moller, p. 044 051 111. **Ilmaiset liikunta- ja kelausvuorot** ti klo 10–12, to klo 12–14 Joensuu Areenalla. Kävijöillä pitää olla joko EU:n vammaisliikuntakortti tai Joensuun kaupungin vammaisliikuntakortti. Uutena liikuntakorttina kaupungin myöntämä seniori-ikäisten liikuntakortti Areenalle.

KUOPION INVALIDIT

Myyjäiset to 17.4. klo 9–14 Mäntylän ruokasalissa. **Kevätkokous** pe 25.4. klo 14 Kuntolaakson uimahallin 2. krs kokouksissa, Hannes Kolehmainenkatu 4. **Liikuntalajikokeilu** tanssi (4x) seuraavasti: ke 23.4., 7.5., 14.5. ja 28.5. klo 15–16 Dance Flow:n tiloissa, Teollisuuskatu 1. Ohjaajana Harri Kokkonen. Omavastuu 25 €. Ilm. toimistolle. Ajankohtaiset tiedot löydät yhdistyksen nettisivuilta ja lähettämme myös sähköpostitse tietoa tulevasta tapahtumasta. Toimiston Sirpa p. 044 0378 451, toimisto@kuopioninvalidit.fi

MIKKELIN SEUDUN INVALIDIT

Ristimäenkatu 18, p. 0400 849 224. mikkelin.seudun.invalidit.ry@gmail.com. Kesäpaikkamme esteetöntä Lahdenpohjan päärakennusta voi vuokrata esim. juhliin, kokouksiin, saunailtoihin yms. Majoitustilat avataan huhtikuussa. Mikkelin Ampujen järjestämä **ammuntavuoro** Karkialammen Ammuntakeskuksessa 1 x/kk. Lisät. vpj. Sari Pesonen p. 050 5526 031. **Vammaissulkapallo** pe klo 16.30–18 Launialan koululla, lisät. Seppo Sariola, p. 050 3600 046. Ilm. jos yhteystiedot sasi (sähköposti, postiosoite, puhelinnumero) tapahtuu muutoksia. **Parasulkapallokisa** VaSuPa Cup Mikkelin järjestetään 26.–27.4. Rantakeitaassa. Lisät. & kilpailukutsu www.vammaissulkapallo.fi Seuraa yhdistyksen koti- ja Facebook-sivuja.

PIEKSÄMÄEN INVALIDIT

Yhdistyksen yht. pj. Sari Sorvali p. 040 7300 900, sari.sorvali65@gmail.com. **Naistenkerho** joka kk:n 1. ma (seur. 7.4) klo 15 Toimintakeskus Neuvokkaassa, Tasakatu 4–6, 3. krs. Lisät. Tuulikki Elialta p. 040 017 5624, tuulikki@elialta.com. **Kuntosaliryhmä** (12 x keväällä) ti klo 16.30–17.30 Power4You kuntosalilla: omavastuu 40 €, ohjaaja Saku Hellberg. **Allasjumppa** to klo 16.15–17 Pieksämäen Uimahallilla, 12 x keväällä. Omavastuu 30 €, ohjaaja Eila-Sinikka Niemeläinen. **Teatteriretki Kuopioon** la 29.3. klo 13 esitys "Näytelmä, joka menee pieleen", ruokailu seisovasta pöydästä Koivumäen Kartanossa, linja-autokuljetus, opas, omavastuu jäseniltä 35 €, ei-jäsenet 63,90 €. **Kevätkokous** ke 16.4. klo 17.30 Järjestötalolla, Neuvokkaan tiloissa. Yhdistyksen suuadreseja saatavana Sarilta 9 e/kpl tiedot yllä.

SAVONLINNAN SEUDUN INVALIDIT

Yhdistyksen yht. & ilm. & tied. tapahtumista ma-pe klo 9–15 p. 044 051 4093, inva.savonlinna@gmail.com, www.saseinva.fi. **Bocciapeli** ja/tai **puhalustikka** ke klo 10–12. Linnalan seniorikeskus liikuntasali (esteetön), Pappilankatu 6. **Boccia** ti klo 10–12 kesä-, heinä- ja elokuussa Heikinpohjan kentällä. Mahdollisuus harrastaa ilmakiväärillä **tarkkuusammuntaa**. Lisät. toimistolta. **Uimalippuja** jäsenille Savonlinnan uimahallin 2 €/kpl, 2 lippua kerrallaan. Kysy tilaisuuksissa tai toimistolta. Kaikille avoin **bingo** ma klo 13–14, Savonlinnan Seudun Kolomosella, Pappilankatu 3. Vapaaeht. kahvimaksu. Vetäjinä vuorotellen: Savonlinnan Reumayhdistys, Savonlinnan Diabetesyhdistys, Savonlinnan Romaniyhdistys ja Savonlinnan Seudun Invalidit ry. **Pikkupalkintoja** jaossa. **Inva-kerhot** ke 12.3. 12 (kotisiivouspalvelun esittely) ja ke 9.4. (sydäniskurin esittely/SPR) klo 12–14 Kolomosella. **Invakerho** ke 14.5. klo 12–14 Hirvaslahden kodalla, Kesäkodinkatu 16. **Joukon keskusteluerho** 1 x/kk. Lisät. Ilmoittautuneille tekstiviestein. Mukaan mahtuu vielä, ilm. Joukolle, 040 7646 388. **Kevätkokous** ke 23.4. klo 16–18.30 Savonlinnan Seudun Kolomonen, kokoussali. **Hyvinvointimessut** la 26.4. klo 9–14, Savonlinnan liikuntahalli, Heikinpohjantie 33. **Helppo liikkua-viikko** 12.–16.5., teemana "Liikuttellessi sopivalla tavalla", lisät. myöh. **Rantakala** ti 3.6. klo 12–15 Pääkannan

virkestyskeskus, Pääkannantie 35, Kerimäki. Muista yhdistyksen tapahtumista ilm. myöh. Mahdollisuuksien mukaan järjestetään teatteri- ja konsertti- ym. käyn- tejä. Seuraa ilmoituksia It-lehdessä, yhdistyspalstoilla Itä-Savo ja Savonmaa sekä yhdistyksen kotisivut ja yksityiset Facebook-sivut. Tapahtumista ja muutoksista ilm. myös tekstiviestein. Ilmoitathan jos puh.numerosi tai sähköpostiosoite on muuttunut. Yhdistys myy suruvalittelu- ja onnitteluaadresseja A4 10 €/kpl sekä 2-os osanotto- ja onnittelukortteja 5 €/kpl. Tilaukset sähköpostitse tai puhelimitse tai kysy paikan päällä tapahtumista.

SUONENJOEN SEUDUN INVALIDIT

Kerho ke klo 12–14 Vanhainkodin väestösuoja. Virikkeellistä yhdessäoloa. **Kesäpäivän** vietto viikolla 24. Lisät. myöh. **Teatteriretki** Ränssin Kievariin ke 23.7. klo 15 - "Aikuinen nainen", Ensi-esitys Paula Koivuniemestä. **Kylpylä-matka** Pärnuun Tervis Paradiisiin 21.–27.9. Suuadreseja 10 € ja kortteja 3 € myyvät Raija Helminen, p. 045 1109 220, ja Eila Kukkonen, p. 050 5758 650.

LÄNSI-SUOMI

SUOMENSELÄN INVALIDIT

Kevätkokous su 27.4. klo 13 Saavutuksen kerhohuoneessa, Leppävuorentie 11, Ähtäri. Korjaus: varapj. jatkaa Esa Leppävuori, Pirkko Ahola jatkaa hallituksessa. Kerho joka 3. ke klo 12 Saavutuksen kerhohuoneessa. Seuraava kokoontumispäivä Uutisnuotan Seurat toimivat-palstalla ja kerhohuoneen ulko-ovella. **Boccia** ma klo 16–17.30 Otson yhtenäiskoulun liikuntasalissa.

SONKAJÄRVEN INVALIDIT

Kevätkokous to 3.4. klo 12, kahvit 11.30 Sonkajärven seurakuntatalolla. Vieraana järjestöasiantuntija Mika Saastamoinen. Arpajaiset kokouksen jälkeen. **Kevätmatka** Kuopion Rauhanlahteen pe-su 25–27.4. Hinta 200 €/hlö, sis. majoituksen 2 hengen huoneessa, tulokahvin, puolihoiton, pääsyliput pe ja la orkesteritansseihin, kylpylän vapaan käytön sekä meno-paluu-kyydit. 1 hengen huoneissa on 60 €/vrk. Varattu 24 kpl 2 hengen huoneita sekä 2 invahuonetta. Lisät. Ja ilm. Elville viim. 17.4., p. 040 0172 416.

Maksut yhdistyksen tilille FI52 54350
3400 344 65 viim. 22.4.

VAASAN SEUDUN INVALIDIT

Teatteriesitys Komisario Palmun erehdys la 29.3. klo 13 Vaasan kaupunginteatterissa. **Ostosmatka** Seinäjoen Ideaparkiin pe 11.4. lähtö klo 10. **Kevätkokous** to 24.4. klo 18. Koivulassa. **Vappujuhla** ke 30.4. klo 18 Koivulassa. Seuraa ilmoituksia Ilkka-Pohjalaisen, Vaasalehden ja Vasabladetin toimintapaloilta sekä www.vaasanseuduninvalidit.yhdistysavain.fi.

LAPPI

KEMIN INVALIDIT

Kevätkokous ti 25.3. klo 13 Toimintakeskus Koivurannassa Etappitie, 41. Kahvitarjoilu. **Kerhot** parittoman vko:n ti klo 13. Koivurannassa. **Pyörätuolikoripallotreenit** ke klo 14–15.30 Kemi-areenalla. **Bocciaharjoitukset** to klo 13.30–15 Kemi-areenalla.

ROVANIEMEN INVALIDIT

Opastettu kierros **Arktikum**in näyttelyyn 15.4. klo. 14–15. Kierroksen jälkeen voi tutustua vielä itsenäisesti näyttelyihin. Kahvitarjoilu 15.30. Ilm. viim. 3.4. toimisto@rovaniemeninvalidit.fi tai Minna, p. 040 4111 068. **Helppo liikkua -tapahtuma** 12.5. Vaattunki- tai Vikakönkällä. Seuraamme tulvatilannetta. Lisät. myöh. **Kuntosali** ma klo 14–15 ja pe klo 13–14 Keltakankaan koululla. **Soveltava jooga** ke klo 13.15–15 uimahalli Vesihiisi-musiikkiliikuntasali sekä etänä. Ilm. Päivi Ojanperä 040 7571 953. Omavastuu 50 €/kausi. **Pyörätuolitanssi** to klo 17–19 Vesihiisi-musiikkiliikuntasalissa. **Sulkaapallo** pe klo 13.30–15 Keltakankaan liikuntasalissa. Lisät. Mika Raudas-oja p. 040 3525 896. **Bocciaa ja muuta soveltavaa rennosti liikuntaa** la klo 14–16 Vesihiiden musiikkiliikuntasalissa. Lisät. Eve, p. 040 5687 551 ja Mika, p. 040 3525 896.

VALTAKUNNALLISET YHDISTYKSET

AIVOLISÄKE-POTILASYHDISTYS SELLA

Verkkovertaistukitapaamiset ke 16.4. ja to 15.5. klo 18–19.30. Ilm. viim. edeltävänä su katja.sellary@gmail.com.

VAMMAISTEN NAISTEN VALTAKUNNALLINEN YHDISTYS – RUSETTI

Kaikkiin tapaamisiin ilm. toimisto@ruset-tiry.fi tai www.ruset-tiry.fi/tapahtumat kautta! **Vammaisille naisille tarkoitettuja, verkkovälitteisiä yhteisö-tapaamisia, nettitreffit** joka kk Team-sin välityksellä. Seuraavat nettitreffit to 10.4. klo 17.30–19 teemana itsemyötätunto ja positiivinen psykologia. **Vertais-verkkoryhmä lapsettomuutta kokeville vammaisille naisille** ti 25.3. klo 17.30–19 Teamsissa. **Minä olen liideri 2025 – oma elämä haltuun** johtajuuskoulutus etänä 22.3. Tule mukaan oppimaan oman elämän unelmien toteuttamisesta! Seuraa Rusetin verkkosivuja ja somea (ruset-tiry.fi, [@ruset-tiry](https://www.facebook.com/ruset-tiry)), saataksesi lisät. + ajankohtaiset infot.

SELKÄYDINVAMMAISET AKSON

Avoin & maksuton **Voidaan hyvin yhdessä -tapahtuma** 29.4. klo 17–20 Jyväskylässä. Tapahtuman järjestävät yhteistyössä Selkäydinvammaiset Akson ry, Keski-Suomen Neuroyhdistys sekä Wellspect Healthcare. Luvassa tietoa ravitsemuksesta sekä rakon ja suolen hyvinvoinnista. Sis. kahvitarjoilu ja pientä purtavaa. Ilm. viim. 21.4. Kohtaamispaikka ja ohjelma ilm. myöh. www.bit.ly/Voidaanhyvinyhdessa. **Liikunnallinen leiri** su-pe 10.–15.8. Liikuntakeskus Pajulahdessa. Luvassa lajikokeiluja, luonnossa liikkumista, soveltavan liikunnan apuvälineisiin tutustumista, luentoja ja rentoa yhdessäoloa. Leiri järjestetään yhteistyössä Suomen Paralympiakomitean kanssa. Lisät. Leiristä myöh. **Haemme uusia vertaistukihenkilöitä!** Merkityksellistä vertaisuutta kotiin ja vapaaehtoisuuteen -hankkeessa muotoillaan vertaistuen välityksen prosessi selkäydinvammakeskuksista kotiutuville vastavammautuneille selkäydinvammaisille. Voisitko juuri sinä olla tukena vastavammautuneelle tai hänen läheisel-

leen? Lisät. www.bit.ly/hanke. **Jyväskylän aksonlaisten tapaamiset: Bingo** la 5.4. klo 14–16 muiden yhdistysten kanssa toimintakeskus Matarassa. Paikana Matara-sali, kahvitarjoilu. **Tapaminen** ke 21.5. klo 17 Lutakon Teeleissä. Akson tarjoaa! **Grillaus** ke 11.6. klo 17, tavataan Ladun majan parkkipaikalla, josta yhdessä siirrytään grillamaan laavulle, Akson tarjoaa! Ilm. viim. su 8.6. Ilm. allergiat sekä huomiot säävarauksella. Lisät. Sini Pasanen, pasanen-sini92@gmail.com tai p. 045 1560 380. **Turun aksonlaisten tapaamiset: Lef-failta ja nyyttärit** ke 26.3. klo 18 Lou-natuulet-yhteisötilalla, tilana Koivu. **Luento** 23.4. klo 18 tavataan Lounatuulet-yhteisötilalla, tilana Koivu. Wellspectin Minna Anttila saapuu kertomaan rakon ja suolen ongelmista sekä niihin ratkaisuihin. **Luontoretki ja grillaus** ke 28.5. klo 18–21 Kurjenrahkalla. Kaikkiin tapaamisiin ilm. Sadulle tai Päiville. Satu Loponen, stumaa75@gmail.com, p. 044 5176 188. Päivi Hovi, paihov11@gmail.com, p. 040 5055 777. **Oulun aksonlaisten tapaamiset:** joka kk:n 2. ma klo 13–15 Kumppanuuskokouksessa ellei toisin mainita! Lisät. Vuokko Klasila, vuokko.klasila@outlook.com, Pirjo Raatikainen, pirjo.r.raatikainen@gmail.com tai p. 040 5735 324. Seuraa tiedotusta www.aksonry.fi, tilaa uutiskirjeemme tai seuraa meitä sosiaalisen median kanavillamme Facebookissa ja Instagramissa.

Onnistunut kuntoutus rakentuu yhteistyöllä

Sairauden tai vamman kanssa elävälle yksi vaikea elämänvaihe on siirtyminen lapsuudesta aikuisuuteen. Monet sairauteen liittyvät asiat siirtyvät vanhemmilta nuoren itsensä hoidettaviksi. Vaihe vaatii sopeutumista ja ajatusten uudelleen järjestämistä paitsi nuorelta itseltään myös vanhemmilta.

Tämän itsenäistymisvaiheen lähestyminen oli merkittävin syy siihen, miksi tyttäreni Viljan, 16, kanssa aloimme noin vuosi sitten kokea, että kuntoutus olisi tarpeen.

Viljan sairauteen kuuluvista moninaisista yksityiskohdista kaksi diagnoosia ovat keskeisimmät: näkövamma ja aivolisäkkeen vajaatoiminta. Näkövamma kuntoutus järjestetään keskitetysti, ja kuntoutukseen myös ohjataan terveydenhuollon toimesta. Aivolisäkkeen vajaatoiminta oli kuitenkin herättänyt kotiarjessamme monia pulmia ja kasvavaa tunnetta siitä, että olimme tämän harvinaisen sairauden kanssa kovin yksin. Sosiaalisen

median tarjoamat mahdollisuudet tukiryhmineen eivät helposti konkretisoidu etenkin nuoren käyttöön, ja niin vertaistuen olemassaolon kuin ylipäänsä sairauskokonaisuuden hahmottuminen tuntui vaativan mahdollisuutta keskittyä asiaan rauhasa ja ryhmämuotoisesti.

Kun itsenäistymistavoitteiden lisäksi juuri tähän sairauteen liittyy murrosiän käynnistys moninaisine lääkitysmuutoksineen, perusteluja kuntoutuksen myöntämiselle kyllä oli. Ei kuitenkaan ollut ollenkaan yksinkertaista saada järjestettyä kuntoutusta niin, että hakemuksessa kirjatut tavoitteet todella voisivat toteutua. Oma valppautemme ja toistuvat yhteydenotot kuntoutuksen järjestämisessä mukana oleviin eri osapuoliin mahdollisti lopulta pääsymme mukaan sopeutumisvalmennuskurssille, jolle oli tulossa muitakin aivolisäkkeen vajaatoimintaa sairastavia, myös joitakin Viljan ikäluokkaan kuuluvia. Kuntoutuspaikkana toimi Kunnonlähde Kankaanpää.

Lähtökohdat onnistuneelle kuntoutukselle olivat erinomaiset. Kuntoutuksen järjestäjän suunnittelemassa oh-

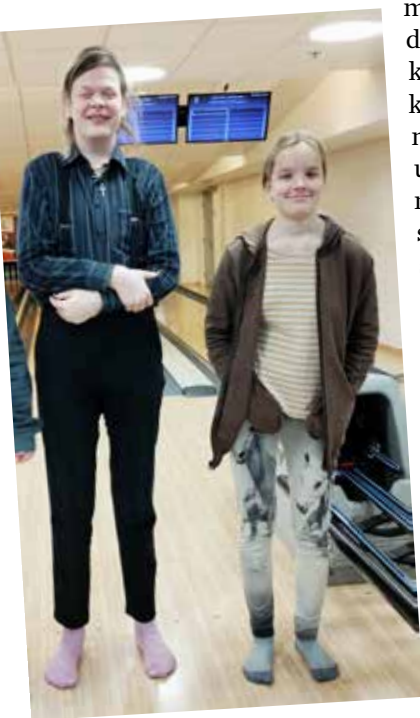
Aistiradalla harjoiteltiin monenlaista hahmottamista vanhemman ja lapsen yhteistyöllä.

jelmakokonaisuudessa myönteistä oli esimerkiksi se, että lasten ja nuorten muodostaman kuntoutujaryhmän ohjelma oli suurelta osin eri kuin mukana olevien aikuisten. Tämä tuki jo itsessään itsenäistymistavoitetta. Toisaalta osa ohjelmasta tähdättiin vahvistamaan myönteistä dynamiikkaa vanhemman ja lapsen välillä. Harvinais-sairaahan nuoren tarpeisiin suunnatun kuntoutuksen suunnittelu vaati meidän mukana olevien vanhempien aktiivisuutta. Nuorten oli esimerkiksi tärkeää päästä tapaamaan lääkäri ryhmämuotoisessa tilanteessa, jossa käsiteltiin ennen kaikkea sairauteen liittyvää lääkitystä. Meitä vanhempia tukivat etenkin monet vertaistuelliset keskustelut. Oli hyvä, että myös koulutyölle annettiin kuntoutuksen lomassa aikaa. Nuoremmilla lapsilla oli mahdollisuus monipuolisiin leikkeihin. Vertaistuellisuus kulki myös lasten ja nuorten ohjelmassa vahvana läpi viikon.

Kunnonlähde Kankaanpää soveltui hyvin kuntoutuspaikaksi. Ympäristö on viihtyisä, ja rakennuksessa on palvelut ja toiminta pitkälti saman katon alla. Ryhmytymisen mahdollisimman onnistuneen toteutumisen takaamiseksi onkin tärkeää, että ryhmämuotoiset kuntoutukselliset järjestetään paikoissa, joissa saman kurssin osallistujien majoittumista ei ole tarpeellista hajauttaa kovin eri sijainteihin. Yhtenä erityisen onnistuneena toimintamuotona mainittakoon vesiliikunta, joka toteutui erittäin hyvin allastiloissa, jotka olivat myös vapaa-ajalla laajoin aukioloajoin käytettävissä.

Kirjoituksellani haluan kannustaa sairauden tai vamman aiheuttamien ongelmien parissa painivia hakeutumaan kuntoutukseen ja tuoda esille sitä, että oma tarmokas osallistuminen kuntoutuksen suunnitteluun on ensiarvoisen tärkeää mielekkään kokonaisuuden luomiseksi.

Teksti Susanna Salonen ja Vilja

Hyväntuuliset nuoret kuntoutujat Vilho ja Vilja.

*När vi förenar
våra krafter kan
även en liten röst
höras ljudligt.*

Nu är det möjligt att påverka!

Invalidförbundet och dess sakkunniga påverkar samhället på många nivåer och på många olika sätt. Men det räcker ändå inte till - vi behöver också föreningarnas och våra medlemmars personliga insatser i påverkansarbetet. Det finns många sätt att utöva påverkan och var och en har möjlighet att välja den nivå som motsvarar de egna resurserna. Ofta upplever vi att en enskild person inte kan åstadkomma förändring. När vi förenar våra krafter kan även en liten röst höras ljudligt. Tillsammans har vi krafter och inflytande.

Det enklaste sättet att utöva påverkan är att öka allmänhetens kännedom om tydliga missförhållanden i den egna närmiljön. Ni kan till exempel ge respons på serviceproblem eller brister i tillgängligheten direkt till serviceproducenten. Om ni tycker att det är svårt att ge respons personligen kan ni göra det via rådet för personer med funktionsnedsättning, som för ärendet vidare i egenskap av påverkansorgan. På det här sättet främjar vi en gemensam sak. Kom ihåg att personer med funktionsnedsättning eller långvarig sjukdom har rätt till alla de tjänster som andra invånare i kommunen och välfärdsområdet har rätt till.

När det gäller påverkansarbete har vi just nu inför valet speciellt gynnsamma tider, det är möjligt att påverka kandidater och öka deras medvetenhet om frågor som är viktiga för oss. Det är värt att prata med kandidater som ställer upp i valet och delta i valevenemang. Redan genom att delta i sådana evenemang kan man

ge funktionshinderfrågor betydande synlighet. De mål som Invalidförbundet har publicerat inför de båda valen är en bra källa till diskussion. Dessa kan sändas i pappersform eller elektronisk form till kandidaterna.

I det kommande välfärdsområdes- och kommunalvalet finns det nu också många kandidater med synlig funktionsnedsättning på listorna i alla partier. Eftersom personer med funktionsnedsättning och långtidssjukdomar utgör cirka 15 procent av befolkningen, bör det finnas minst lika många personer med funktionsnedsättning som beslutsfattare i fullmäktigeförsamlingarna. Som väljare har vi en viktig roll när det gäller att visa förtroende för dessa kandidater. Om vi inte själva tror på personer med funktionsnedsättning och deras förmåga att agera, kan vi inte heller kräva det av andra. De personer som förstår de utmaningar vi står inför, kommer också att kunna föra in dessa frågor på ett naturligt sätt i beslutsprocessen.

Nästan alla råd för personer med funktionsnedsättning blir omvalda genom politiska val. Om det känns naturligt att bedriva påverkansarbete via dessa råd, är det också värt att kandidera för medlemskap i dem. Om du är aktiv och villig att engagera dig för gemensamma frågor behöver vi Dig! Möjligheter att påverka erbjuds också via uppgifter i olika arbetsgrupper och i rollen som erfarenhetsexpert.

Jag uppmuntrar alla att engagera sig i viktiga frågor. Var en aktör, inte ett objekt!

Med **Mahatma Gandhis** ord "Var den förändring du vill se i världen". ●

Jag anser att den nya lagen är ett steg framåt

Trots sitt fullspäckade schema hann social- och hälsominister Kaisa Juuso (Sannfinländarna r.p.) svara på IT-tidningens olika frågor om handikapppolitik, såsom förändringarna som den nya handikapptjänstlagen medför och nedskärningarna i bidragen till handikapporganisationer.

1 Regeringsprogrammet innehåller nedskärningar riktade mot social- och hälsovårdsorganisationer. Å andra sidan ställer FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning krav på att säkerställa delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Hur ser ni på framtiden för handikapporganisationer och fysiskt funktionsnedsatta personer med tanke på dessa faktorer?

– Att inkludera personer med funktionsnedsättning är en omfattande och sektorsövergripande fråga och sker inte bara genom organisationer, även om de har en betydande roll. Stor betydelse har dock till exempel handikapptjänster och samhällets tillgänglighet och tillgänglighet, naturligtvis också attityder.

– Den nya lagen motsvarar bättre än den tidigare gällande lagstiftningen från 1970- och 1980-talen de skyldigheter som fastställs i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och innehåller ett bredare utbud av tjänster och mer mångsidiga sätt att genomföra tjänster.

– Arbetet med tillgänglighet pågår också hela tiden. Ministerierna har också i sin egen verksamhet, såsom lagberedning, försökt inkludera personer med funktionsnedsättning och deras organisationer i stor utsträckning.

**2 Nedskärningar i socialförsäkringen försämrar situationen för många personer med funktionsnedsättning. Hur motive-
rar ni nedskärningarna i bidragen till handikapporganisationer när nedskärningarna i socialförsäkringen redan försämrar situationen för många personer med funktionsnedsättning?**

– Regeringsprogrammet erkänner att medborgarorganisationer främjar människors välbefinnande, demokrati och delaktighet, ökar förtroendet och stärker samhällets totala säkerhet och krisberedskap, det vill säga resiliens. Nedskärningarna i anslagen som görs på grund av det offentliga ekonomiska läget minskar mängden bidrag som delas ut under regeringsperioden med cirka en tredjedel.

– Det är viktigt att säkerställa förutsättningarna för social- och hälsovårdsorganisationernas verksamhet, men även organisationerna förväntas anpassa sig till det nuvarande ekonomiska läget. Det är viktigt att säkerställa att de förändringar som görs i samband med förnyelsen av den bidragsberättigade verksamheten orsakar så lite skada som möjligt för målgrupperna. Å andra sidan förs också en dialog med organisationerna om de beslut som fattas i den mån det är möjligt.

3 Handikapporganisationer har mycket kunskap om sina egna medlemmar och en bred förståelse för medlemmarnas behov av de tjänster som samhället erbjuder. Hur skulle du beskriva ditt förhållande till handikapporganisationer: vilken typ av partner har organisationerna varit för ministern under denna mandatperiod och i vilka frågor har du mest utnyttjat organisationernas expertis?

– Samarbetet är verkligen viktigt, det är väsentligt att få information om effekterna av olika förslag på livet för personer med funktionsnedsättning. Ministeriet inkluderar handikapporganisationer i stor utsträckning i lagberedningen, vilket är viktigt för personer med funktionsnedsättning. Nya arbetsmetoder, såsom rundabordsamtal, har införts vid sidan av traditionella höranden.

– För regeringsperioden har ett nationellt handlingsprogram för genomförandet av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning utarbetats i enlighet med förordningen. Hela processen för att utarbeta handlingsprogrammet har inkluderat personer med funktionsnedsättning nära, och en representant för Invalidförbundet deltog också i bakgrundsgruppen för programmet.

– Under programmets gång hölls också två omfattande organisations-

**Kaisa Juuso nominerades som
social- och hälsovårdsminister
20.6.2023.**

KAISA JUUSO

- › Kaisa Helena Juuso
- › Hemort: Torneå
- › Född 1960 i Alatornio
- › Utbildning: Fil. kand. (Stockholms universitet), Försäkringsutbildning 1994, psykiatrisk sjuksköterska 2010 (Lapplands yrkeshögskola).
- › Frånskild, ett barn
- › Parti: Sannfinländarna
- › Politisk karriär: sedan 2013 stadsfullmäktigeledamot i Torneå, medlem av styrelsen för Västra Lapplands sjukvårdsdistrikt och Lapplands förbunds styrelse.
- › Riksdagsledamot sedan 2019.
- › Social- och hälsovårdsminister sedan 20.6. 2023.
- › Bott flera år i Stockholm och Åbo.
- › Flyttade tillbaka till hemorten Arpela 2004 när modern blev sjuk.
- › Officiellt vårdare för modern i 15 år.

konsultationer och VANE (Rådgivande kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning) beställde en studie från Helsingfors universitet innan programmet utarbetades om hur personer med funktionsnedsättning upplever att deras rättigheter förverkligas.

4 **Många beklagar avskaffandet av invalidavdraget. Vad säger du till dem som undrar vart de pengar som utlovats för handikapptjänster vid avskaffandet av invalidavdraget har tagit vägen?**

– Till följd av ändringen av inkomstskattelagen avskaffades invalidavdraget i beskattningen. Som ett resultat har den ökande skatteintäkten (uppskattningsvis 22 miljoner euro år 2023) använts för att utveckla handikapptjänster. Pengarna har använts för att finansiera de skyldigheter som ingår i den nya handikapptjänstlagen, det vill säga de styrs till finansieringen av välfärdsområdena.

5 **Den nya handikapptjänstlagen (675/2023) har varit i kraft sedan 1.1.2025. Det verkar finnas stor oro bland användarna av tjänsterna om kontinuiteten i tjänsterna. Vi känner till flera situationer där en befintlig tjänst har avslutats och ersatts med en annan, även om personens omständigheter inte har förändrats. Vilka hälsningar skickar du till personer med funktionsnedsättning som är oroliga över ikraftträdandet av den nya lagen och tillgången till tjänster enligt den?**

– Lagen innehåller en övergångsperiod på tre år. Ministeriet vägleder och stöder ett gott genomförande av den nya lagen genom att anordna utbildning om tillämpningsområdet, såsom ett öppet evenemang i början av mars, samt genom att utfärda tillämpningsanvisningar. Även andra myndigheter inom förvaltningen stöder i sin tur en korrekt tillämpning av lagen.

– Vid tillämpningen måste lagens syfte beaktas, bland annat att säker-

ställa delaktighet och ett självständigt liv för personer med funktionsnedsättning. Tjänsterna måste alltid motsvara personens individuella behov, och hela den nya lagens utgångspunkt är att betona att en tjänstehelhet baserad på individuella behov sätts samman för personen.

– Den nya lagen kräver också i högre grad att personer med funktionsnedsättning inkluderas under hela deras tjänsteprocess.

6 **Bedömningen av servicebehovet måste kompletteras med en kundplan (tidigare serviceplan) för de tjänster och stödåtgärder som personen med funktionsnedsättning behöver. Den ska tillräckligt detaljerat ange de faktorer som rör den individuella funktionsförmågan, livssituationen och servicebehovet som är relevanta för att besluta om tjänsternas innehåll, sätt att tillhandahålla och mängd. Hur säkerställs att personen med funktionsnedsättning får tjänster som motsvarar deras individuella behov?**

– Handikapptjänstlagen har också stärkt kundens delaktighet under hela kundprocessen samt skyldigheten att beakta de faktorer som anges i kundplanen vid beslutsfattandet.

– Dessutom innehåller lagreformen nya bestämmelser om att om avvikelser görs från den helhet av socialtjänster som anges i kundplanen, måste avvikelserna motiveras i beslutet.

7 **Ändringen av behörighetskraven för vikarierande legitimerade socialarbetare väcker oro. Enligt den nya lagen kan en person som inte ens studerar till socialarbetare i praktiken fungera som vikarie för en socialarbetare ett år i taget, flera år i rad, om det saknas behöriga sökande. Varför är det så?**

– Syftet med lagändringen har framför allt varit att säkerställa att kompetenta vikarier finns tillgängliga i en situation där en behörig legitimerad socialarbetare inte har kunnat

rekryteras trots försök. Enligt den nya lagstiftningen måste de som arbetar tillfälligt ha en högskoleexamen samt grund- och ämnesstudier i socialt arbete, och arbetsgivaren måste dessutom bedöma personens kompetens för den aktuella uppgiften. Det finns också tydliga villkor i lagen för att fortsätta arbeta tillfälligt.

8 **Inom handikapptjänster är kundrelationen oftast livslång. Den omfattar kartläggning av livssituationen, bedömning av servicebehovet och beslut om tjänster, vilket kräver särskild kompetens inom bland annat socialvård, handikapptjänster och annan lagstiftning. De ovan nämnda ämnesområdena ingår till stor del först i magisterstudierna i socialt arbete, och motsvarande ingår inte i yrkeshögskolornas socionomstudier, eftersom deras utbildning är utformad för andra arbetsuppgifter. Hur säkerställs att personer med funktionsnedsättning får handikapptjänster när behörighetskraven har sänkts och arbete som kräver stor kompetens utförs med mindre utbildning i socialt arbete?**

– Uppgifterna inom handikapptjänster är de mest krävande uppgifterna inom socialt arbete och kräver ofta särskild kompetens. Därför bör tillgången och stabiliteten hos kompetent arbetskraft inom handikapptjänster säkerställas på alla sätt. Syftet med lagändringen om att arbeta tillfälligt som socialarbetare är inte att öka mängden tillfälligt arbete, utan att underlätta rekryteringen av vikarier. ●

”
*Trumpin politiikka loukkaa
ja syrjii vähemmistöjä
lähes jokaisessa
käänteessä.*

Demokratian uudet tuulet ja suomalainen podcast-huumori

Maailman vaikutusvaltaisimman miehen toimet ovat heikentäneet vähemmistöryhmien asemaa ja demokratian periaatteita monin tavoin. Diktaattorimaiset määräykset, jotka rajoittavat seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksia, lisäävät syrjintää ja heikentävät ihmisoikeuksia. Ne vaikuttavat negatiivisesti myös vammaisten henkilöiden oikeuksiin ja mahdollisuuksiin saada tasarvoista koulutusta ja työpaikkoja Yhdysvalloissa.

Yhdysvaltojen rooli suunnannäyttäjänä ja ihmisoikeuksien puolustajana on rappeutunut kansainvälisesti. Toimet vaikuttavat myös länsimaiseen demokratiaan heikentäen sen normeja ja lisäten sosiaalista epätasa-arvoa.

Yhdysvallat on ilmoittanut vetäytyvänsä vuonna 2025 YK:n alaisesta Maailman terveysjärjestöstä WHO:sta, jonka osana toimii myös ihmisoikeusneuvosto. YK:n tavoitteena on aina ollut edistää rauhaa ja ihmisoikeuksia. Ymmärtäähän tuon vetäytymisen, kun tavoitteena on myydä pommeja ja sotilasteknologiaa... jonkin sortin ”moraalia” kai sekin on.

Vähentynyt kansalaisten luottamus demokraattisiin instituutioihin on merkittävä uhka demokratian toimivuudelle ja vakaudelle. Nähtäväksi jää, kuinka Yhdysvaltojen poliittinen myllerrys tasarvoasioissa vaikuttaa asenteisiin Euroopassa. Laitaoikeiston pitä nousee kuin sieniä sateella, ja idässä taputetaan suu messingillä.

Nykymaailmassa yhteisymmärrys ja tasa-arvo eivät enää tunnu itsestäänselvyyksiltä. On silti hätkähdyttävää nähdä, kuinka **Donald Trumpin** vähemmistöjä loukkaava politiikka ja **Alexi Valavuoren** sekä **Kalle Palanderin** seksistiset ja naisia alentavat podcast-puheet ovat saaneet jalansijaa.

Omat näkökulmani vammautumiseni jälkeen ovat avanneet silmäni pilkkaaville puheille, väheksyville katseille ja vanhanaikaisille asenteille. Naiset, vammaiset, homoseksuaalit ja tummaihoiset saavat edelleen kuulla törkeitä heittoja päivittäin, jotka oikeutetaan kuittaamalla niiden olevan roastausta ja huumoria. Ja vähitellen loukkaukset muuttuvat normiksi.

Naisten esineellistäminen ja halventaminen liittyy myös vammaisten ja muiden vähemmistöryhmien syrjintään siinä mielessä, että molemmat ilmiöt heijastavat nyky-yhteiskunnan rakenteellisia ja asenteellisia ongelmia, joista ei olla edelleenkään päästy eroon.

Trumpin politiikka loukkaa ja syrjii vähemmistöjä lähes jokaisessa käänteessä. Hänen lausuntonsa ja päätöksensä ovat jatkuva muistutus siitä, että valtaa voidaan käyttää myös hajottamiseen ja syrjintään sen sijaan, että se yhdistäisi ja vahvistaisi yhteiskuntaa.

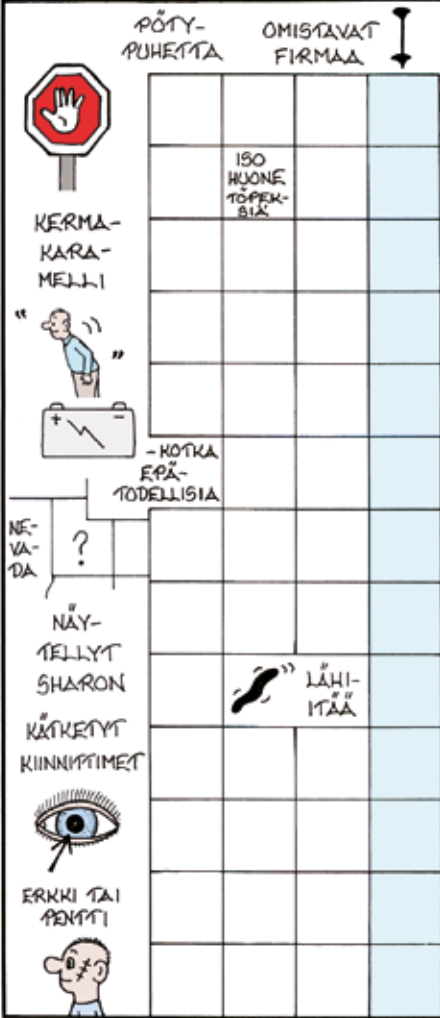
Valavuori ja Palander ovat ottaneet oman osansa tästä syrjivän diskurssin levittämisestä. Heidän podcastinsa eivät ainoastaan alenna naisia, vaan myös normalisoivat tällaista käytöstä. On surullista nähdä, kuinka tällaisten vaikuttavassa asemassa olevien henkilöiden puheet saavat tilaa ja kannatusta. Omasa mielestäni se on pikemminkin häpeän aihe.

Vaikka sananvapaus takaa yksilöille oikeuden ilmaista ajatuksiaan, sananvastuu muistuttaa, että tällä oikeudella on rajat ja seuraukset. Sananvapautta käyttävillä henkilöillä on vastuu sanojensa seurauksista. Vastuun pitäisi tällöin edellyttää, että ilmaistavat mielipiteet ovat toisia ihmisiä kunnioittavia ja ettei niitä käytetä vahingoittamaan muita.

Mitä yhteistä on Trumpin ja tämän kotimaisen Valavuori-Palander-kaksikon, välillä? Heillä kaikilla on kyky vetää matto alta tasa-arvon periaatteilta ja saada ihmisten leuat lokahtamaan – tosin ei ihailusta.

Tarvitsemme yhteiskuntaa, joka ei vain puhu yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta, vaan myös elää sitä. Eikö jo voisi vähemmistöryhmien näkeminen säälin, vihan, pilkan ja halventamisen kohteina loppua ja alkaa nähdä heidät yksilöinä, joilla on samat oikeudet ja mahdollisuudet kuin muillakin.

Se, että vähemmistöön kuuluvat joutuvat jatkuvasti taistelemaan asemastaan, tarkoittaa, että tasavertaisuutta ei ole saavutettu. Kyse ei ole yksilöiden henkilökohtaisista valinnoista tai kohtaloista, vaan epäoikeudenmukaisesta ja raadollisesta yhteiskunnasta, joka kaipaa muutosta. ●

KANGSA
KURA
50-TU-RI

PÖTY-PUHETTA
OMISTAVAT FIRMAA

KERMA-KARA-MELLI

NE-VA-DA

NÄY-TELLYT SHARON
KÄTKETTY KIINNITYKSET

ERKKI TAI PENTTI

YÖK!
TALVI-AJO-NEUVO

KIRKON MYymiä

NIEHEN NIMISÄ PISTÄÄ

VOIT-TAJA
VÄSYT-TÄÄ!
KIETAISU

VALLIT-SEVA

VIINY-TELYT

TUN-NOTON

ISO HUONE TOPEK-SIA

-KOTKA EPÄ-TODELLISIA

ELÄIN-RAS-VOJA ROO-LIT

LÄHI-ITÄÄ

L

C

PAPIN SANA

SATUR-NUKSEN KUU

PAR-ROILLE

VALLIT-SEVA

PHI-L-SYT

AUTO-MERKKI

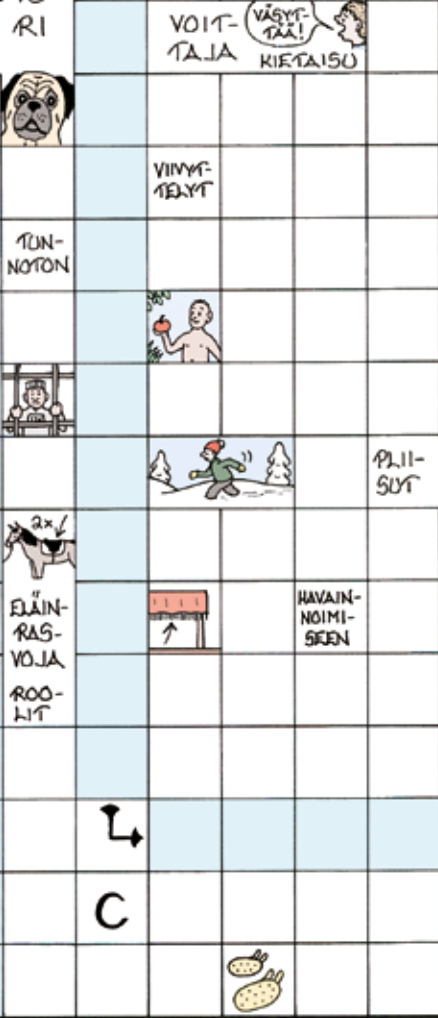
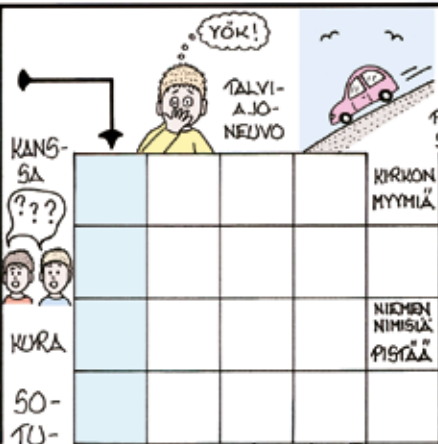
POSTI-MYYN-NISTA

MOUUT

TI-LEIL-TÄ

JUHLA-TONTA

MA-TON-

KANGSA
KURA
50-TU-RI

PÖTY-PUHETTA
OMISTAVAT FIRMAA

KERMA-KARA-MELLI

NE-VA-DA

NÄY-TELLYT SHARON
KÄTKETTY KIINNITYKSET

ERKKI TAI PENTTI

YÖK!
TALVI-AJO-NEUVO

KIRKON MYymiä

NIEHEN NIMISÄ PISTÄÄ

VOIT-TAJA
VÄSYT-TÄÄ!
KIETAISU

VALLIT-SEVA

VIINY-TELYT

TUN-NOTON

ISO HUONE TOPEK-SIA

-KOTKA EPÄ-TODELLISIA

ELÄIN-RAS-VOJA ROO-LIT

LÄHI-ITÄÄ

L

C

PAPIN SANA

SATUR-NUKSEN KUU

PAR-ROILLE

VALLIT-SEVA

PHI-L-SYT

AUTO-MERKKI

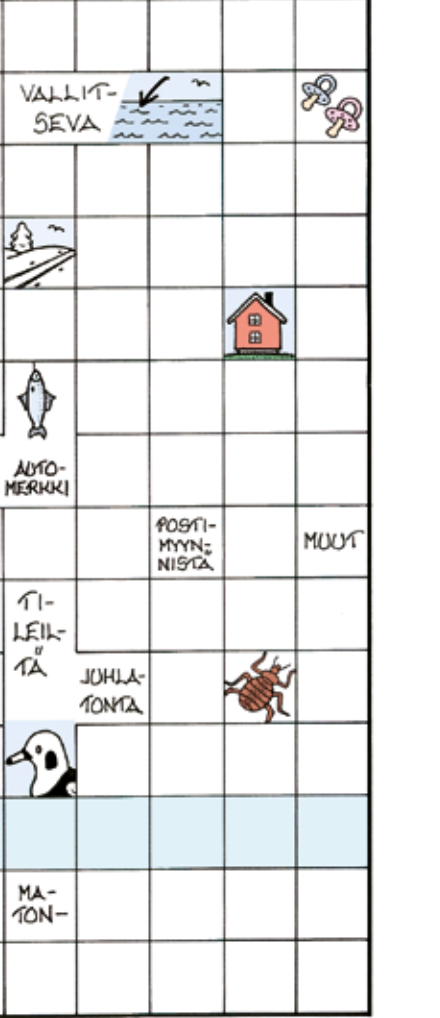
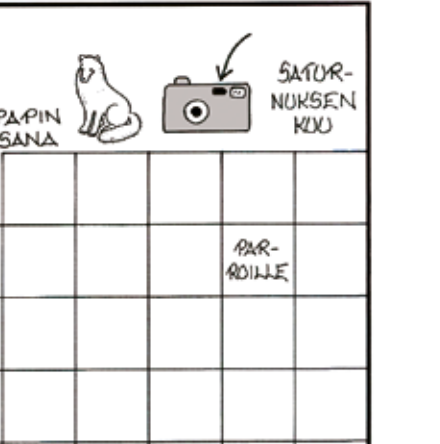
POSTI-MYYN-NISTA

MOUUT

TI-LEIL-TÄ

JUHLA-TONTA

MA-TON-

IT 2/2025 numeron ratkaistujen ristikoiden palautus 4.4.2025 mennessä osoitteeseen IT-lehti/Ristikko 2/2025, Kamua Helsinki Oy, Sörnäistenkatu 1, 00580 Helsinki. Oikein vastanneiden kesken arvotaan pieniä palkintoja.
IT 1/2025 ristikkoon saatiin 126 ratkaisua. Niiden joukosta arvottiin seuraavat neljä voittajaa: **Sinikka Hartman** Nokialta, **Aimo Huhtamäki** Seinäjoelta, **Hilkka Tuomisto** Jukajalta ja **Aki Vesanto** Järvenpäästä. Onnea voittajille!

RATKAISIJAN NIMI _____

LÄHIOSOITE _____

POSTINUMERO JA -TOIMIPAIKKA _____

PUHELIN _____

Ratkaisu edellisen numeron ristikkoon:

Erityistä tukea tarvitsevien työllistäminen on asennekysymys

SUOMALAINEN lelukauppakettu XS Lelut otti ensimmäistä kertaa työharjoittelijoita Ammattiopisto Livestä, joka on pääkaupunkiseudun suurin ammatillinen erityisoppilaitos. Ammattiopisto Livessä opiskelee vuosittain yli 1500 henkilöä.

- Harjoittelijat toivat omalla persoonallaan iloa päiviin ja hyvää fiilistä myymälään, kommentoi XS Lelujen operatiivinen johtaja **Triin Söber**.

Ammattiopisto Liven mukaan erityistä tukea tarvitsevien keskuudessa työttömyyden syynä voivat olla asenteet, jotka estävät heidän osallistumistaan työelämään.

Liven TELMA-opettaja (Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus) **Tuula Jägerroos** sanoo, että asenteista ollaan hiljalleen pääsemässä eroon, mutta se vaatii vielä töitä.

Livessä erityistä tukea tarvitseville suunnitellaan henkilökohtainen opintopolku opiskelijan tuen tarpeen mukaan, mikä vaatii myös harjoittelujaksoilta tiivistä yhteistyötä oppilaitoksen ja yrityksen välillä. XS Lelut toteuttaa sosiaalista vastuuta tarjoamalla työkokemusta erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille.

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus on tarkoitettu vaativaa erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille. TELMA-koulutuksessa opiskellaan kotona ja työelämässä tarvittavia arjen taitoja sekä opitaan toimimaan yhteiskunnassa.

Live-säätiö, aiemmalta nimeltä Invalidisäätiö, perustettiin vuonna 1940 talvisodassa vammautuneiden hoitoa, kuntoutusta ja ammatillista koulutusta varten.

Live tarjoaa yksilöasiakkailleen ammatillista erityisopetusta, neurologista kuntoutusta, ammatillisen koulutuksen ja kuntoutuksen sekä työllistymisen valmennus- ja asiantuntijapalveluita.

ADOBE STOCK

Parempi lehti?

Hyvä lukija, auta meitä kehittämään IT-lehteä entistäkin paremmaksi vastaamalla kysymyksiin. Vastanneiden kesken arvotaan pieniä palkintoja.

Tämän lehden kiinnostavin juttu oli

Kenestä haluaisin lukea jutun lehdessä? Miksi?

Vastaajan nimi

Osoite

Puhelinnumero

Sähköpostiosoite

Viime numeron vastaajista onnettaren suosiossa olivat **Eero Karjalainen** Oulusta, **Sirpa Anttalainen** Raisiosta ja **Anneli Roponen** Siilijärveltä. Onnea voittajille!

Palauta täytetty kuponki 4.4.2025 mennessä osoitteella IT-lehti, Parempi IT, Kamua Helsinki Oy, Sörnäistenkatu 1, 00580 Helsinki

Ratkaisu sivun 7 sudokuun

1	8	2	9	7	6	5	7	3
7	7	5	2	3	8	6	1	9
3	6	9	7	5	1	7	8	2
2	3	7	1	8	5	9	6	7
8	5	7	6	9	2	1	3	7
6	9	1	7	7	3	8	2	5
9	1	3	8	2	7	7	5	6
7	2	8	5	6	9	3	7	1
5	7	6	3	1	7	2	9	8

Tilaa Viiman ja Vipusen puuhakirja lapselle!

Viima & Vipunen on puuhakirja esikoulu- ja ala-asteikäisille lapsille. Kirjan tehtävät ovat kasvatuksellisia ja hauskoja tehtäviä, joiden avulla lapsi oppii ymmärtämään ja suvaitsemaan erilaisuutta, välttämään ennakkoluuloja sekä näkemään toinen ihminen vamman takaa. Tehtävien avulla pyrimme vähentämään myös lasten ja nuorten kohtaamaa kiusaamista ja syrjintää.

Hanki puuhakirja lapselle. Kirja antaa paitsi kivaa tekemistä ja iloa, myös viestii tärkeistä teemoistamme tekemisen kautta. Lapset oppivat uusia ja vaihtoehtoisia käytösmalleja hauskoja tehtäviä tekemällä. – Ketään ei kiusata!

"Puuhakirjan tehtävät oli hieno tapa avata monimuotoisessa ryhmässä keskustelua erilaisuuden ymmärtämisestä ja ennakkoluulojen torjumisesta."

Mona Kivimäki, Huhkolan päiväkot, Huittinen

"Invalidiliiton puuhakirjaa on meillä luettu monenlaisissa lapsiryhmissä, eniten keskustelupiirissä. Se tukee loistavasti erilaisuuden ymmärtämistä ehkäisten siten kiusaamista."

Andréa Sjöström, Stiftelsen Bensow, Kauniainen

Puuhakirjan tuotto käytetään Invalidiliiton toimintaan, esimerkiksi harvinaisen vamman tai sairauden kanssa elävien lasten ja lapsiperheitten vertaistukeen. Lue lisää: invalidiliitto.fi/puuhakirja

Hinta: 1 puuhakirja 57 €, 10 puuhakirjaa 207,26 €, Invalidiliiton jäsenhintana 35 €/kpl. (hinnat sisältävät 14% alv:n ja toimituskulut kotimaassa)

Lisätiedustelut ja tilaukset: varainhankinta@invalidiliitto.fi
p. 044 765 0510 (ark. klo 8–16)